

mulier instituut

A photograph of a group of children and an adult on a sports field. They are all standing on a blue and yellow surface, possibly a basketball court, with their arms raised in the air. In the background, there is a multi-story residential building with balconies and trees. The image has a semi-transparent blue overlay at the bottom.

Borging Sportimpulsprojecten rondes 2015-2017

Linda Ooms

Vicky Dellas

Kirsten Gutter

Eva Heijnen

Caroline van Lindert

Borging Sportimpulsprojecten rondes 2015 - 2017

In opdracht van ZonMw

Linda Ooms
Vicky Dellas
Kirsten Gutter
Eva Heijnen
Caroline van Lindert

© Mulier Instituut
Utrecht, februari 2020

Mulier Instituut
sportonderzoek voor beleid en samenleving

Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | I www.mulierinstituut.nl
E info@mulierinstituut.nl | T @mulierinstituut

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
1. Achtergrond	6
1.1 Inleiding	6
1.2 Doelstelling en onderzoeksvragen	9
1.3 Methode	10
2. Resultaten	11
2.1 Borging sport- en beweegactiviteiten	11
2.2 (Het bereiken van) beoogde doelgroepen	16
2.3 Geschiktheid aanbod Menukaart en aanpassingen aan de lokale context	20
2.4 Ouderparticipatie en ouderbetrokkenheid JILIB- en KSG-projecten	22
2.5 Borging van financiële middelen	23
2.6 Borging sport- en beweegdeelname deelnemers	25
2.7 Borging samenwerking	27
2.8 Borging van kennis en expertise	33
2.9 Belangrijkste opbrengsten Sportimpuls	34
2.10 Bevorderende en belemmerende factoren borging	37
2.11 Aansluiting bij toekomstig sport- en beweegbeleid	39
3. Conclusies en aanbevelingen	41
3.1 Conclusies	41
3.2 Aanbevelingen	47
Referenties	51
Bijlage 1 Methode	53
Bijlage 2 Kenmerken geïnccludeerde en niet-geïnccludeerde projecten	56
Bijlage 3 Online enquête	60
Bijlage 4 Interviewschema non-respons projecten	76
Bijlage 5 Interviewschema: (deels) voortgezet JILIB-project	78
Bijlage 6 Interviewschema: gestopt JILIB-project	81

Samenvatting

Sinds 2012 kunnen lokale sport- en beweegaanbieders via de Sportimpuls tweejarige financiële ondersteuning ontvangen bij het opzetten van lokaal vraaggericht sport- en beweegaanbod. Het doel van de Sportimpuls is om een hogere en vooral duurzame sport- en beweegdeelname te bereiken. De regeling is gericht op mensen die niet of nauwelijks sporten en bewegen of dreigen te stoppen met sporten en bewegen. Naast de 'reguliere' Sportimpuls hebben sport- en beweegaanbieders sinds 2013 ook de mogelijkheid om een aanvraag in te dienen voor de Sportimpuls Kinderen sportief op gewicht (KSG), welke gericht is op kinderen met (risico op) (ernstig) overgewicht en hun ouders. In 2014 is daar de Sportimpuls Jeugd in lage inkomensbuurten (JILIB) bijgekomen. Hier staat de doelgroep van 0-21-jarigen (en hun ouders) uit gezinnen met een laag inkomen centraal.

Dit onderzoek is gericht op de borging van de 326 Sportimpulsprojecten die in 2015, 2016 en 2017 zijn gestart (112 reguliere Sportimpulsprojecten, 162 JILIB-projecten en 52 KSG-projecten). De vraag die centraal staat, is wat na afloop van de tweejarige subsidieperiode nog over is van de Sportimpulsprojecten uit deze rondes. Hierbij is gekeken naar verschillende aspecten van borging, namelijk de borging van de opgezette sport- en beweegactiviteiten, financiën, opgezette samenwerkingsverbanden, structurele sport- en beweegdeelname van deelnemers en de opgedane kennis en expertise. Ook zijn, met name bij de JILIB- en KSG-projecten, vragen gesteld over de mate waarin de beoogde doelgroep is bereikt, over de geschiktheid van de ingezette sport- en beweegactiviteiten voor de doelgroep en vragen over effecten van de projecten bij deelnemers volgens uitvoerders en samenwerkingspartners. Data zijn verzameld via een online enquête onder de hoofdaanvragers (n=179, respons 55%) en verdiepende interviews met betrokkenen van zes JILIB- en zes KSG-projecten die (deels) zijn voortgezet en die zijn gestopt. Daarnaast zijn negen korte telefonische interviews gehouden met hoofdaanvragers die de online enquête niet hebben ingevuld. Dit is gedaan om te achterhalen of de non-respons een selecte groep was, bijvoorbeeld projecten die niet zijn geborgd. Dit bleek niet het geval te zijn.

Uit de resultaten blijkt dat bij het merendeel van de projecten de sport- en beweegactiviteiten volledig of deels zijn voortgezet na de subsidieperiode. Een gebrek aan financiële middelen bij zowel de uitvoerders als de doelgroep en weinig tot geen vraag naar het aanbod vanuit de doelgroep zijn de belangrijkste redenen dat opgezette sport- en beweegactiviteiten niet zijn voortgezet. In vergelijking met reguliere projecten en KSG-projecten zijn bij de JILIB-projecten minder deelnemers structureel blijven sporten en bewegen. Voor de JILIB- en KSG-projecten geldt daarnaast dat weinig deelnemers zijn doorgestroomd naar sportverenigingen. Bijna alle projecten hebben samengewerkt met andere partijen. Ongeveer 40 procent van deze opgezette samenwerkingsverbanden is niet gecontinueerd na de subsidieperiode. Ten opzichte van eerdere borgingsonderzoeken is het percentage projecten waarbij is samengewerkt met de buurtsportcoach gestegen. Hoewel de beoogde leeftijdsgroepen over het algemeen bereikt worden, is het voor JILIB- en KSG-projecten een uitdaging om de beoogde doelgroepen (jongeren uit gezinnen met een laag inkomen en kinderen met (risico op) (ernstig) overgewicht) te bereiken. Bijna alle JILIB- en KSG-projecten zetten in op ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie. De daadwerkelijke ouderbetrokkenheid in de praktijk valt, vooral de bij JILIB-projecten, tegen.

Op basis van de resultaten van dit onderzoek zijn aanbevelingen gedaan om (toekomstige) vergelijkbare subsidies te versterken en/of in te richten. Voor de borging van de sport- en beweegactiviteiten is het bijvoorbeeld belangrijk om voor en tijdens de projectperiode (blijvend) aandacht te besteden aan de borging van financiële middelen en om de doelgroep (met name de JILIB- en KSG-doelgroep) te betrekken bij de (door)ontwikkeling en keuze van (vervolg)activiteiten. Daarnaast kan de borging van de samenwerkingen worden verbeterd door lokale uitvoerders beter te informeren over en meer te betrekken bij de ontwikkeling van lokale en regionale sportakkoorden en door te blijven samenwerken met de gemeente en buurtsportcoach. Om de doelgroepen van de JILIB- en KSG-Sportimpulsprojecten te werven

en behouden is het belangrijk om specifieke wervingsstrategieën te gebruiken, zoals het organiseren van activiteiten op plekken waar de doelgroep te vinden is. Bovendien kan de ouderbetrokkenheid worden vergroot door ouders meer te betrekken bij de keuze en (door)ontwikkeling van activiteiten.

1. Achtergrond

In dit hoofdstuk wordt de achtergrond van de Sportimpuls uitgelegd en worden de doelstelling van het onderzoek en de bijbehorende onderzoeksvragen besproken.

1.1 Inleiding

Regelmatig bewegen is belangrijk voor iedereen, jong en oud, om gezond te zijn en blijven (Bailey et al., 2013). Door regelmatig te bewegen verbeteren kinderen en jongeren hun fysieke fitheid, coördinatie en motorische vaardigheden. Daarnaast draagt het bij aan het ontwikkelen van sterke botten en spieren en een gezond gewicht en verlaagt het de kans op het krijgen van depressieve symptomen (2018 PAGAC, 2018; Janssen & LeBlanc, 2010; WHO, 2010). Volwassenen die regelmatig bewegen hebben een kleinere kans op het krijgen van allerlei chronische ziekten en aandoeningen, zoals hart- en vaatziekten, suikerziekte, kanker, dementie en depressie. Bij ouderen verbetert het hun fysiek functioneren en verlaagt het de kans op vallen en val-gerelateerde botbreuken (2018 PAGAC, 2018; De Souto Barretto et al., 2017; Kyu et al., 2016; Warburton et al., 2006; WHO, 2010). Volgens de meest recente beweegrichtlijnen van de Gezondheidsraad moeten volwassenen minstens 150 minuten per week aan matig intensieve inspanning doen, zoals wandelen en fietsen, verspreid over diverse dagen. Voor kinderen en jongeren is dit zelfs elke dag een uur aan (tenminste) matig intensieve activiteiten. Langer, vaker en/of intensiever bewegen geeft extra gezondheidsvoordelen. Ook het doen van spier- en botversterkende activiteiten en het voorkomen van veel stilzitten, maken onderdeel uit van de richtlijnen (Gezondheidsraad, 2017). In 2018 voldeed 47 procent van de Nederlanders van 4 jaar en ouder aan deze beweegrichtlijnen (CBS & RIVM, 2018). Dat betekent dat meer dan de helft van de Nederlandse bevolking van 4 jaar en ouder te weinig beweegt en een verhoogde kans heeft op het krijgen van allerlei gezondheidsproblemen. Sporten is een manier waarop mensen kunnen bewegen en regelmatig sporten kan bijdragen aan het voldoen aan de beweegrichtlijnen.

Sportimpuls

Sinds 2012 kunnen lokale sport- en beweegaanbieders via de Sportimpuls tweejarige financiële ondersteuning ontvangen bij het opzetten van lokaal vraaggericht sport- en beweegaanbod. Het doel is om een hogere en vooral duurzame sport- en beweegdeelname te bereiken. De regeling is gericht op mensen die niet of nauwelijks sporten en bewegen of dreigen te stoppen met sporten en bewegen.¹ Naast de 'reguliere' Sportimpuls hebben sport- en beweegaanbieders sinds 2013 de mogelijkheid, samen met partijen uit de (jeugd)gezondheidszorg, om een aanvraag in te dienen voor de Sportimpuls Kinderen sportief op gewicht (KSG).² De focus lag in eerste instantie op het ontwikkelen van sport- en beweegaanbod voor de doelgroepen 0- tot 4-jarigen en 12- tot 18-jarigen met (risico op) (ernstig) overgewicht en hun ouders. Vanaf 2017 is de doelgroep 4- tot 12-jarigen met (risico op) (ernstig) overgewicht ook toegevoegd aan KSG. Naast het ontwikkelen van sport- en beweegaanbod dat aansluit bij de behoeftes en situatie van de doelgroep zijn 1) samenwerking tussen zorg en sport en 2) ouderparticipatie en opvoedingsondersteuning kernelementen van de KSG-aanpak. In 2014 is de regeling Sportimpuls Jeugd in lage inkomensbuurten (JILIB) toegevoegd.³ Deze regeling richt zich op het bevorderen van de sport- en beweegparticipatie van 0-21-jarigen (en hun ouders) uit gezinnen met een laag inkomen. Samenwerking met lokale organisaties die de doelgroep goed kunnen bereiken, aansluiting

¹ <https://www.zonmw.nl/nl/onderzoek-resultaten/sport-en-bewegen/programmas/programma-detail/sportimpuls/>

² <https://www.zonmw.nl/nl/onderzoek-resultaten/jeugd/programmas/programma-detail/sportimpuls-kinderen-sportief-op-gewicht/>

³ <https://www.zonmw.nl/nl/onderzoek-resultaten/jeugd/programmas/programma-detail/sportimpuls-jeugd-in-lage-inkomensbuurten/>

bij het gemeentelijk armoedebelief en ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie zijn kernelementen van de JILIB-aanpak.

Voor een Sportimpulsaanvraag moeten sport- en beweegaanbieders kiezen uit sport- en beweegaanbod (interventies) van de Menukaart Sportimpuls (reguliere regeling en JILIB-regeling) of Menukaart Sportimpuls KSG (regeling KSG). De Menukaart is een overzicht van sport- en beweegaanbod dat de afgelopen jaren is ontwikkeld door sportbonden, beweegaanbieders, fitnessorganisaties en andere sport- en beweegorganisaties en op verschillende plekken in Nederland succesvol is toegepast. De sport- en beweeginterventies op de Menukaart zijn allemaal ‘erkende’ interventies. Ze zijn beoordeeld op kwaliteit, effectiviteit en uitvoerbaarheid binnen het Erkenningstraject Interventies en hebben minimaal de erkenning ‘Goed Beschreven’.⁴

De Sportimpuls maakte tot en met 2018 samen met de Brede impuls combinatiefuncties⁵, waarmee gemeenten combinatiefunctionarissen en buurtsportcoaches kunnen aanstellen, deel uit van het programma Sport en Bewegen in de Buurt (SBB) van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS). In september 2018 is de laatste ronde Sportimpulsprojecten van start gegaan. Deze tweejarige projecten lopen nog door tot en met eind 2020 en worden gedurende deze periode ondersteund door ZonMw en Kenniscentrum Sport en Bewegen bij de implementatie en borging ervan. De Rijksoverheid zet het overheidsbeleid op het gebied van sport en bewegen door via het Nationaal Sportakkoord dat uitgevoerd wordt in de periode 2019-2021 en moet leiden tot lokale en regionale sportakkoorden (VWS, 2018).⁶

Eerder onderzoek

In 2017 heeft het Mulier Instituut een eerste onderzoek uitgevoerd naar de borging van de 339 Sportimpulsprojecten uit rondes 2012 en 2013 (Ooms, Scholten & Van Lindert, 2017). In 2018 kreeg dit onderzoek een vervolg en is de borging van de 177 Sportimpulsprojecten uit ronde 2014 onderzocht (Ooms, Dellas & Van Lindert, 2018). In het laatste onderzoek zijn tevens resultaten (apart) gepresenteerd voor de Sportimpuls JILIB- en KSG-projecten. Uit beide onderzoeken bleek dat bij een meerderheid (rondes 2012 en 2013 88%; ronde 2014 89%) van de projecten de opgezette sport- en beweegactiviteiten in zijn geheel of deels zijn voortgezet. Bij een tiende van de projecten waren de activiteiten geheel gestopt. Verder waren bij de meeste ondervraagde projecten de opgezette samenwerkingsverbanden (deels) gecontinueerd en had borging van kennis en expertise plaatsgevonden. De drie belangrijkste redenen waarom activiteiten zijn gestopt of nog maar deels worden uitgevoerd, waren te weinig deelnemers vanwege geen of weinig vraag naar het aanbod vanuit de doelgroep, een gebrek aan financiële middelen

⁴ Binnen het Erkenningstraject Interventies zijn drie erkenningsniveaus te onderscheiden: 1) Goed Beschreven: er is een goede beschrijving van de doelen, aanpak en uitvoer van de interventie; 2) Goed Onderbouwd: de werkzaamheid van de interventie is aan de hand van wetenschappelijke theorieën/modellen onderbouwd; 3) Effectief: de effecten van de interventie zijn in wetenschappelijk onderzoek aangetoond. Wanneer een interventie positief wordt beoordeeld op één van deze niveaus, dan spreken we van een erkende interventie. Zie ook: <https://www.allesoversport.nl/artikel/hoe-werkt-het-erkenningen-systeem/>

⁵ De buurtsportcoach (hiermee worden ook de combinatiefunctionarissen bedoeld) heeft de taak om meer mensen te laten sporten en bewegen in de buurt. De buurtsportcoach legt de verbinding tussen sportaanbieders en welzijn, gezondheidszorg, jeugdzorg, kinderopvang en onderwijs. De gemeente voert de regie over de lokale inzet van buurtsportcoaches en krijgt hiervoor financiële ondersteuning van de Rijksoverheid. De Brede impuls combinatiefuncties wordt voortgezet onder de Brede regeling combinatiefuncties die loopt van 2019 tot en met 2022. Zie ook: <https://sportindebuurt.nl/buurtsportcoach/wat-is-een-buurtsportcoach/>

⁶ Om zoveel mogelijk mensen met plezier te laten sporten en bewegen zijn binnen het Nationaal Sportakkoord zes ambities geformuleerd: 1) inclusief sporten en bewegen; 2) duurzame sportinfrastructuur; 3) vitale sport- en beweegaanbieders; 4) positieve sportcultuur; 5) vaardig in bewegen en 6) topsport die inspireert. Gemeenten, sport- en beweegaanbieders en andere (potentiële) partners op lokaal- en waar mogelijk regionaal niveau moeten hieraan uitvoering geven door middel van lokale en/of regionale sportakkoorden. In zo'n lokaal/regionaal sportakkoord maken partijen afspraken over hoe zij met elkaar de ambities op het gebied van sport en bewegen binnen hun gemeente willen bereiken.

bij uitvoerders en beperkte financiële middelen bij de doelgroep. De mate waarin de sport- en beweegdeelname van deelnemers was geborgd varieerde tussen de projecten. De structurele sport- en beweegaanbod bleef achter bij projecten waar deelnemers niet naar structureel sport- en beweegaanbod werden begeleid en waar ouders van kinderen en jongeren deelname niet stimuleerden. Vooral bij de JILIB-projecten leek het aandeel deelnemers dat structureel bleef sporten en bewegen lager te zijn dan bij de reguliere- en KSG-projecten. Verder viel het op dat bij de JILIB- en KSG-projecten nog weinig sprake was van ouderparticipatie en opvoedondersteuning, wat verplichte onderdelen zijn binnen deze regelingen. Op basis van de onderzoeken zijn aanbevelingen gedaan om de borging van de nog lopende Sportimpulsprojecten te verbeteren.

Aanleiding huidig onderzoek

Vanaf 2015 zijn in de aanvraagprocedure van de Sportimpuls enkele wijzigingen doorgevoerd die de uitvoering en borging van de Sportimpulsprojecten in het algemeen en van de JILIB- en KSG-projecten in het bijzonder kunnen bevorderen (Van Stam, Van Lindert & Brandsema, 2018). Zo moeten projecteigenaren vanaf 2015 de activiteiten in hun project monitoren en evalueren. Vanaf 2016 is meer aandacht voor financiële borging en cofinanciering van projecten, moeten JILIB-projecten meer worden aangesloten op het gemeentelijk armoedebelaid en moet ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie nog beter in de aanvraag worden uitgewerkt. Vanaf 2017 is cofinanciering (minimaal 15% van het aangevraagde bedrag) verplicht, is de doelgroep 4- tot 12-jarigen met overgewicht toegevoegd aan de KSG-regeling (inclusief uitbreiding van de Menukaart Sportimpuls KSG met aanbod voor deze doelgroep) en moeten JILIB-projecten nog beter worden aangesloten op het gemeentelijk armoedebelaid. De vraag is of deze maatregelen de uitvoering en borging ook daadwerkelijk hebben bevorderd en of dat is terug te zien bij de Sportimpulsprojecten die vanaf 2015 van start zijn gegaan. Daarom is het wenselijk om voor deze projecten de mate van borging te onderzoeken en dit te vergelijken met de borging van de Sportimpulsprojecten uit eerdere rondes.

Onder borging wordt in het huidige rapport verstaan: 'Het vasthouden van wat is gerealiseerd of bereikt.' Belangrijke onderdelen van borging zijn (Aalbers, 2016; Oranje Fonds & Kenniscentrum Sport, 2016; Zeinstra & Van der Velden, 2015):

- Borging van activiteiten: wat hebben de Sportimpulsprojecten concreet opgeleverd aan structurele sport- en beweegactiviteiten?
- Borging van financiën: hoe worden de sport- en beweegactiviteiten na afloop van de subsidieperiode gefinancierd? En in hoeverre heeft cofinanciering van projecten bijgedragen aan de borging van de sport- en beweegactiviteiten?
- Borging van sport- en beweegdeelname van deelnemers: zijn deelnemers blijvend aan de activiteiten verbonden, doorgestroomd naar duurzaam sport- en beweegaanbod of blijven zij zelfstandig actief?
- Borging van de samenwerking: zijn de opgezette samenwerkingsverbanden voortgezet?
- Borging van kennis en expertise: hoe blijft de opgebouwde kennis en expertise behouden?

Naast de vraag in hoeverre de projecten zijn geborgd, is - vooral bij de JILIB- en KSG-projecten - nog weinig zicht op:

- De mate waarin de beoogde doelgroepen (inactieve jeugd uit arme gezinnen/kinderen en jongeren met (risico op) (ernstig) overgewicht en hun ouders) daadwerkelijk zijn bereikt.
- De geschiktheid van de ingezette interventies voor deze doelgroepen.
- De (ervaren) effecten van de projecten bij deelnemers (volgens uitvoerders en samenwerkingspartners).

In het huidige onderzoek staat daarom de borging centraal van de 326 Sportimpulsprojecten die in 2015, 2016 en 2017 zijn gestart, waarbij ook voor bovenstaande aspecten vragen zijn meegenomen. Het betreft

112 reguliere Sportimpulsprojecten, 162 JILIB-projecten en 52 KSG-projecten. Deze projecten zijn aan het eind van 2017, 2018 of 2019 afgerond.

1.2 Doelstelling en onderzoeksvragen

Het doel van dit onderzoek is: *inzicht krijgen in de mate waarin en de wijze waarop de Sportimpulsprojecten uit rondes 2015, 2016 en 2017 na afloop van de tweejarige subsidieperiode zijn geborgd en wat daarin belemmerende en bevorderende factoren zijn. Daarnaast beoogt dit onderzoek, met name bij de JILIB- en KSG-projecten, inzicht te krijgen in de mate waarin de beoogde doelgroep is bereikt, de geschiktheid van de ingezette interventies voor de doelgroep en de (ervaren) effecten bij de doelgroep (volgens uitvoerders en samenwerkingspartners). Doel is met de resultaten van het onderzoek aanbevelingen te formuleren voor toekomstige programma's en toekomstig beleid en, waar mogelijk, het verbeteren van de randvoorwaarden/mogelijkheden voor de uitvoering en borging bij de nog lopende Sportimpulsprojecten (ronde 2018).*

Het onderzoek is uitgevoerd in opdracht van ZonMw. ZonMw is betrokken bij de aanvraagprocedure van Sportimpulsprojecten, bewaakt de voortgang van de nog lopende Sportimpulsprojecten uit ronde 2018 en ondersteunt deze projecten in de uitvoering. De resultaten van het onderzoek bieden ZonMw en andere partijen, in het bijzonder het Kenniscentrum Sport en Bewegen, dat betrokken is bij de ondersteuning van de Sportimpulsprojecten uit ronde 2018, input voor ondersteuningsmogelijkheden gericht op uitvoering en borging. Voor het ministerie van VWS biedt het onderzoek inzicht in de vraag wat de afgeronde projecten, volgens respondenten, hebben opgeleverd en wat daarbij mogelijk de beïnvloedende factoren zijn geweest. De resultaten kunnen bijdragen aan bijstelling of verdere invulling van het nationale sportbeleid (Nationaal Sportakkoord) en het lokale en regionale sportbeleid (lokale en regionale sportakkoorden). Tot slot bieden de resultaten handvatten voor lokale sport- en beweegaanbieders en buurtsportcoaches als het gaat om uitvoering en borging van hun lokale sport- en beweeginitiatieven (die buiten de Sportimpuls zijn opgezet).

De centrale onderzoeksvraag is: wat is na afloop van de tweejarige subsidieperiode nog over van de Sportimpulsprojecten uit rondes 2015-2017?

Hiervan afgeleid zijn de volgende deelvragen geformuleerd:

1. In welke mate en hoe zijn de activiteiten die uit de projecten zijn ontstaan na afloop (financieel) gecontinueerd?
2. Is sprake geweest van cofinanciering van het project? Zo ja, in welke mate heeft dit bijgedragen aan de borging ervan?
3. In welke mate en hoe zijn de deelnemers structureel blijven sporten en bewegen na afronding van de projectperiode?
4. In welke mate en hoe zijn de samenwerkingsverbanden (bijv. met gemeente, buurtsportcoach, (jeugd)zorg, interventie-eigenaar), die als gevolg van de projecten zijn ontstaan, na afloop voortgezet en welke invloed heeft de aan-/afwezigheid van een samenwerkingspartner gehad op de uitvoering en het resultaat?
5. In welke mate en hoe is er sprake van borging t.a.v. opgedane kennis en ervaringen?
6. Welke belemmerende en bevorderende factoren (=werkzame elementen borging) spelen een rol bij de borging van de projecten?
7. In hoeverre zijn er verschillen in bovenstaande aspecten tussen de Sportimpulsprojecten uit rondes 2015-2017 en de Sportimpulsprojecten uit de eerdere rondes (2012-2014)?
8. Wat zijn goede voorbeelden van succesvol geborgde projecten? Waarom/wat zie je daar specifiek goed gaan?

9. In hoeverre passen de projecten binnen het Nationale Sportakkoord (en de lokale en regionale sportakkoorden) en wat zijn kansen op dit gebied?

Specifiek voor de JILIB- en KSG-projecten:

1. In hoeverre is de beoogde doelgroep met de voortgezette activiteiten bereikt?*
2. In hoeverre zijn de ingezette interventies geschikt voor de beoogde doelgroep?*
3. In welke mate zijn ouders bij de aanpak betrokken?
4. Wat zijn ervaren effecten van de projecten bij deelnemers volgens uitvoerders en samenwerkingspartners?

*Deze vragen zijn ook meegenomen in de online enquête voor de reguliere Sportimpulsprojecten.

1.3 Methode

Voor dit onderzoek zijn data verzameld via een kwantitatieve en kwalitatieve methode. Een online enquête is uitgezet onder alle (n=326, respons 55%, n=179) (regulier, JILIB, KSG) afgeronde Sportimpulsprojecten uit rondes 2015-2017. Daarnaast zijn (verdiepende) interviews gehouden bij zes afgeronde JILIB-Sportimpulsprojecten en zes afgeronde KSG-Sportimpulsprojecten uit deze rondes. Om inzicht te krijgen in de redenen voor de non-respons, is tevens een kwantitatieve en kwalitatieve non-respons analyse uitgevoerd. De resultaten laten zien dat geen sprake was van een selectieve respons. Voor een uitgebreide beschrijving van de methode, zie bijlage 1. De kenmerken van de geïnccludeerde en niet-geïnccludeerde projecten staan beschreven in bijlage 2.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden de resultaten van het onderzoek beschreven. Hoofdstuk 3 sluit af met de belangrijkste conclusies van het onderzoek en een aantal aanbevelingen om de borging van de nog lopende Sportimpulsprojecten en soortgelijke projecten in huidig en toekomstig beleid te bevorderen.

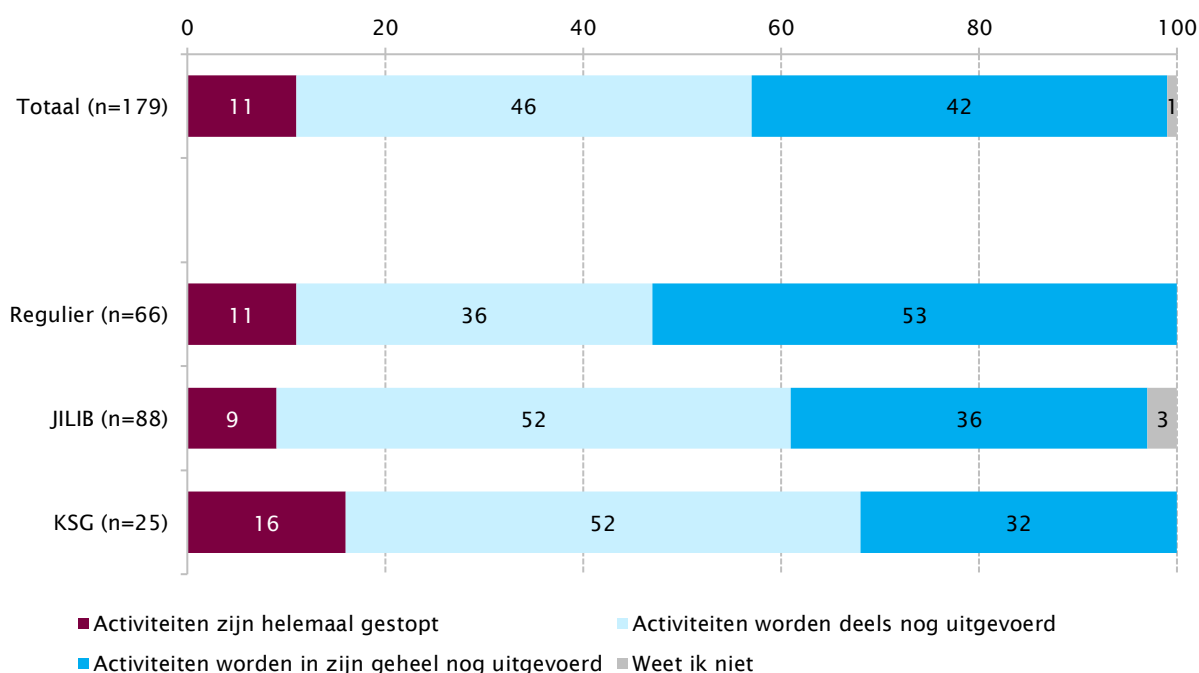
2. Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de online enquête, de verdiepende en non-respons interviews met de JILIB- en KSG-projecten beschreven. De resultaten van de verdiepende en non-respons interviews dienen hierbij als extra toelichting en/of reflectie op de resultaten van de online enquête. De resultaten worden in het algemeen beschreven. Dit vanwege het lage aantal KSG-projecten in vergelijking met het aantal reguliere projecten en JILIB-projecten. Waar nodig worden opvallende verschillen tussen reguliere projecten, JILIB- en KSG-projecten benoemd. Indien de resultaten duidelijk verschillen van de resultaten van het borgingsonderzoek naar de Sportimpulsprojecten uit eerdere rondes 2012-2014 (Ooms, Dellas & Van Lindert, 2018; Ooms, Scholten & Van Lindert, 2017), wordt dit aangegeven.

2.1 Borging sport- en beweegactiviteiten

De sport- en beweegactiviteiten die in het kader van de Sportimpuls zijn opgezet, worden bij 42 procent van de ondervraagde organisaties nog steeds uitgevoerd. Net iets minder dan de helft voert nog een deel van de activiteiten uit, 11 procent is helemaal gestopt met de activiteiten en 1 procent weet niet of de activiteiten nog worden uitgevoerd (zie figuur 2.1). De resultaten zijn vergelijkbaar met de resultaten van het borgingsonderzoek naar de ronde 2014 projecten, alleen was daar een hoger percentage KSG-projecten geheel gestopt (40%).

Figuur 2.1 Mate waarin de sport- en beweegactiviteiten die tussen 2015 en 2017 zijn opgezet nog worden uitgevoerd, in totaal en naar projecttype (in procenten, peildatum 20 september 2019)

Als de geheel voortgezette projecten worden vergeleken met de deels voortgezette en gestopte projecten, zijn er geen significante verschillen naar soort project. Wel bevatten de deels voortgezette en gestopte projecten significant meer projecten uit ronde 2015 (en minder uit ronde 2017). Daarnaast bevatten de deels voortgezette en gestopte projecten een significant lager percentage projecten waarbij cofinanciering van lokale uitvoerders heeft plaatsgevonden (zie tabel 2.1).

Tabel 2.1 Geheel voortgezette projecten en deels voortgezette/gestopte projecten naar soort project, ronde en mate van cofinanciering (in procenten)

	Geheel voortgezet (n=75)	Deels voortgezet en gestopt (n=102)
<i>Soort project</i>		
Regulier	47	30
JILIB	43	53
KSG	11	17
<i>Ronde</i>		
2015	21	40*
2016	29	35
2017	49	25
<i>Cofinanciering</i>		
Ja	49	25*
Nee	51	75

* Significant ($p < 0.05$) verschil tussen geheel voortgezette projecten en deels voortgezette/gestopte projecten.

Resultaten interviews

Net als in het voorgaande borgingsonderzoek (Ooms, Dellas & Van Lindert, 2018) blijkt dat enkele projecten, waarbij in de vragenlijst is aangegeven dat ze geheel zijn voortgezet, in de praktijk deels zijn voortgezet. Wel gaat het om kleine veranderingen, zoals het stoppen met een projectonderdeel, verandering van de locatie, vermindering van de frequentie van de activiteiten of een kleiner aantal groepen.

Wat voornamelijk bijdraagt aan het voortzetten van (een deel van) de activiteiten is het aansluiten bij de vraag van de doelgroep, de ervaren opbrengsten en dat er sprake is van draagvlak bij de samenwerkingspartners:

“Het enthousiasme van alle professionals om ermee door te gaan. Ook het voordeel wat we zien bij de kinderen die er aan deel hebben genomen. Zowel lichamelijk als geestelijk opbloeien. Dus echt zien dat het echt wat oplevert aan maatschappelijke winst.” Gemeente, KSG-project, non-respons, deels voortgezet.

Samenwerkingspartners zijn vaak degenen die het project na afloop blijven financieren. Hier halen zij geen winst uit. In sommige gevallen gaan de samenwerkende organisaties erop achteruit. De motivatie om het project te blijven financieren is vanuit maatschappelijk oogpunt en het waarnemen van de opbrengsten voor deelnemers. Bij een JILIB-project worden de kosten van de voetbalkleding voor de deelnemers gesponsord door een vader. Deze vader (en deelnemende zoon) valt niet binnen de JILIB-doelgroep, maar ziet de meerwaarde van het aanbod en vindt het belangrijk hieraan bij te dragen, aldus de geïnterviewde. Slechts één van de geïnterviewden van de (deels) voortgezette JILIB- en KSG-projecten geeft aan dat het project is ingebed in bestaande structuren:

“Om dat te doen hebben we een aantal bijscholingen gedaan met een aantal buurtsportcoaches en studenten, zodat al deze oefeningen ook gemeengoed zijn. Dan is het meteen geborgd. Het grootste deel van de lessen gaan ze zelf nu ook continueren. Op de scholen via de gymleraren, maar ook via buurtsportcoaches in het buurthuis.” Sportaanbieder, JILIB-project, deels voortgezet.

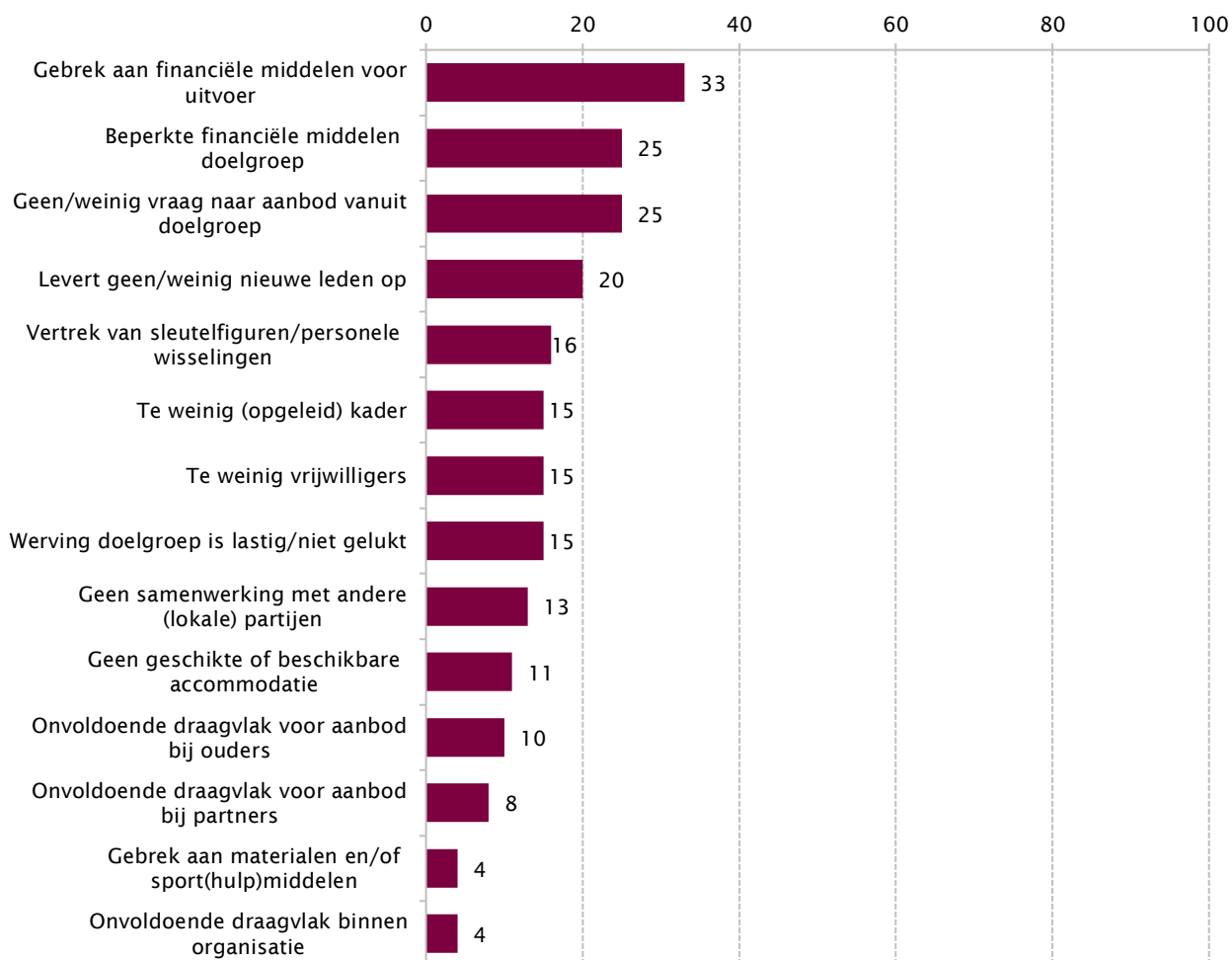
Ondanks dat de projecten (deels) zijn voortgezet blijft het realiseren van voldoende financiële middelen een uitdaging. KSG-projecten die met een aanpak werken waar dure zorgprofessionals bij betrokken zijn, zoals een diëtist of psycholoog, hebben moeite met het dekken van deze kosten na afloop van de subsidieperiode. Verder komt in een aantal interviews terug dat de gemeente een grotere rol in de financiële borging zou kunnen en moeten spelen:

“Bijvoorbeeld ook met die eindmanifestatie, wij huren dan een sporthal, die is van de gemeente, en die laten je dan gewoon de volle pond betalen. Maar dan zeggen ze wel wij stellen de sporthal ter beschikking. We hadden dat geld ook voor iets anders kunnen gebruiken.” Welzijnsorganisatie, KSG-project, deels voortgezet.

Redenen voor stoppen activiteiten

Volgens de resultaten uit de online enquête zijn een gebrek aan financiële middelen bij uitvoerders (33%), beperkte financiële middelen bij de doelgroep (25%) en geen of weinig vraag naar het aanbod vanuit de doelgroep (25%) de belangrijkste redenen waarom activiteiten zijn gestopt of nog maar deels worden uitgevoerd. Daarnaast is een gebrek aan ledenwerving bij een vijfde van de projecten een reden om activiteiten (deels) te stoppen (zie figuur 2.2). Bij de deels voortgezette en gestopte KSG-projecten spelen daarnaast onvoldoende draagvlak voor het aanbod bij de ouders (29%) en problemen met de werving van de doelgroep (29%) een belangrijke rol (niet in figuur).

Figuur 2.2 Redenen waarom sport- en beweegactiviteiten zijn gestopt of nog maar deels worden uitgevoerd (in procenten, meer antwoorden mogelijk, n=102)

Resultaten interviews

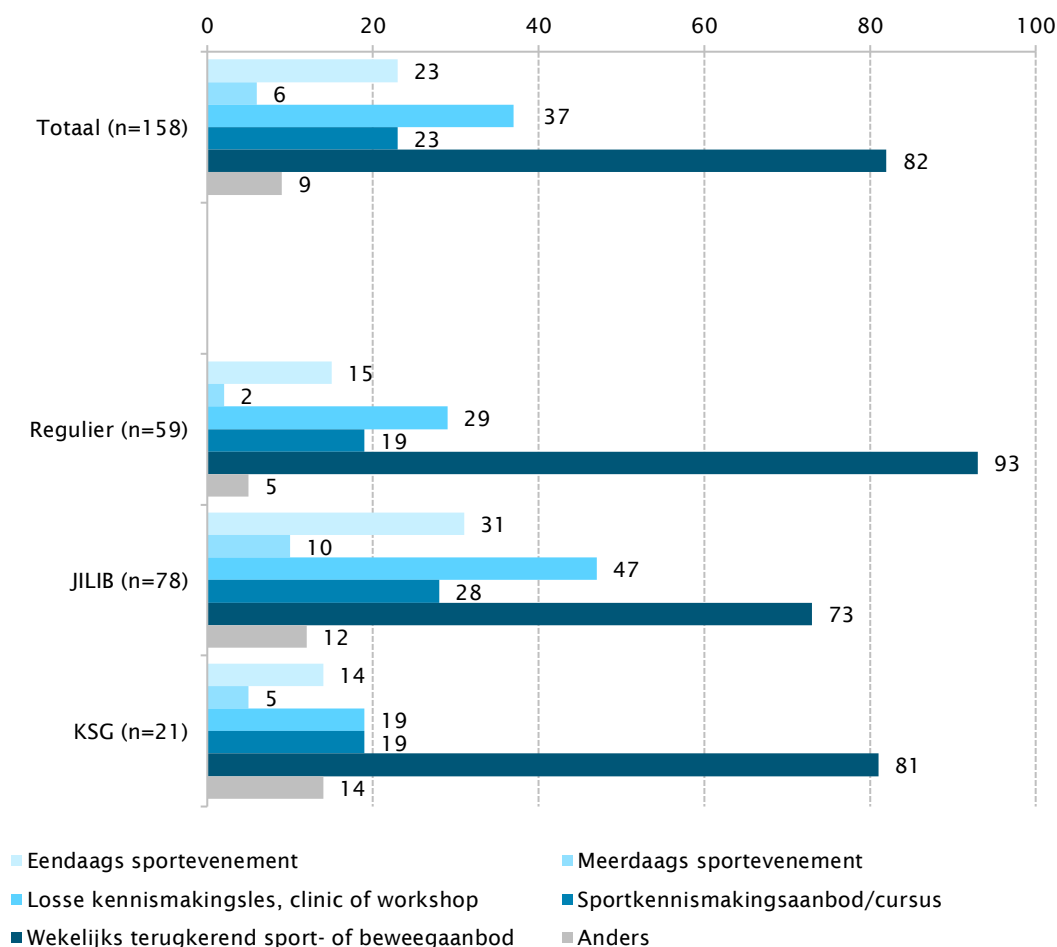
Twee van de drie projecten waarbij in de online enquête is aangegeven dat ze gestopt zijn, blijken in de praktijk deels te zijn voortgezet na de subsidieperiode. Bij één ervan zijn alsnog de activiteiten gestopt. Dit kwam door faillissement van de organisatie. De activiteiten van dit project hebben bijna een jaar doorgelopen. Redenen van stoppen zijn het terugtrekken van de gemeente wat betreft de financiering, het niet voldoende aansluiten van het aanbod bij de vraag van de doelgroep en te weinig draagvlak vanuit het onderwijs voor het uitvoeren van de activiteiten:

“De inzet die je moest tonen om deelnemers bij elkaar te krijgen was echt enorm. En de medewerking die ik kreeg vanuit middelbare scholen, die eigenlijk veel beter in contact staan met leerlingen, was nul.” Fitnesscentrum, KSG-project, gestopt.

Soort voortgezette activiteiten

Uit de online enquête blijkt dat de sport- en beweegactiviteiten die (geheel of deels) zijn voortgezet in vier vijfde van de gevallen wekelijks terugkerende activiteiten zijn. Een gecombineerde leefstijlinterventie, fietsvaardigheidslessen op scholen en opleidingen voor uitvoerders zijn voorbeelden van voortgezette activiteiten die onder de ‘anders’ categorie worden genoemd. Verder zijn er verschillen naar soort project. Zo komen bijvoorbeeld sportevenementen (eendaags en meerdaags), losse kennismakingslessen en sportkennismakingsaanbod relatief vaker voor bij de JILIB-projecten (zie figuur 2.3).

Figuur 2.3 Type voortgezette sport- en beweegactiviteiten (in procenten, meer antwoorden mogelijk)

De organisaties hebben verschillende soorten sport- en beweegactiviteiten voortgezet, waarvan spelvormen en/of beweegactiviteiten (44%) en voetbal (20%) het vaakst worden genoemd. In de top vijf staan verder gymnastiek/turnen, fitness (in een groep, binnen), tennis, fitness (buiten) en vecht- en verdedigingsporten (12-14%; zie tabel 2.2). Deze resultaten zijn redelijk vergelijkbaar met de resultaten van de eerdere borgingsonderzoeken, alleen komen vecht- en verdedigingsporten niet in de top vijf van voortgezette sport- en beweegactiviteiten voor. Daarnaast worden spelvormen en/of beweegactiviteiten veel vaker genoemd in het huidige onderzoek. Verder zijn duidelijke verschillen te zien in de voortgezette sport- en beweegactiviteiten naar soort project. Zo zijn bijvoorbeeld wandelsporten populair bij de reguliere projecten, terwijl vecht- en verdedigingssporten vaker zijn voortgezet bij de JILIB- en KSG-projecten (zie tabel 2.2).

Tabel 2.2 Top 5 voortgezette sport- en beweegactiviteiten (in procenten, meer antwoorden mogelijk)

<i>Top 5 totaal (n=158)</i>	
1. Spelvormen en/of beweegactiviteiten	44
2. Voetbal	20
3. Gymnastiek/turnen	14
4. Fitness, in een groep (binnen); tennis	13
5. Fitness (buiten); vecht- en verdedigingsporten	12
<i>Top 5 regulier (n=59)</i>	
1. Spelvormen en/of beweegactiviteiten	36
2. Wandelsport	22
3. Voetbal	20
4. Fitness (buiten); fitness, in een groep (binnen); zwemsport	15
5. Atletiek; tennis	14
<i>Top 5 JILIB (n=78)</i>	
1. Spelvormen en/of beweegactiviteiten	41
2. Voetbal	26
3. Vecht- en verdedigingsporten	18
4. Gymnastiek/turnen	17
5. Danssport; judo; tennis	14
<i>Top 5 KSG (n=21)</i>	
1. Spelvormen en/of beweegactiviteiten	76
2. Vecht- en verdedigingsporten	19
3. Fitness (buiten); fitness, in een groep (binnen)	15
4. Gymnastiek/turnen	14
5. Atletiek; boksen; fitness, individueel (binnen); zwemsport	10

Resultaten interviews

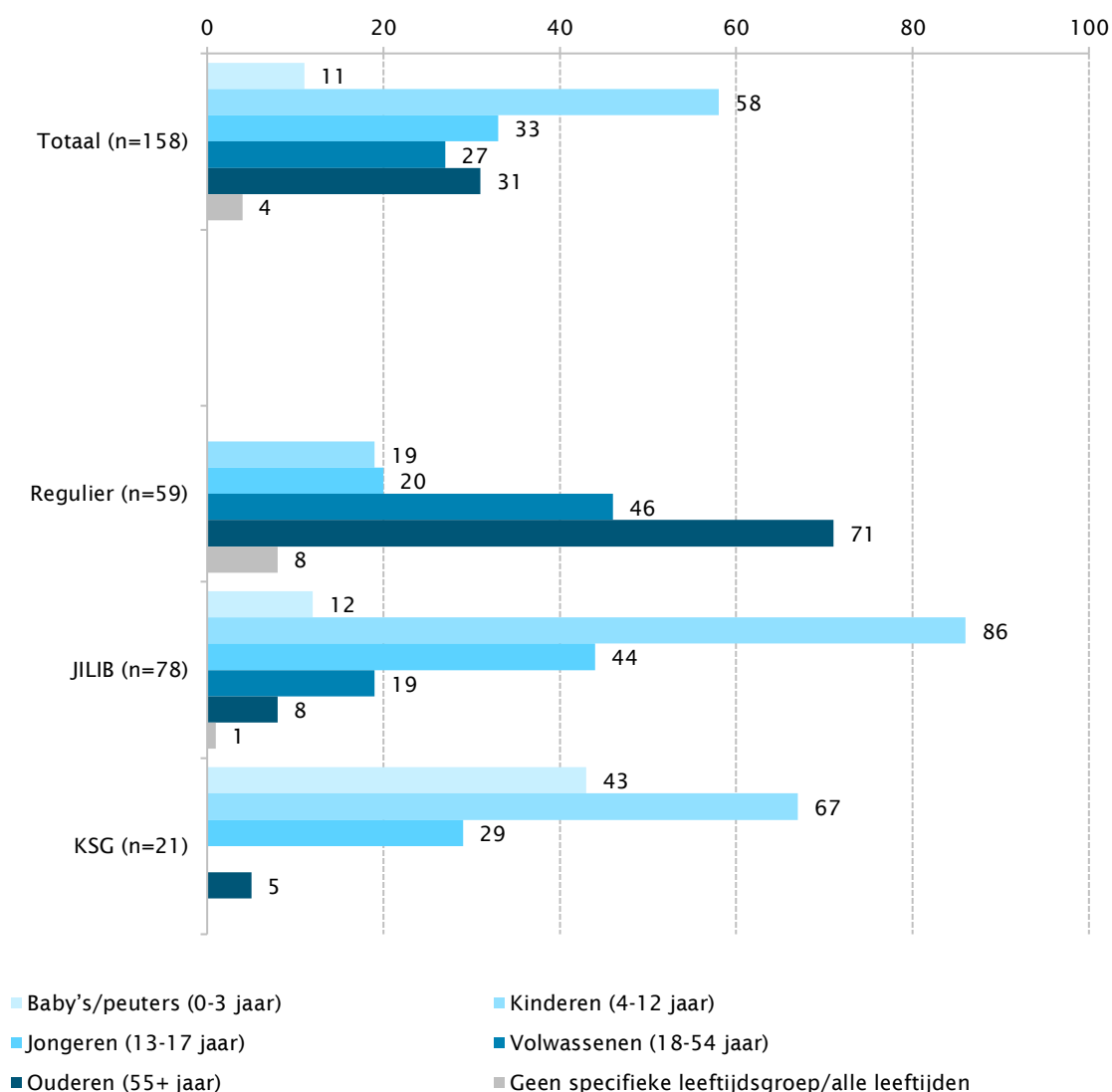
Uit de interviews blijkt ook dat bijna alle activiteiten die zijn voortgezet uit wekelijks terugkerende sport- en beweegactiviteiten bestaan. Voorbeelden hiervan zijn wekelijkse sport- en beweegactiviteiten bij het buurthuis, waarbij elke keer een andere sport of spelvorm wordt aangeboden, een opgezette sportvereniging waar maandelijks een andere sport wordt aangeboden en weerbaarheidstrainingen. Eén project biedt een tweejaarlijks terugkerend buitenspeelvenement aan.

2.2 (Het bereiken van) beoogde doelgroepen

Leeftijdsgroepen

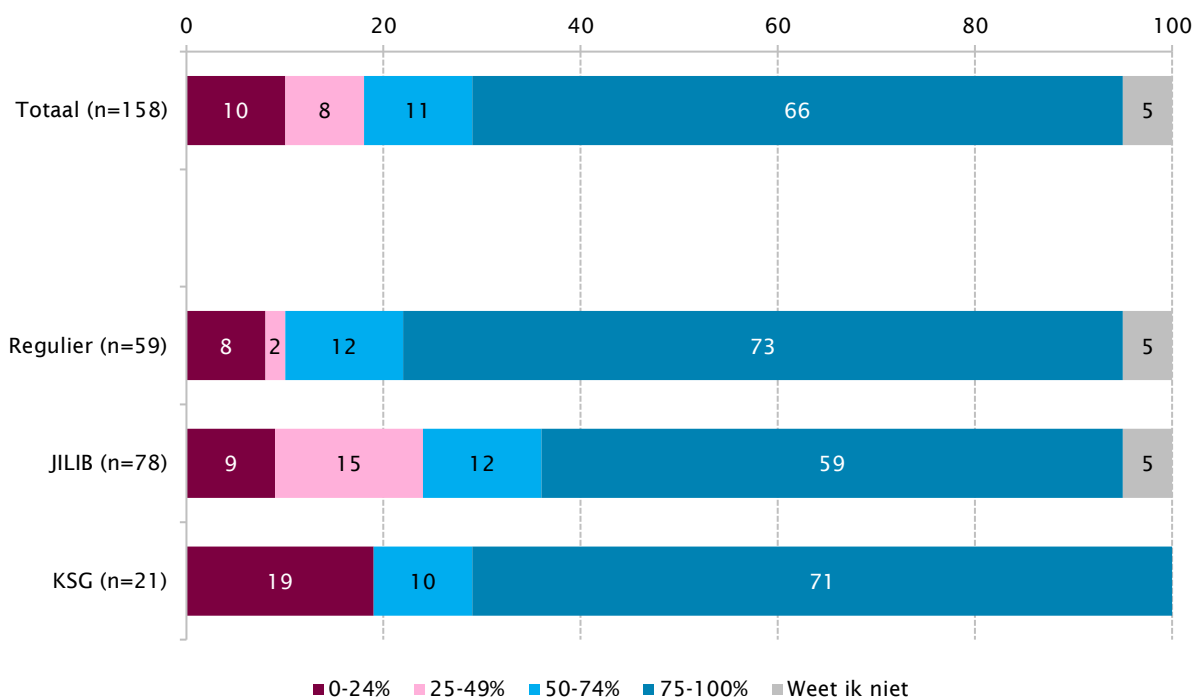
De voortgezette sport- en beweegactiviteiten richten zich op verschillende leeftijdsgroepen. De uit de reguliere projecten voortgekomen sport- en beweegactiviteiten richten zich het vaakst op volwassenen en ouderen. Bij de JILIB-projecten zijn kinderen en jongeren de meest genoemde doelgroepen, terwijl de uit de KSG-projecten voortgekomen sport- en beweegactiviteiten zich vooral richten op baby/peuters en kinderen (zie figuur 2.4). Baby/peuters was in de vorige borgingsonderzoeken overigens geen aparte antwoordoptie en viel toen onder kinderen (0-12 jaar). Deze specifieke leeftijdsgroep wordt dus voor het eerst apart benoemd.

Figuur 2.4 Leeftijdsgroep(en) waarop voortgezette sport- en beweegactiviteiten zich richten (in procenten, meer antwoorden mogelijk)

Uit de resultaten van de online enquête blijkt tevens dat bij ruim drie kwart van de projecten de meerderheid van de deelnemers aan de voortgezette sport- en beweegactiviteiten uit de beoogde leeftijdsgroep(en) bestaat. Er zijn wel verschillen naar soort project. Zo lijkt bij de JILIB- en KSG-projecten iets vaker voor te komen dat een minderheid van de deelnemers uit de beoogde leeftijdsgroep bestaat (zie figuur 2.5).

Figuur 2.5 Aandeel deelnemers aan voortgezette sport- en beweegactiviteiten dat behoort tot de beoogde leeftijdsgroep(en) (in procenten)

Resultaten interviews

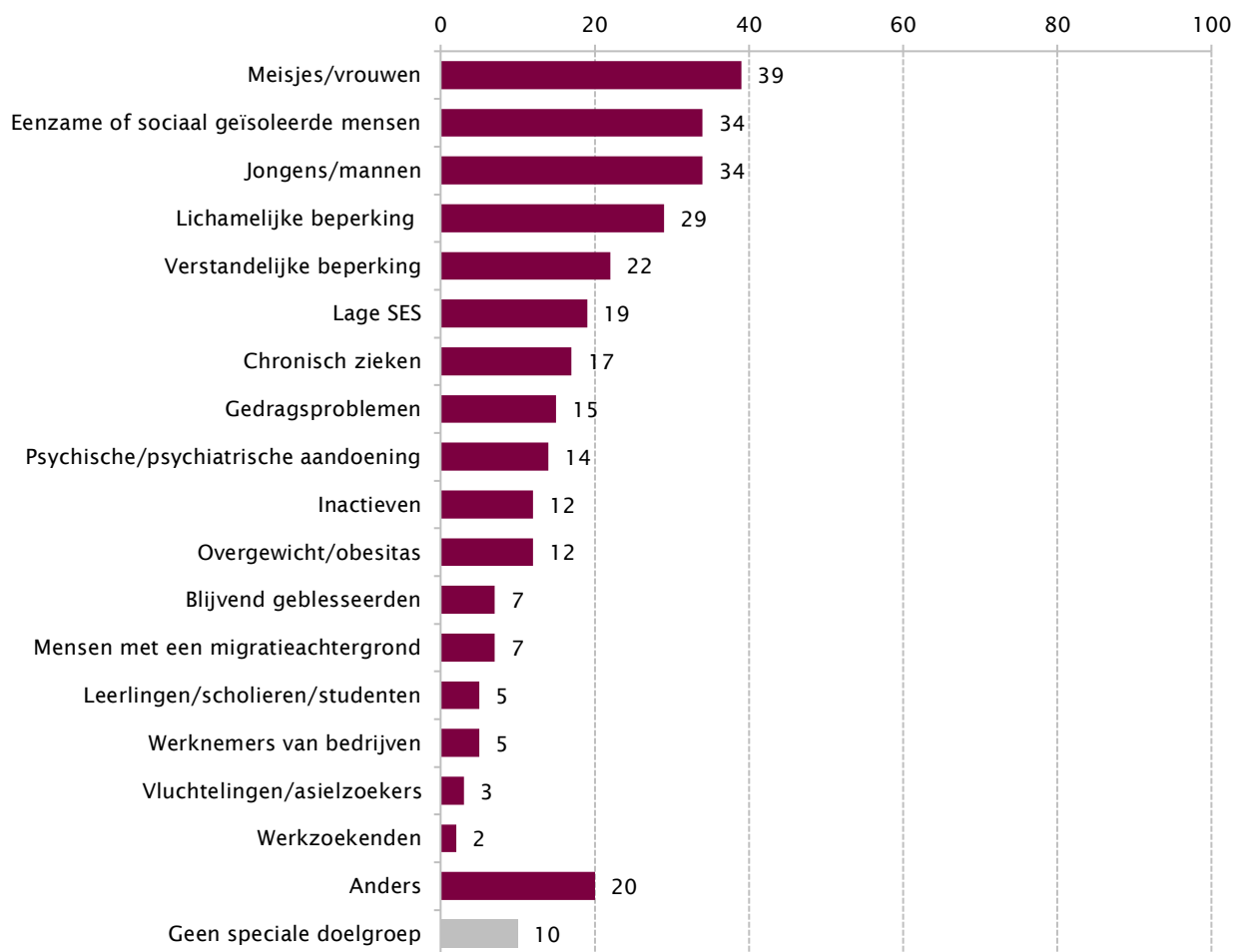
Over het algemeen is het volgens de geïnterviewde hoofdaanvragers gelukt om (een deel van) de beoogde leeftijdsgroep te bereiken. Bij één project bleek dat de leeftijdscategorie te breed was. Deze liep van twaalf tot achttien jaar:

“Eerst was de leeftijd van de doelgroep gesteld op twaalf tot achttien jaar, maar daarmee was het bereik minimaal. De oudste die daadwerkelijk op de woensdagmiddag is geweest was vijftien jaar oud. Vandaar dat we hebben gekozen voor de leeftijd vanaf 8 jaar en dat was een succes. 12 tot 18 jaar is een traditioneel getal, maar in de praktijk is dit niet ideaal vanwege het grote leeftijdsverschil.” Welzijnsorganisatie, KSG-project, deels voortgezet.

Speciale doelgroepen

De resultaten van de online enquête laten zien dat de voortgezette activiteiten uit de reguliere Sportimpulsprojecten zich het vaakst richten op meisjes/vrouwen (39%). Ook eenzame of sociaal geïsoleerde mensen, jongens/mannen, mensen met een lichamelijke of verstandelijke beperking worden door meer dan een vijfde van de reguliere Sportimpulsprojecten als beoogde doelgroep genoemd (22-34%; zie figuur 2.6). Bij de ‘anders’ categorie worden (kwetsbare) ouderen of ouderen van een bepaalde leeftijdsgroep (bijv. ouderen 50-plus) genoemd.

Figuur 2.6 Speciale doelgroep(en) waarop voortgezette reguliere Sportimpulsprojecten zich richten (in procenten, meer antwoorden mogelijk, n=59)

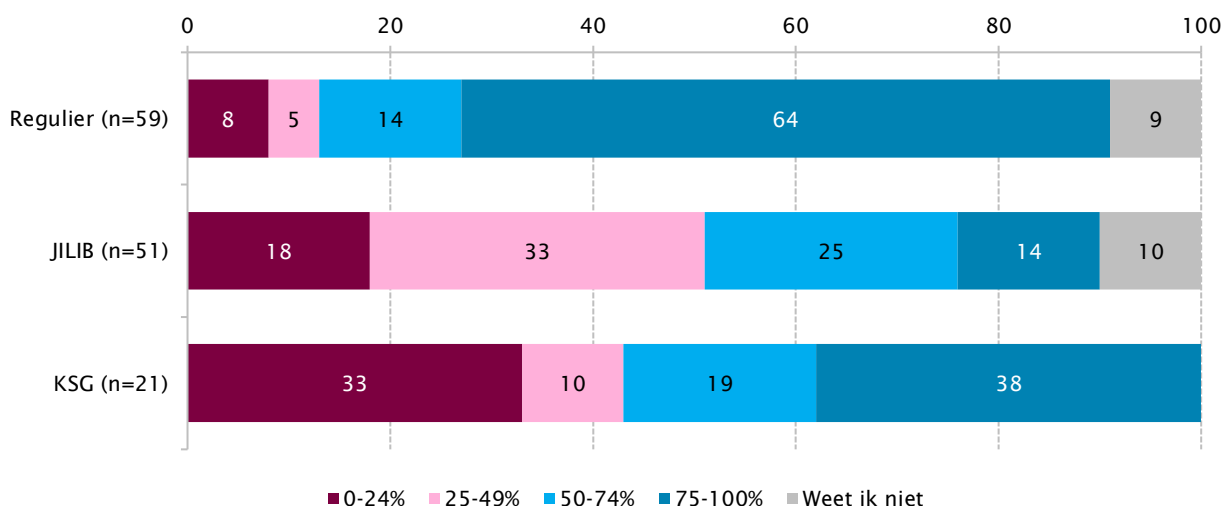

De JILIB-projecten richten zich op kinderen en/of jongeren uit gezinnen met een laag inkomen. Bij de KSG-projecten zijn kinderen en/of jongeren met (risico op) (ernstig) overgewicht de beoogde doelgroep. In de online enquête is aan alle respondenten (regulier, JILIB, KSG) gevraagd in hoeverre het gelukt is om de beoogde doelgroep(en) met de voortgezette activiteiten te bereiken. Uit de resultaten blijkt dat bij ruim drie kwart van de reguliere projecten een meerderheid van de deelnemers aan de voortgezette sport- en beweegactiviteiten uit de beoogde (speciale) doelgroep bestaat. Bij de JILIB- en KSG-projecten is dit percentage een stuk lager en bestaat bij respectievelijk 39 en 57 procent van de projecten de meerderheid van de deelnemers uit de beoogde doelgroep (zie figuur 2.7).

Door de werving en communicatie specifiek op de doelgroep te richten, in de werving een persoonlijke benadering te gebruiken (vooral bij ouderen en kwetsbare doelgroepen), het sport- en beweegaanbod aan te passen aan de behoeften en wensen van de doelgroep (soms is zelfs een behoeftepeiling hiervoor gedaan), een enthousiaste trainer in te zetten die de doelgroep weet te motiveren en weet samen te werken met partijen die met de doelgroep in contact staan, is het gelukt om beoogde doelgroepen te bereiken. Wat betreft het laatste is samengewerkt met o.a. de buurtsportcoach, sportverenigingen, huisartsen, de GGD, fysiotherapeuten, welzijnsinstellingen en zorginstellingen. Bij de JILIB-projecten en KSG-projecten is de doelgroep vooral bereikt door activiteiten te organiseren op of in samenwerking met scholen en de kinderopvang. Bij de JILIB-projecten zijn (financieel) laagdrempelige activiteiten georganiseerd (op scholen) in lage SES wijken. Door daarnaast ouders te stimuleren om gebruik te maken van verschillende (gemeentelijke) regelingen (bijv. Jeugdsportfonds) om deelname van hun kind te financieren, is deelname van kinderen uit gezinnen met een laag inkomen gestimuleerd.

Een samenwerkingspartner die afhaakt of (potentiële) deelnemers niet doorverwijst, het niet aansluiten van het sport- en beweegaanbod op de doelgroep en concurrerende sport- en beweegactiviteiten in de buurt, worden als redenen gegeven waarom bepaalde doelgroepen minder goed zijn bereikt. Verder blijken reguliere wervingsstrategieën, zoals het verspreiden van folders en flyers, onvoldoende om sommige kwetsbare doelgroepen over de streep te krijgen om deel te nemen. Bij JILIB- en KSG-projecten spelen de ouders van de deelnemers daarnaast een belangrijke rol. Ouders zijn niet altijd bereid hun kinderen wekelijks naar de activiteiten te brengen. Bij de JILIB-projecten spreken de ouders niet altijd de Nederlandse taal, waardoor zij en hun kinderen lastig te bereiken zijn. Hoofdaanvragers van de KSG-projecten gaven als toelichting dat kinderen met overgewicht en hun ouders in het algemeen moeilijk te motiveren zijn om deel te nemen aan verschillende activiteiten. De ouders vinden het niet altijd nodig (hun kind is niet te dik) of willen niet het stempel krijgen dat hun kind te dik is. Bovendien vinden verwijzers het vaak lastig om het onderwerp ‘overgewicht’ bespreekbaar te maken.

Figuur 2.7 Aandeel deelnemers aan voortgezette sport- en beweegactiviteiten dat behoort tot de beoogde (speciale) doelgroep (in procenten)

Resultaten interviews

Hoewel uit de online enquête blijkt dat het bereiken van de juiste doelgroep voor de KSG- en JILIB-projecten een uitdaging is, zijn de geïnterviewde vertegenwoordigers van de JILIB- en KSG-projecten wel tevreden over de mate waarin de beoogde doelgroep is bereikt. Dit ondanks dat slechts een deel van de groep deelnemers uit de beoogde doelgroep bestaat. Wat heeft bijgedragen aan het bereiken van tenminste een deel van de beoogde doelgroep is de samenwerking met de scholen. Doordat de werving en/of activiteiten op school plaatsvinden, worden ook kinderen en jongeren bereikt die mogelijk niet bereikt zouden worden als deelname afhankelijk zou zijn geweest van het enthousiasme van hun ouders. Voor het bereiken van de JILIB-doelgroep is samenwerken met scholen in wijken, waar het gemiddelde inkomen laag is, een goede manier om de beoogde doelgroep te bereiken. De projecten waarbinnen is samengewerkt met de buurtsportcoach geven aan dat dit positief heeft bijgedragen aan het bereiken van de doelgroep:

“Deze zijn voor de scholen en ook kinderen en ouders een herkenningspunt, waardoor acties snel in gang worden gezet en het vertrouwen groot is.” Sportvereniging, JILIB project, non-respons, deels voortgezet.

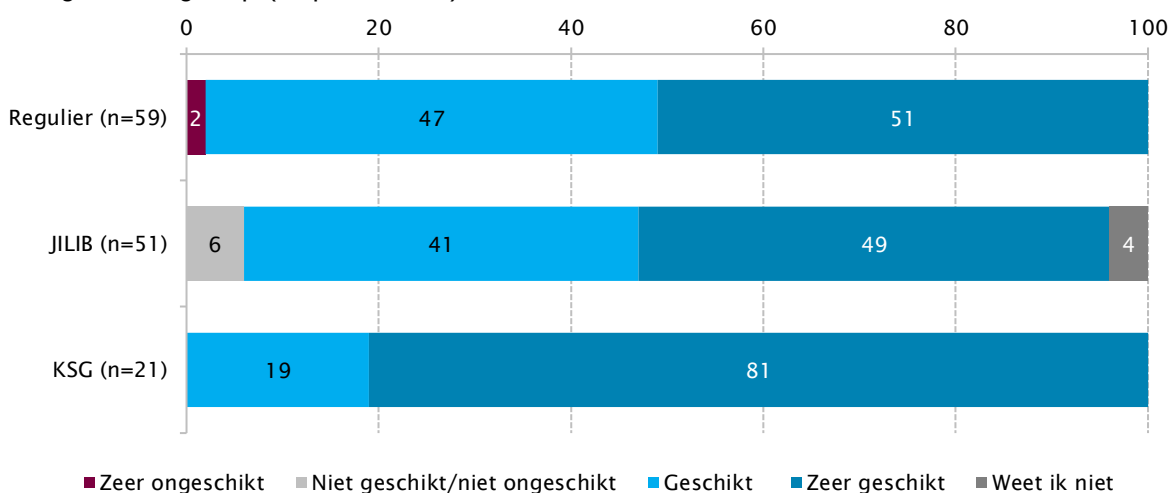
Een andere genoemde succesfactor voor het bereiken van de doelgroep is om de zichtbaarheid van de projecten die in de wijk plaatsvonden te vergroten, bijvoorbeeld door grote banners te gebruiken, te flyeren of een pagina op sociale media bij te houden. Geen enkel project heeft intermediairs of rolmodellen uit de wijk ingezet om de doelgroep te bereiken. Sommige projecten geven aan dit een volgende keer wel te willen doen.

2.3 Geschiktheid aanbod Menukaart en aanpassingen aan de lokale context

Voor een Sportimpulsaanvraag moeten sport- en beweegaanbieders kiezen uit sport- en beweegaanbod (interventies) van de Menukaart Sportimpuls. De Menukaart is een overzicht van sport- en beweegaanbod dat de afgelopen jaren is ontwikkeld door sportbonden, beweegaanbieders, fitnessorganisaties en andere sport- en beweegorganisaties en op verschillende plekken in Nederland succesvol is toegepast. De sport- en beweeginterventies op de Menukaart zijn allemaal ‘erkende’ interventies. Ze zijn beoordeeld op kwaliteit, effectiviteit en uitvoerbaarheid binnen het Erkenningstraject Interventies en hebben minimaal de erkenning ‘Goed Beschreven’. Het merendeel van de ingezette interventies is echter niet per definitie ontwikkeld voor de KSG- en JILIB-doelgroep. In de online enquête en interviews is gevraagd in hoeverre de ingezette interventies geschikt zijn om de niet-/weinig-sporters van de beoogde doelgroep(en) te laten sporten en bewegen. In de interviews is tevens gevraagd hoe de interventie is ingezet.

Bijna alle respondenten van de online enquête vinden dat hun voortgezette sport- en beweegactiviteiten (zeer) geschikt zijn om de niet-/weinig-sporters van de beoogde doelgroepen te laten sporten en bewegen (zie figuur 2.8). Dit komt doordat het sport- en beweegaanbod binnen het project is aangepast aan de wensen en behoeften van de doelgroep en deelname (mede daardoor) laagdrempelig is. Zo wordt bij de activiteiten rekening gehouden met de (fysieke en mentale) belastbaarheid en belevingswereld van deelnemers, zijn deelnamekosten laag of worden (deels) bekostigd uit (gemeentelijke) regelingen (JILIB: bijv. Jeugdsportfonds, Meedoenregeling) en worden activiteiten in de buurt van de doelgroep georganiseerd. Ook de sociale interactie met andere deelnemers en het hebben van plezier tijdens de beweegactiviteiten zijn belangrijke onderdelen van de aanpak om deelnemers te laten sporten en bewegen.

Figuur 2.8 Mate van geschiktheid van het voortgezette sport- en beweegaanbod voor de beoogde doelgroep (in procenten)

Resultaten interviews

Bijna alle geïnterviewden geven aan dat de ingezette interventies in het algemeen goed aansloten bij de doelgroep. Voor het bereiken van de JILIB-doelgroep zijn volgens de geïnterviewden van deze projecten voornamelijk interventies geschikt waar de werving en/of activiteiten plaatsvinden op of via scholen. Doordat de activiteiten een vast onderdeel van het curriculum zijn, doen alle leerlingen mee:

“Ik vind het heel geschikt voor deze situatie, jeugd in lage inkomensbuurten. Dat heeft ermee te maken dat alles plaatsvindt in het onderwijs en dat zorgt ervoor dat alle kinderen ermee in aanraking komen. Los van de thuissituatie en of er wel of geen geld is of wel of geen begeleiding vanuit thuis.”
Sportstichting, JILIB-project, deels voortgezet.

Een onderdeel van de ingezette interventies dat minder goed aansloot en bij sommige projecten uiteindelijk is weggelaten, was het doorstromen naar een reguliere sportvereniging. Met name voor deelnemers uit de JILIB-doelgroep is de stap naar de sportvereniging vaak te groot. Geïnterviewden gaven verschillende redenen hiervoor, zoals het niet kunnen veroorloven van een lidmaatschap, de afstand tussen thuis en de sportvereniging en - met name bij migrantengezinnen - het niet gesocialiseerd zijn in het sportverenigingsleven. Vrijblijvende sportactiviteiten met geen tot weinig kosten in de wijk sluiten beter aan bij de JILIB-doelgroep. De ervaring van de geïnterviewden is dat het merendeel van de deelnemers dit soort activiteiten structureel blijft bezoeken. Verder is de sportvereniging niet altijd een veilige omgeving voor de KSG-doelgroep, omdat deze kinderen zich vaak ongemakkelijk en onzeker voelen bij kinderen met een gezond gewicht, aldus de geïnterviewden.

Om de drempel voor leden met een kleine portemonnee te verlagen, heeft een aantal sportverenigingen een aangepast lidmaatschap ingevoerd. Een KSG-project heeft besloten om na de projectperiode door te gaan als sportcarroussel-vereniging waar leden verschillende sporten voor een goedkoop lidmaatschap kunnen beoefenen:

“Kinderen voelen zich hier op hun gemak. Het is een veilige omgeving voor ze en er is sprake van herkenning. Het lidmaatschap zorgt ervoor dat kinderen komen, ook al is het maar een klein bedrag.”
Vrijwilliger, KSG-project, deels voortgezet.

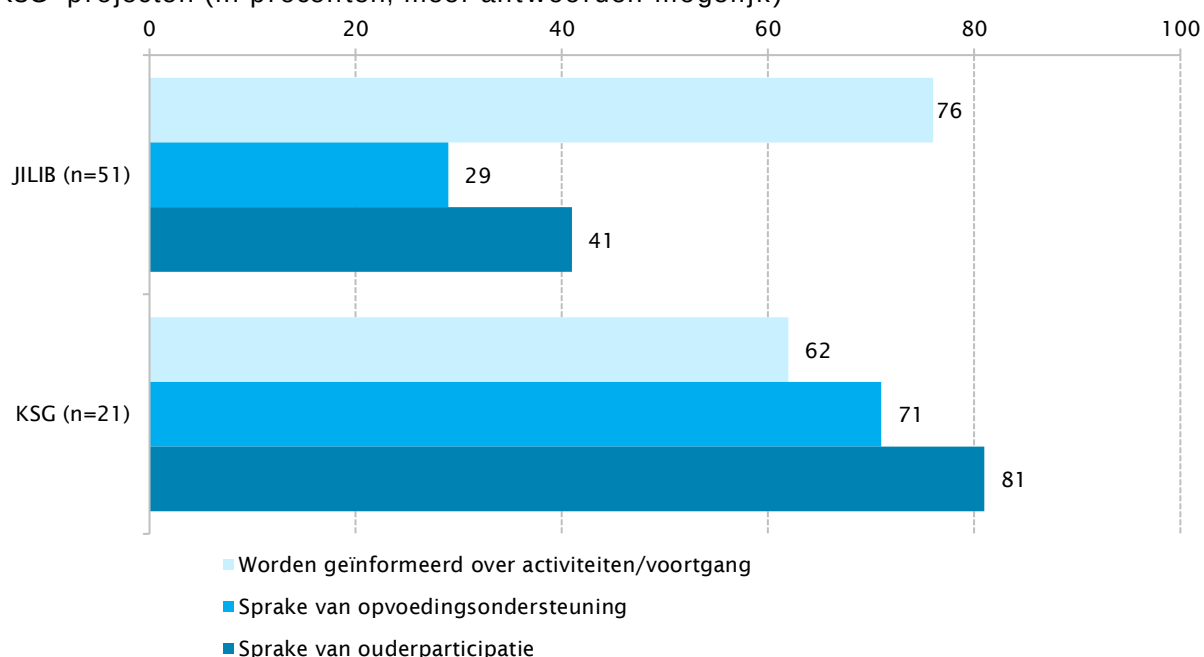
Wel is het volgens de geïnterviewden voor veel sportverenigingen door een tekort aan middelen en menskracht, moeilijk om in te spelen op de belemmeringen van de JILIB- en KSG-doelgroep om lid te worden van een reguliere sportvereniging.

Tot slot geeft het merendeel van de geïnterviewden aan tijdens de projectperiode (kleine) aanpassingen te hebben aangebracht aan de ingezette interventie om deze beter te doen aansluiten bij de (wensen van de) doelgroep en de lokale context. Dit gaat voornamelijk om kleinere aanpassingen zoals het vaker aanbieden van activiteiten die deelnemers leuk vonden. Eén JILIB-project heeft besloten om met een eigen aanpak te werken, omdat de interventie onvoldoende aansloot op de doelgroep. Volgens de geïnterviewde was de interventie teveel op één sport gefocust en lag het niveau te hoog voor kinderen die weinig ervaring hebben met sporten en bewegen. Dat maakte ze onzeker. Bij één KSG-project zijn de materialen versimpeld om aan te sluiten bij de laaggeletterdheid van de ouders van deelnemers.

2.4 Ouderparticipatie en ouderbetrokkenheid JILIB- en KSG-projecten

Bij de JILIB- en KSG-projecten zijn ouderparticipatie en ouderbetrokkenheid kernelementen van de aanpak. Bij de KSG-projecten is opvoedingsondersteuning, zoals het aanreiken van kennis aan ouders over het belang van een gezonde leefstijl bij hun kind en hun rol daarin, een ander kernelement. Uit de resultaten van de online enquête blijkt dat deze kernelementen bij alle (deels) voortgezette JILIB- en KSG-projecten in meer of mindere mate terugkomen. Bij een ruime meerderheid van de JILIB- en KSG-projecten worden ouders van deelnemers geïnformeerd over de activiteiten en voortgang van hun kind(eren). Bij een ruime meerderheid van de KSG-projecten krijgen de ouders ook opvoedingsondersteuning en worden zij actief bij de uitvoering van de activiteiten betrokken (ouderparticipatie, bijv. samen met het kind bewegen). Bij de JILIB-projecten is bij een minderheid van de projecten sprake van opvoedingsondersteuning en ouderparticipatie (zie figuur 2.9).

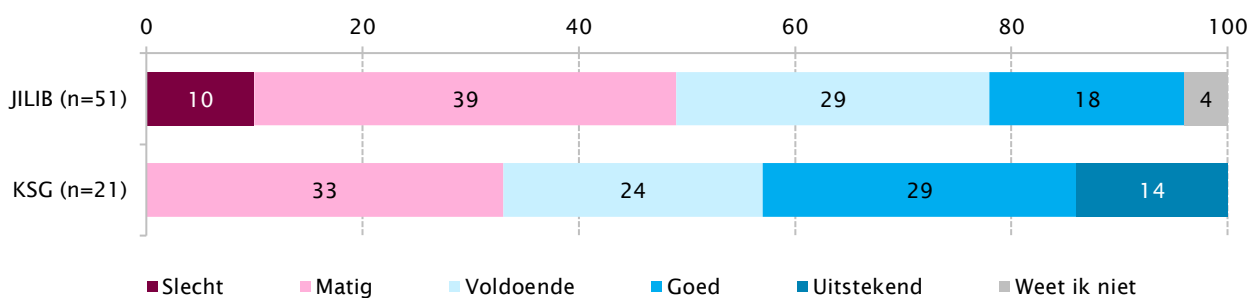
Figuur 2.9 Mate van ouderparticipatie en ouderbetrokkenheid bij (deels) voortgezette JILIB- en KSG-projecten (in procenten, meer antwoorden mogelijk)

Ondanks dat alle (deels) voortgezette JILIB- en KSG-projecten ouders van deelnemers op verschillende manieren proberen te betrekken bij de activiteiten, zijn de meningen verdeeld als het gaat om de daadwerkelijke ouderbetrokkenheid in de praktijk. Zo vindt bijna de helft van de respondenten bij de JILIB-projecten de ouderbetrokkenheid slecht of matig, bij een derde van de KSG-projecten wordt de ouderbetrokkenheid als matig beoordeeld (zie figuur 2.10).

Bij de JILIB- en KSG-projecten waar de ouderbetrokkenheid als positief wordt beoordeeld zijn ouders aanwezig bij, doen mee aan of assisteren bij de (beweeg)activiteiten. Vooral de ouderbijeenkomsten worden niet of minder goed bezocht. Ook de structurele deelname aan activiteiten of de structurele aandacht voor een gezonde en actieve leefstijl thuis blijken vaak lastig te bewerkstelligen. Respondenten noemen verschillende redenen waarom ouders maar in beperkte mate betrokken zijn. Zo zien sommige ouders het nut niet in van bewegen, zijn zij te druk met andere zaken (andere kinderen, werk, boodschappen, (financiële) problemen thuis, etc.) of hebben gewoon geen zin om te komen, aldus de respondenten. Bij sommige projecten was de ouderbetrokkenheid van een deel van de ouders goed en van een ander deel niet.

Figuur 2.10 Beoordeling van ouderbetrokkenheid in de praktijk bij (deels) voortgezette JILIB- en KSG-projecten (in procenten)

Resultaten interviews

Uit de interviews blijkt dat vooral bij JILIB-projecten het actief betrekken van de ouders bij de activiteiten als erg moeilijk wordt ervaren. Het betrekken van ouders blijft daar in de meeste gevallen bij een informatieavond voor de ouders, ouders die helpen om de deelnemers van de ene naar de andere locatie te rijden of ouders die komen kijken tijdens de activiteiten. Bij één JILIB-project hebben de ouders deelgenomen aan de activiteiten. Volgens de geïnterviewde kwam dat doordat de activiteiten in het park van de wijk plaatsvonden. Ouders liepen langs terwijl ze de hond uitlieten en werden zo geprikkeld om te kijken en gingen uiteindelijk ook mee doen met de beweegactiviteiten. Ook voor de KSG-projecten was het betrekken van ouders een uitdaging. Vooral bij het onderwerp ‘gezonde voeding’ komt het voor dat ouders in de verdediging schieten. Zij vinden het niet prettig om het gevoel te hebben dat zij het ‘niet goed doen’. Ouders ondersteunen bij het thema voeding werkt het beste met concrete voorbeelden:

“Wat mij is bijgebleven, is dat een ontbijt bij McDonalds drie keer het aantal calorieën van wat kinderen op een dag moeten binnenkrijgen is. Daar schrokken ouders wel van als ze dat soort voorbeelden kregen uitgelegd.” Sportvereniging, KSG-project, deels voortgezet.

Bij de KSG-projecten is wel meer sprake van ouderbetrokkenheid dan bij de JILIB-projecten. Dit komt enerzijds doordat de deelnemers jonge kinderen zijn, waardoor ouders genoodzaakt zijn om ze te halen, brengen en soms aanwezig te zijn tijdens de sport- en beweegactiviteiten.

2.5 Borging van financiële middelen

Uit de online enquête blijkt dat financiering van de voortgezette activiteiten vooral door deelnemersbijdragen en/of lidmaatschapsgelden (59%) en eigen middelen (56%) gebeurt. Daarnaast speelt de inzet van vrijwilligers bij de uitvoer (30%) een belangrijke rol bij de continuering van de activiteiten (zie figuur 2.11). ‘Eigen financiële middelen organisatie’ was in de vorige borgingsonderzoeken geen aparte antwoordoptie en werd destijds alleen door een enkele respondent onder de ‘anders’ categorie genoemd. Verder zijn de resultaten wat betreft financiering van activiteiten vergelijkbaar.

Figuur 2.11 Financiering (deels) voortgezette sport- en beweegactiviteiten (in procenten, meer antwoorden mogelijk, n=158)

Cofinanciering door lokale uitvoerders

Vanaf 2016 is in de verschillende Sportimpulsen meer aandacht voor cofinanciering van Sportimpulsprojecten door lokale uitvoerders en vanaf 2017 is cofinanciering zelfs verplicht bij het indienen van een Sportimpulsaanvraag. Bij 72 procent van de (deels) voortgezette projecten is sprake geweest van cofinanciering, 19 procent geeft aan dat er geen sprake is geweest van cofinanciering en 9 procent weet niet of cofinanciering heeft plaatsgevonden. Op de vraag of de (verplichte) cofinanciering heeft bijgedragen aan het (financieel) voortzetten van de sport- en beweegactiviteiten antwoordt 37 procent met 'ja, zeker', 37 procent met 'een beetje', 17 procent 'totaal niet' en 9 procent weet het niet.

Projecten waarbij cofinanciering heeft bijgedragen aan het (financieel) voortzetten van de sport- en beweegactiviteiten geven als toelichting in de online enquête dat dit komt doordat vooraf beter over de financiële middelen is nagedacht (uitgaven, inkomsten), waardoor deze ook na de projectperiode beter zijn geborgd. Daarnaast zijn partijen, die ook bij de voortzetting betrokken zijn, nauwer betrokken geraakt bij het project, waardoor meer draagvlak is verkregen en onderling betere afspraken zijn gemaakt. Ook het zoeken naar cofinanciering heeft voor sommige projecten nieuwe deuren geopend, zoals nieuwe partners en financieringsbronnen. Verder zijn door de cofinanciering activiteiten opgezet die weer tot nieuwe leden hebben geleid. Deze leden betalen contributie en dragen op die manier bij aan de continuering van activiteiten. Veel respondenten zien de eigen bijdrage van deelnemers ook als een vorm van cofinanciering. Dit is naar hun mening belangrijk om commitment bij deelnemers te verkrijgen.

Projecten waarbij de cofinanciering maar een beetje heeft bijgedragen aan de voortzetting van activiteiten geven als toelichting dat het bij de cofinanciering vooral ging om inzet van uren, gebruik van materialen en accommodatie, zowel tijdens als na de projectperiode. Daarnaast hebben organisaties de activiteiten voortgezet met eigen middelen, vrijwilligers en/of deelnemersbijdragen.

Bij projecten waarbij de cofinanciering helemaal niet heeft bijgedragen aan de voortzetting van activiteiten, wordt aangegeven dat de cofinanciering alleen tijdens de projectperiode is gebruikt. Cofinanciering was geen noodzakelijke drijfveer om door te gaan. Activiteiten worden voortgezet omdat dit de eigen organisatie meer bekendheid geeft en nieuwe leden oplevert. Hier worden eigen middelen, vrijwilligers en/of deelnemersbijdragen ingezet om activiteiten voort te zetten.

2.6 Borging sport- en beweegdeelname deelnemers

Vervolgactiviteiten

Vier vijfde van de respondenten gaf aan dat wekelijks terugkerende activiteiten zijn voortgezet (zie figuur 2.3). Sommige voortgezette activiteiten zijn echter geen wekelijks terugkerende activiteiten, zoals een eendaags sportevenement, losse clinic of sportcursus. De hoofdaanvragers is gevraagd of er vervolgaanbod is voor deelnemers als zij dergelijke activiteiten aanbieden. Indien de voortgezette activiteiten geen wekelijks terugkerende activiteiten zijn, heeft iets meer dan de helft vervolgaanbod gerealiseerd bij zijn eigen vereniging/organisatie, een kwart bij een samenwerkingspartner en 6 procent doet dit op een andere manier (bijv. door het jaarlijks organiseren van een beweegdag in de wijk, het aanbieden van naschoolse sportactiviteiten en activiteiten tijdens sportdagen). 3 procent heeft geen vervolgaanbod (zie tabel 2.3).

Tabel 2.3 Vervolgaanbod na niet wekelijks terugkerende activiteiten (in procenten, meer antwoorden mogelijk, n=158)*

Ja, bij mijn vereniging/organisatie	53
Ja, bij een samenwerkingspartner	28
Ja, anders	6
Nee, er is geen vervolgaanbod	3

* De som van de percentages loopt niet tot honderd, omdat in deze tabel enkel de antwoordopties worden weergegeven die voor deze paragraaf relevant zijn.

Resultaten interviews

Uit de interviews blijkt dat bijna alle voortgezette activiteiten wekelijks terugkerende activiteiten zijn, meestal zonder een einde. Deelnemers kunnen dus blijven deelnemen. Deze activiteiten worden voornamelijk op dezelfde locatie en door dezelfde samenwerkingspartners als tijdens de projectperiode georganiseerd. Eén project heeft enkel een tweejaarlijks sportevenement voortgezet. Zij bieden verder geen vervolgaanbod aan. Het doel van dit sportevenement is om deelnemers enthousiast te maken om te bewegen.

Structurele sport- en beweegdeelname

Het doel van de Sportimpuls is dat meer mensen structureel (wekelijks) gaan sporten en bewegen. In de online enquête is gevraagd in hoeverre de voortgezette activiteiten hebben geleid tot structureel sporten en bewegen bij de deelnemers. Het deel van de deelnemers dat structureel is gaan sporten en bewegen varieert tussen de projecten: volgens 38 procent van de ondervraagden is (meer dan) de helft van de deelnemers aan de activiteiten structureel gaan sporten en bewegen. Bij 28 procent van de projecten ligt dit percentage tussen de 25 en 49 procent. Volgens een kwart van de ondervraagden is minder dan een kwart van de deelnemers structureel gaan sporten en bewegen. 10 procent van de ondervraagden weet niet in hoeverre de activiteiten hebben geleid tot structurele sport- en beweegdeelname bij de deelnemers. Bij de JILIB-projecten lijkt het aandeel deelnemers dat structureel blijft sporten en bewegen lager te zijn dan bij de reguliere- en KSG-projecten (zie figuur 2.12).

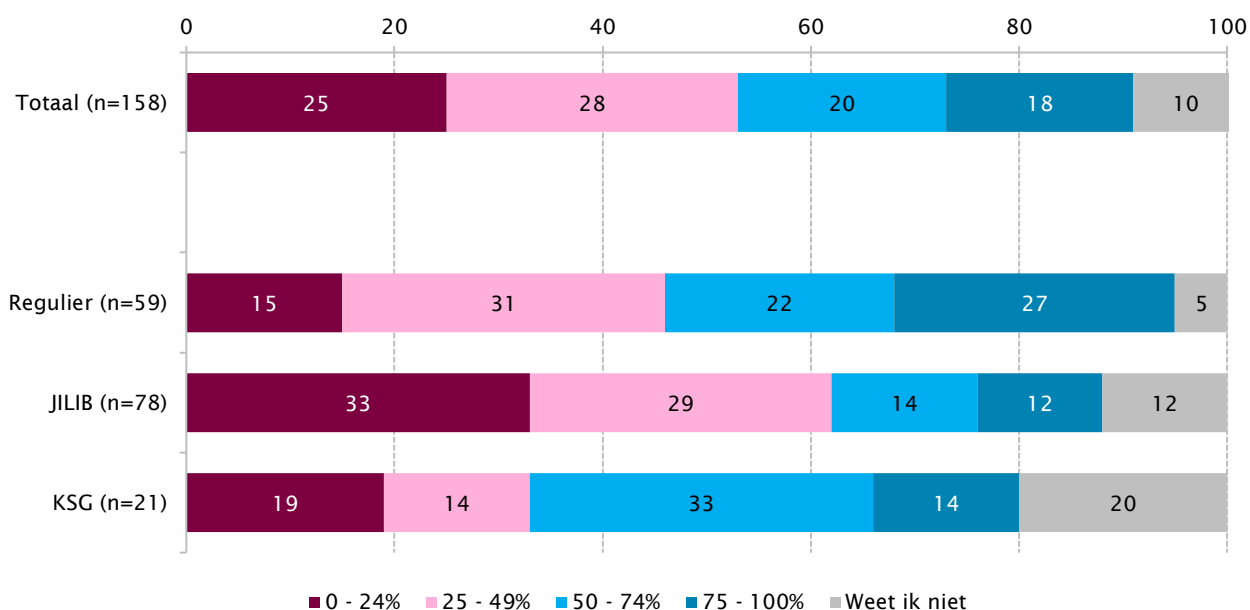
Het aanbieden van structurele sport- en beweegactiviteiten of het begeleiden van deelnemers naar passend vervolgaanbod zijn activiteiten die stimuleren dat deelnemers blijven sporten en bewegen. Het is belangrijk dat dit vervolgaanbod ook laagdrempelig is, deelnamekosten laag zijn, het vervolgaanbod georganiseerd wordt bij de deelnemers in de buurt (bij voorkeur op dezelfde dag/hetzelfde tijdstip), een enthousiaste (professionele) trainer voor de groep staat en aandacht besteed wordt aan plezier in

bewegen en het sociale aspect. Deze laatste twee aspecten zijn zeer belangrijk voor deelnemers om te blijven komen.

Redenen waarom deelnemers zijn afgehaakt zijn divers. Sommige deelnemers zijn afhankelijk van anderen om naar de sport- en beweegactiviteiten te komen, zoals mensen met een (fysieke of verstandelijke) beperking. Ook de (jonge) kinderen zijn erg afhankelijk van hun ouders. Bij de JILIB- en KSG-projecten haken kinderen af omdat de ouders het nut er niet van inzien, ze vinden dat de kinderen te druk zijn met andere bezigheden (school, andere hobby's), ze geen tijd hebben om de kinderen te (blijven) brengen of de deelnamekosten te hoog vinden. Andere bezigheden (bijv. oppassen op kleinkinderen door ouderen) of het verder moeten reizen naar het vervolgaanbod zorgen er ook voor dat deelnemers stoppen. Voor sommige organisaties was het niet mogelijk om vervolgaanbod te realiseren vanwege te weinig animo of de intensieve begeleiding die deelnemers vragen. De (hoge) kosten kunnen dan (na de projectperiode) niet worden gedekt met eigen financiële middelen en/of deelnemersbijdragen.

In sommige gevallen was sprake van een sportinstuif of sportkennismakingslessen. Daarnaast is mensen geadviseerd op basis van fittesten welke sport- of beweegactiviteiten zij konden gaan doen. Bij dit soort activiteiten is vaak geen zicht op wat de deelnemers nu uiteindelijk hebben gekozen en of zij zijn doorgegaan met de activiteiten.

Figuur 2.12 Aandeel deelnemers dat structureel is gaan sporten en bewegen na deelname aan de voortgezette sport- en beweegactiviteiten (in procenten)

Resultaten interviews

Uit de interviews met vertegenwoordigers van de JILIB- en KSG-projecten blijkt dat weinig deelnemers zijn doorgestroomd naar sportverenigingen. Deze stap is voor veel deelnemers te groot, omdat de vereniging te ver weg is of een lidmaatschap te veel geld kost. De geïnterviewden willen daar niet de nadruk op leggen. Zij vinden het vooral belangrijk dat deelnemers zelfvertrouwen krijgen om te bewegen. Zo komt het voor dat deelnemers uit de KSG-doelgroep zich vanwege het hebben van overgewicht onzeker voelen om te sporten en te bewegen. Bij de JILIB-doelgroep is het gebrek aan zelfvertrouwen meestal het gebrek aan ervaring in sporten en bewegen:

“Nog belangrijker dan of ze lid van een club worden, is dat je ze vaardigheden geeft, wij noemen dat de gebruiksaanwijzing bij de benen geven. Zodat ze tijdens het sporten controle voelen over hun bewegingsgestel. Als ze dat hebben, als je goed kunt bewegen, of je nou voetbalt of tennist, dan wordt dat leuk. Maar als je niet uit de voeten kunt, letterlijk, als je denkt wat zijn dat voor rare dingen... nou dat zijn mijn benen, daar heb ik geen controle over, dan is geen enkele sport leuk.” Sportaanbieder, JILIB-project, deels voortgezet.

Door deelnemers te laten ervaren dat bewegen ook leuk kan zijn, hopen de geïnterviewden dat de deelnemers vaker zullen bewegen in alledaagse activiteiten:

“Ik denk ook niet dat de winst zit in het sporten, de winst zit hem in het dagelijks bewegen. Met de fiets gaan, weer lol hebben in buitenspelen. Van mij hoeven zij niet naar een vereniging toe. Als ze maar beter kunnen bewegen. En dus daardoor ook meer gaan bewegen omdat het leuk is om een keer ergens een heuveltje op te rennen omdat je dat weer kunt.” Consulent bewegen, KSG-project, deels voortgezet.

Dat deelnemers nog steeds bewegen, is bij het merendeel van de geïnterviewde JILIB- en KSG-projecten te danken aan de voortgezette activiteiten. Een vertrouwde en veilige (groeps)sfeer blijken belangrijk bij het behouden van deelnemers. Dit kan gecreëerd worden door de activiteiten dicht bij de deelnemers te organiseren, op een plek waar de deelnemers al bekend mee zijn, maar ook door te zorgen dat dezelfde persoon de sportactiviteit blijft aanbieden.

Verder is het belangrijk om het (vervolg)aanbod aan te laten sluiten bij het dagelijkse programma van de deelnemers:

“Verenigingen komen pas om zes uur/half zeven op gang. Als ze op de vereniging na schooltijd kunnen trainen, dan wordt de stap minder groot. Dan kan je meteen vanuit school met een groep daarheen.” School, JILIB-project, deels voortgezet.

Tot slot dient opgemerkt te worden dat, buiten de doorstroom naar verenigingen en de deelname aan voortgezette activiteiten, de geïnterviewden niet weten in hoeverre de deelnemers daadwerkelijk (meer) structureel sporten en/of bewegen.

2.7 Borging samenwerking

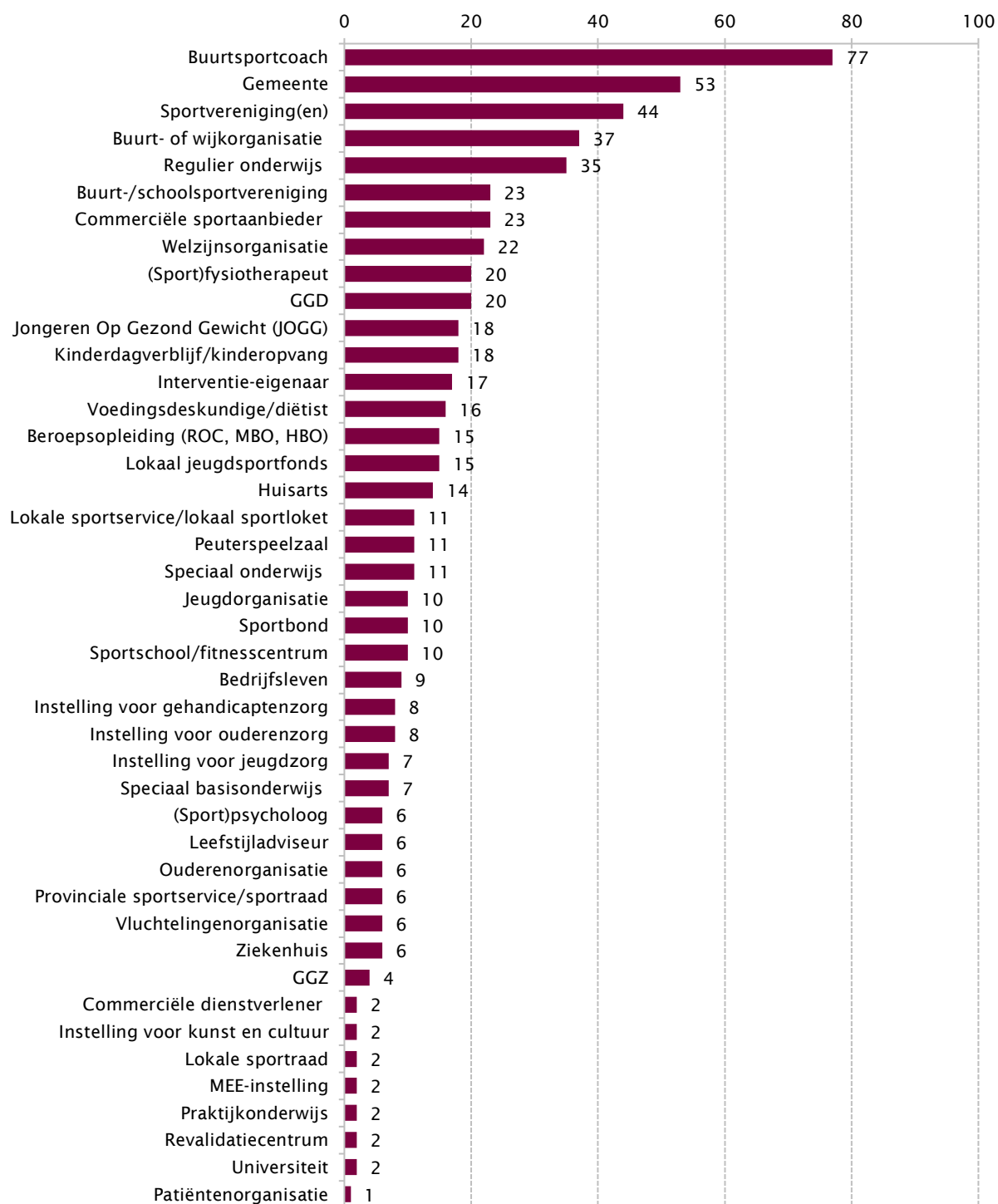
Binnen 97 procent van de projecten is tijdens de projectperiode samengewerkt met andere (lokale) partijen. Van de ondervraagden die hebben samengewerkt met andere partijen, geeft 72 procent aan dat de Sportimpuls heeft gezorgd voor intensivering van de samenwerking met bestaande partners of een uitbreiding van het netwerk met nieuwe partners. Voor 15 procent heeft de samenwerking voor het Sportimpulsproject geleid tot andere voordelen, zoals kortere lijnen/betere contacten met andere partijen, een multidisciplinaire samenwerking en verwijzing van cliënten van partijen uit de zorg naar het sport- en beweegaanbod. Voor 11 procent hebben de opgezette samenwerkingsverbanden uiteindelijk niets opgeleverd en 2 procent weet hier niks over te zeggen.

De buurtsportcoach (77%), de gemeente (53%) en sportvereniging(en) (44%) zijn de belangrijkste drie partijen waarmee de samenwerking is geïntensiveerd en/of uitgebreid. Meer dan een derde noemt ook een buurt- of wijkorganisatie (37%) en het regulier onderwijs (35%) (zie figuur 2.13). Ook binnen de

verschillende soorten projecten komen de buurtsportcoach, gemeente en sportvereniging(en) in de top vijf van partners terug waarmee de samenwerking is geïntensiveerd en/of uitgebreid, maar er zijn ook verschillen. Bij de reguliere projecten staan de (sport)fysiotherapeut en commerciële sportaanbieder in de top vijf, terwijl bij de JILIB-projecten het reguliere onderwijs en de buurt- of wijkorganisatie belangrijke partners zijn. Bij de KSG-projecten zijn dit de GGD, een voedingsdeskundige/diëtist, Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG)⁷ en buurt-/schoolsportverenigingen (zie tabel 2.4). In de borgingsonderzoeken van 2012-2014 zien we dezelfde (belangrijkste) samenwerkingspartners terugkomen. Opvallend is dat de samenwerking met de buurtsportcoach nu veel vaker wordt genoemd (53%-54% in de vorige borgingsonderzoeken).

⁷ Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG) is een wetenschappelijk onderbouwde integrale aanpak voor gemeenten om een gezonde en actieve leefstijl bij kinderen en jongeren te bevorderen en overgewicht te voorkomen/terug te dringen. JOGG is gebaseerd op de succesvolle Franse EPODE aanpak en steunt op vijf pijlers: 1) politiek-bestuurlijk draagvlak, 2) publiek-private samenwerking, 3) gedeeld eigenaarschap, 4) verbinding preventie en zorg en 5) monitoring en evaluatie. Zie: <https://jongerenopgezondgewicht.nl/>

Figuur 2.13 Partijen waarmee de samenwerking is geïntensiveerd en/of uitgebreid (in procenten, meer antwoorden mogelijk, n=125)

Tabel 2.4 Top 5 Partijen waarmee de samenwerking is geïntensiveerd en/of uitgebreid, naar type project (in procenten, meer antwoorden mogelijk)

<i>Top 5 regulier (n=47)</i>	
1. Buurtsportcoach	68
2. Sportvereniging(en)	51
3. Gemeente	47
4. (Sport)fysiotherapeut	34
5. Commerciële sportaanbieder	32
<i>Top 5 JILIB (n=60)</i>	
1. Buurtsportcoach	83
2. Gemeente	57
3. Regulier onderwijs	53
4. Buurt-of wijkorganisatie	43
5. Sportvereniging(en)	40
<i>Top 5 KSG (n=18)</i>	
1. Buurtsportcoach	78
2. GGD	67
3. Gemeente; voedingsdeskundige/diëtist	56
4. Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG)	44
5. Buurt-/schoolsportvereniging; sportvereniging(en)	39

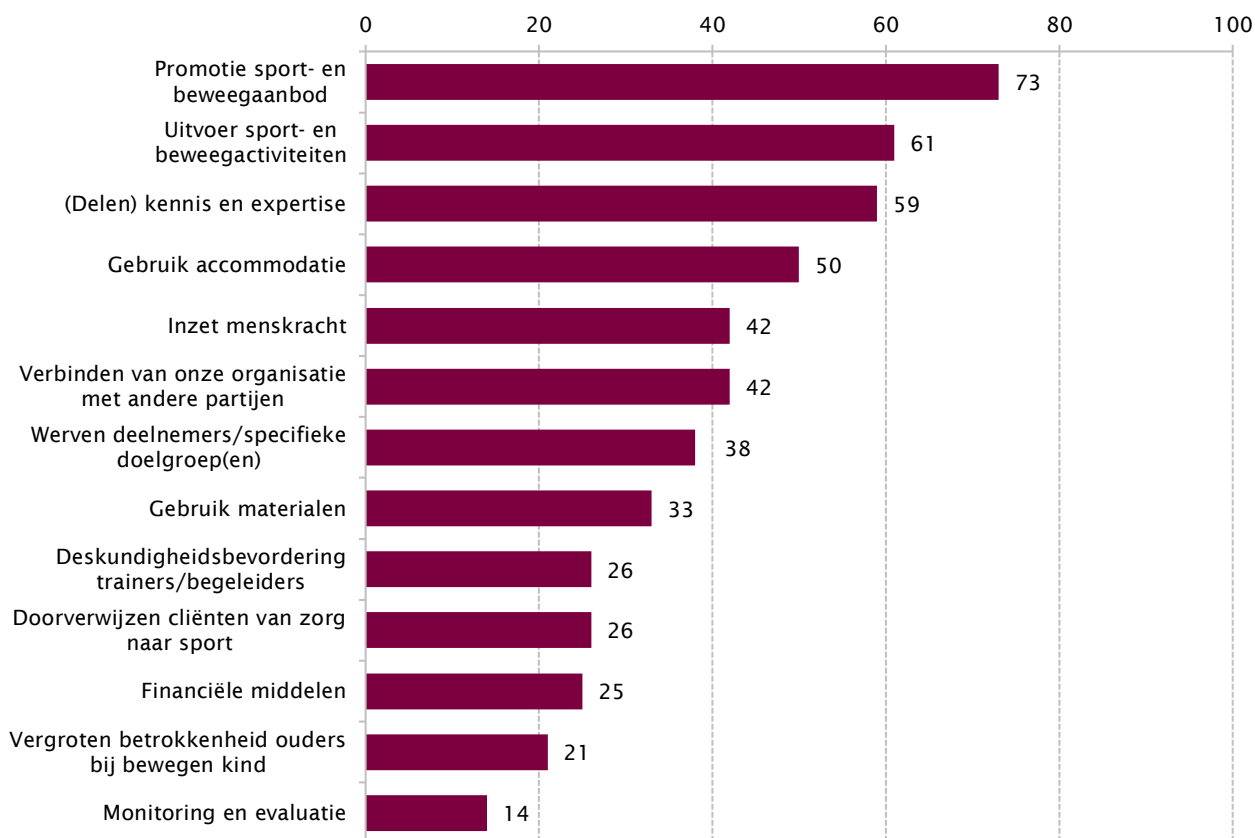
Resultaten interviews

Uit de interviews blijkt dat met veel verschillende partijen wordt samengewerkt. Het meeste wordt samengewerkt met scholen, buurtsportcoaches, sportverenigingen en gemeenten. Dit waren voornamelijk al bestaande samenwerkingen en/of bekende partijen. Meerdere geïnterviewden geven aan dat zij graag met (nog) meer sportverenigingen hadden samengewerkt.

Aard van de samenwerking

Volgens de resultaten uit de online enquête wordt op dit moment met partijen vooral (> 50%) samengewerkt op het gebied van promotie van het sport- en beweegaanbod (73%), de uitvoer van de sport- en beweegactiviteiten (61%), het delen van kennis en expertise (59%) en het gebruik van de accommodatie (50%; zie figuur 2.14). Dit zien we ook terug bij de verschillende soorten projecten. Bij de KSG-projecten werkt meer dan de helft ook met andere partijen samen voor de werving van deelnemers (56%). Specifiek wordt daarbij aangegeven de samenwerking met zorgpartners voor doorverwijzing van cliënten uit de zorg naar het sport- en beweegaanbod (56%; niet in figuur).

Figuur 2.14 Aard van de samenwerking (in procenten, meer antwoorden mogelijk, n=125)

Resultaten interviews

In de interviews komt naar voren dat samenwerkingspartners voornamelijk bijdragen aan het werven van de doelgroep voor de sport- en beweegactiviteiten. Voor JILIB-projecten zijn het voornamelijk de scholen en voor de KSG-projecten GGD'en, zoals ook uit de enquête blijkt. Daarnaast dragen partijen waarmee wordt samengewerkt regelmatig bij aan de (door)ontwikkeling van het project. Ook het delen van kennis en expertise is een belangrijke factor in de samenwerkingen:

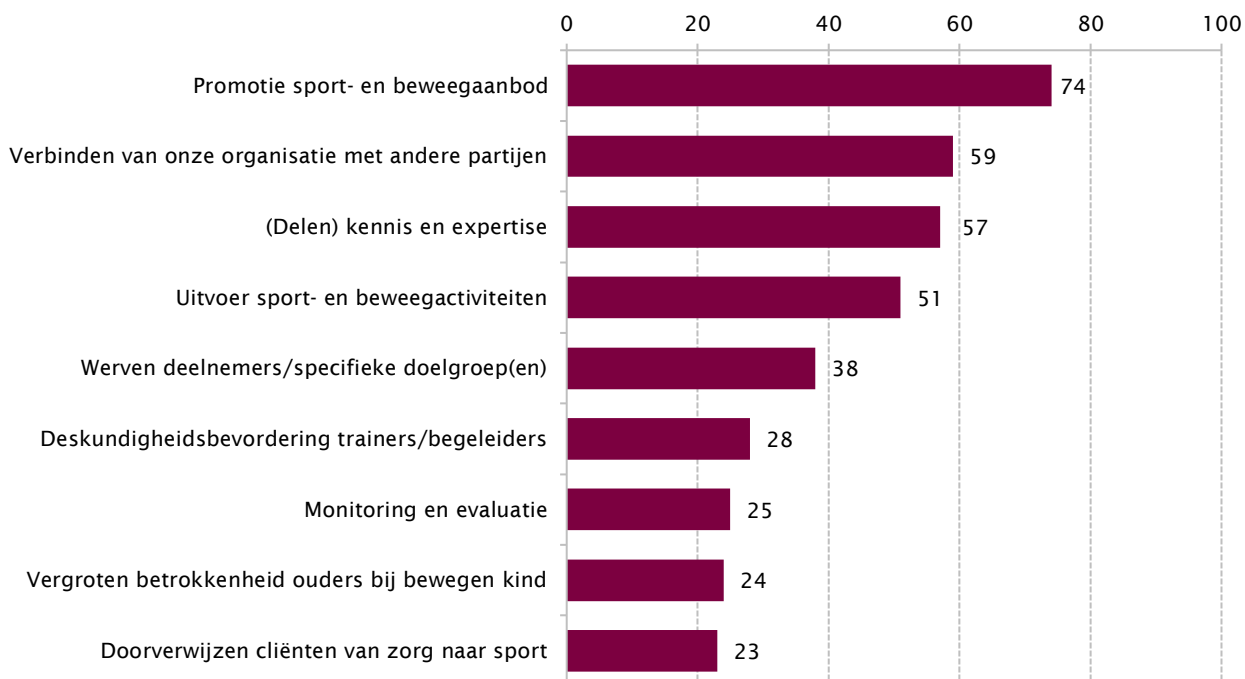
“Een hele grote meerwaarde, omdat iedere partij zijn eigen kern heeft en ergens heel goed in is. Die krachten moet je bundelen. Je moet niet als een partij alles willen gaan doen. Een andere partij is daar veel beter in, en dat kost hen ook veel minder energie.” Medewerker sportstichting, JILIB-project, gestopt.

Door ervaringen, kennis en expertise te delen kunnen projecten sneller en beter worden opgestart. Een organisator van een KSG-project gaf aan behoefte te hebben gehad aan bijeenkomsten waar aanbieders van dezelfde interventie kennis en ervaringen konden delen. Omdat deze bijeenkomsten nooit zijn georganiseerd, moesten zij nu zelf ‘het wiel uitvinden’.

Aard van de samenwerking met de buurtsportcoach

Binnen 96 ondervraagde Sportimpulsprojecten is samengewerkt met de buurtsportcoach. De buurtsportcoach had daarbij vooral een rol bij de promotie van het sport- en beweegaanbod (74%), het verbinden van de organisatie met andere partijen, het delen van kennis en expertise (57%) en de uitvoer van sport- en beweegactiviteiten (51%; zie figuur 2.15).

Figuur 2.15 Aard van de samenwerking met de buurtsportcoach (in procenten, meer antwoorden mogelijk, n=96)

Resultaten interviews

In 9 van de 16 geïnterviewde JILIB- en KSG-projecten is samengewerkt met de buurtsportcoach. Drie geïnterviewden geven aan dat zij graag de buurtsportcoach als samenwerkingspartner hadden gehad. In twee gevallen heeft de gemeente hier geen gehoor aan gegeven. In een derde geval is het onduidelijk waarom de buurtsportcoach niet bij het project betrokken is geweest. De buurtsportcoach is vooral belangrijk om toegang tot de doelgroep te krijgen:

“Dat is het voordeel met de buurtsportcoaches, die hebben een ingang bij de scholen. En als voetbalclub, als ik bij een school kom... ze kennen mij misschien wel, maar daar houdt het ook wel een beetje mee op. En die buurtsportcoaches die geven op school zelf ook gymles, ze helpen mee met de gym of doen naschoolse sportactiviteiten. Ze kennen die kinderen. En dan is het veel sneller gezegd van ‘joh, we gaan allemaal voetballen en naar die en die voetbalclub’ [...] Dat is het belangrijkste, zij hebben een ingang. Ik kan wel op het schoolplein gaan staan met een flyer... die gaat zo de prullenbak in bij wijze van spreken. Die buurtsportcoaches hebben toch veel meer invloed op die kinderen.” Sportaanbieder, JILIB-project, non-respons, deels voortgezet.

“Gewoon omdat het een persoon is die al jaren lang in dat dorp rondloopt en de scholen, de ouders, de kinderen en de sportverenigingen kent. Maar ook de verwijzingsmogelijkheden en zo echt een verbinder kan zijn.” Medewerker gemeente, KSG-project, non-respons, geheel voortgezet.

Daarnaast hebben buurtsportcoaches een belangrijke rol in de borging. De twee projecten die niet met een buurtsportcoach samenwerkten omschrijven dat hierdoor de mogelijkheid tot borging verdween. De buurtsportcoach blijkt een geschikte partij om tijdens de subsidieperiode op te leiden, om na afloop van deze periode de activiteiten voort te zetten met (financiële) ondersteuning van de gemeente.

Redenen voor stoppen samenwerking

Van de ondervraagden die in het kader van de Sportimpuls met andere partijen hebben samengewerkt, geeft 42 procent aan dat één of meerdere samenwerkingsverbanden zijn gestopt. De belangrijkste reden hiervoor is het ontbreken van gezamenlijke ambities/doelen (26%), gevolgd door het niet meer nodig zijn van de samenwerking voor het voortzetten van de activiteiten (24%) en een gebrek aan menskracht/tijd bij samenwerkingspartner(s) (21%; zie figuur 2.16). Bij de verschillende soort projecten zien we dezelfde resultaten, alleen bij de KSG-projecten staat 'een negatieve ervaring met de samenwerking' samen met het 'ontbreken van gezamenlijke ambities/doelen' op de eerste plaats (33%; niet in figuur).

Figuur 2.16 Redenen voor stoppen samenwerking (in procenten, meer antwoorden mogelijk, n=72)

Resultaten interviews

Uit de interviews blijkt dat samenwerkingen worden gestopt om verscheidene redenen. De belangrijkste reden hier is echter een reorganisatie, waardoor plotseling geen prioriteit meer wordt gegeven aan het project. Andere redenen zijn het niet nakomen van afspraken, faillissement van de organisatie waarmee wordt samengewerkt, en een partner die niet voldoende tijd en aandacht in de samenwerking steekt.

2.8 Borging van kennis en expertise

Tijdens het opzetten en uitvoeren van het Sportimpulsproject zijn (mogelijk) kennis en ervaringen opgedaan, bijvoorbeeld over de wijze van benaderen van deelnemers en het leggen van contacten met andere partijen. Kennis en ervaringen zijn vooral geborgd doordat betrokkenen bij het project nog steeds inzetbaar zijn (69%). Andere belangrijke manieren waarop kennis en ervaringen zijn vastgelegd, zijn voorbeelddocumenten (44%), een handleiding/protocol/stappenplan voor de uitvoer (31%) en het aanbieden van opleidingsmogelijkheden voor nieuwe trainers/begeleiders (30%). Bij 6 procent van de projecten is niets vastgelegd (zie figuur 2.17).

Figuur 2.17 Manier waarop kennis en ervaringen zijn vastgelegd (in procenten, meer antwoorden mogelijk, n=179)

Resultaten interviews

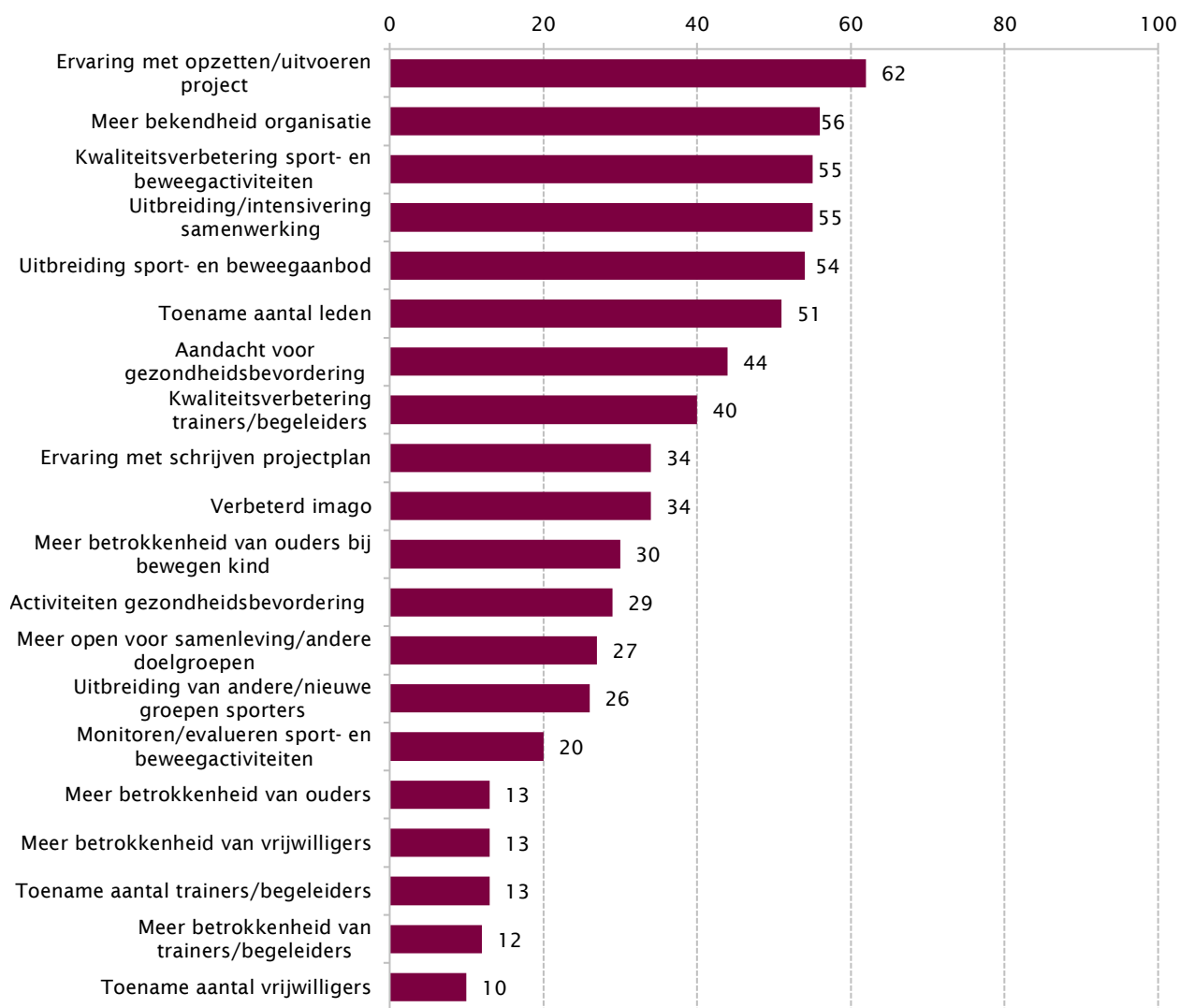
Uit de interviews blijkt dat kennis en ervaringen voor een groot deel worden geborgd door middel van handleidingen of draaiboeken waarin de activiteiten zijn beschreven. Daarnaast worden ook verslagen bijgehouden van vergaderingen en andere vormen van communicatie, en zijn uitvoerders bijgeschoold waardoor zij na de subsidieperiode de activiteiten kunnen blijven aanbieden.

2.9 Belangrijkste opbrengsten Sportimpuls

Opbrengsten op organisatieniveau

In de online enquête is gevraagd wat de Sportimpuls de eigen organisatie uiteindelijk heeft opgeleverd. Alhoewel de antwoorden divers zijn, geeft meer dan de helft van de ondervraagden aan dat de Sportimpuls heeft geleid tot ervaring met het opzetten/uitvoeren van een project (62%), meer bekendheid van de organisatie (56%), kwaliteitsverbetering van de sport- en beweegactiviteiten (55%), uitbreiding/intensivering van de samenwerking (55%), uitbreiding van het sport- en beweegaanbod (54%) en een toename van het aantal leden (51%; zie figuur 2.18). Bij de KSG-projecten wordt door meer dan de helft ook aandacht voor gezondheidsbevordering (84%), meer betrokkenheid van ouders bij het bewegen van hun kind (64%) en ervaring met het schrijven van een projectplan (60%) als een belangrijk resultaat genoemd (niet in figuur).

Figuur 2.18 Belangrijkste resultaten Sportimpuls (in procenten, meer antwoorden mogelijk, n=179)

Resultaten interviews

Uit de interviews blijkt dat de Sportimpuls het mogelijk maakt om (sport- en beweeg)activiteiten op te zetten die er zonder subsidie niet waren geweest. Wanneer projecten niet (geheel) zijn geborgd, heeft de Sportimpuls alsnog gezorgd dat betrokkenen kennis en ervaring hebben opgedaan in het uitvoeren van een project en dat in ieder geval voor een periode van twee jaar beweegaanbod is gecreëerd voor een doelgroep die minder goed te bereiken is met regulier sport- en beweegaanbod:

“Op dat moment lijkt het heel veel geld, ook omdat wij hier niet twee hele grote scholen hebben, dus dan lijkt het per kind enorm veel. Maar het is een investering die op dat moment gezien wordt over dat aantal kinderen. Maar het wordt eigenlijk verspreid over de komende 10 jaar.” Medewerker sportstichting, JILIB-project, gestopt.

Daarentegen is ook kritiek geleverd op de Sportimpuls. Meerdere geïnterviewden geven aan dat het doen van een aanvraag voor de Sportimpuls enorm tijdrovend was. Er zijn te veel aanvragen, waardoor enkel de beste aanvragen worden geselecteerd. Dit is volgens hen vaak gebaseerd op theoretisch goed uitgewerkte aanvragen. De context wordt soms vergeten, terwijl de beoordeelaars deze niet kennen en het daar juist om gaat:

“We hebben meer aanvragen ingediend in het verleden en er is maar één andere gehonoreerd. Ik heb eerlijk gezegd overwegend niet zulke positieve ervaringen met de Sportimpuls. Ik vind de aanvraagprocedure veel te bureaucratisch en theoretisch. Veel te uitgebreid. [...] Ik heb ook het idee dat we hele goede aanvragen hebben gedaan die zijn afgewezen. Ik vraag me af of de verdeling van de subsidies niet gewoon willekeurig gaat. Er worden aanvragen met elkaar vergeleken. Uiteindelijk moet dat ook wel omdat er schaarste is in de subsidiepot. Maar wat ga je nou met elkaar vergelijken. Hoe kun je nou een aanvraag uit onze gemeente vergelijken met een aanvraag uit Amsterdam of Rotterdam? Dat zijn totaal andere werelden. Ik begrijp dat niet zo goed.” Medewerker gemeente, KSG-project, non-respons, geheel voortgezet.

Opbrengsten op deelnemer niveau

In de interviews is, naast opbrengsten op organisatieniveau, ook gevraagd naar de resultaten/ervaren veranderingen bij deelnemers en ouders van deelnemers volgens uitvoerders en samenwerkingspartners. Naast dat deelnemers meer zijn gaan bewegen (zie paragraaf 2.6), geven meerdere geïnterviewden aan dat de deelnemers beter hebben leren bewegen door verbeterde beweegvaardigheden en een verbetering in conditie. Hierdoor krijgen de deelnemers meer zelfvertrouwen om te bewegen en daardoor ook meer plezier in het bewegen:

“Dat kinderen zo’n eerste les onderaan een wandrek staan en die nauwelijks durven en dan na twee drie weken dan zitten ze bovenin. Het zelfvertrouwen wat kinderen krijgen door ze gewoon te laten beleven en een steuntje te geven dat doet wonderen. En als ze dat niet krijgen op een goede manier, dan blijven ze onderaan dat wandrek staan. Dat is belangrijk dat ze dat leren, want dan gaan ze veel vrijer bewegen. En dat is natuurlijk het doel, dat ze daarna blijven bewegen.” Projectleider, KSG-project, deels voortgezet.

Ook het bewegen zelf heeft effect op de kinderen. Een geïnterviewde van een JILIB-project gaf aan dat de kinderen rustiger waren geworden door de beweegactiviteiten die op school werden georganiseerd. Volgens de geïnterviewden geven ook de ouders van kinderen van een KSG-project dit aan.

Meerdere geïnterviewden geven aan dat ook sociale veranderingen hebben plaatsgevonden bij de deelnemers. Door samen te sporten ontstaan vriendschappen. Hierdoor ontstaat een vertrouwd gevoel:

“Kinderen die echt een langere tijd kwamen springen, dat die zich ook echt thuis voelden, die gezellig een praatje met iedereen maakten, ook met degenen die achter de balie werken en niet alleen met de trainers. [...] Het gevoel dat ze echt op een bekende plek kwamen waar ze lekker met z’n allen aan de slag gingen. Echt een bekende plek waar ze vol vertrouwen binnenkomen.” Sportaanbieder, JILIB-project, gestopt.

Door te sporten in een vertrouwde omgeving worden deelnemers uiteindelijk ook zelfverzekerder:

“Dat zie je wel bij sport, ik heb wel gezien dat kinderen die misschien wat meer timide waren of in zo’n groep een beetje ondergesneeuwd waren... als ze dan komen in een groep met sport, dan is er een soort respect. Ik zie wel dat sport voor kinderen volgens mij belangrijk is om zichzelf een beetje te leren kennen en eigenwaarde te creëren.” Sportaanbieder, JILIB-project, geheel voortgezet.

Kinderen leren hun grenzen verleggen en worden vrijer. Een sportaanbieder van een KSG-project benadrukt daarbij dat het zelfvertrouwen van de KSG-doelgroep over het algemeen heel laag is, waardoor een groei in zelfvertrouwen een belangrijk aspect is.

2.10 Bevorderende en belemmerende factoren borging

In de online enquête en interviews benoemen de ondervraagden verschillende factoren die hebben gezorgd dat de activiteiten deels of geheel konden worden geborgd. Een aantal factoren is vaker genoemd voor zowel reguliere projecten, als JILIB- en KSG-projecten. Deze worden hieronder beschreven.

Factoren die de borging van de activiteiten hebben bevorderd:

- **Het continueren van opgezette (multidisciplinaire) samenwerkingsverbanden, waarin elke partij zijn of haar expertise inbrengt:** een meerderheid van de projecten geeft aan dat de opgezette (multidisciplinaire) samenwerkingsverbanden ook na de projectperiode zijn gecontinueerd. Samenwerkingspartners, zoals de buurtsportcoach, zorginstellingen en scholen, dragen onder andere bij aan de promotie van activiteiten, werving van deelnemers en uitvoering van activiteiten. Ook spelen samenwerkingspartners een rol bij het financieren van activiteiten na de subsidieperiode. Door elkaars expertise te gebruiken wordt de succesvolle uitvoering en borging van activiteiten bevorderd.
- **Het ontwikkelen en aanbieden van aanbod op maat:** door vooraf aan de doelgroep te vragen naar hun wensen, behoeften en (on)mogelijkheden en het sport- en beweegaanbod daarop aan te passen wordt de kans op (gecontinueerde) deelname van de doelgroep en voortzetting van de activiteiten vergroot. Bij een regulier Sportimpulsproject is bijvoorbeeld tijdens fittesten aan ouderen gevraagd naar hun sport- en beweegbehoeften.
- **(Meer) draagvlak voor (nieuwe) sport- en beweegactiviteiten/doelgroep binnen de eigen organisatie, bij partners en deelnemers:** wanneer betrokkenen het belang van het project inzien, is de kans op borging groter. Bij sommige reguliere projecten wordt bijvoorbeeld genoemd dat nu meer bewustwording en aandacht is voor het belang van bewegen door ouderen binnen de eigen organisatie, bij partners en de doelgroep. Bij de JILIB- en KSG-projecten speelt draagvlak bij en betrokkenheid van ouders van deelnemers een belangrijke rol bij (gecontinueerde) deelname van kinderen aan activiteiten.
- **Enthousiaste trekkers/uitvoerders** (zoals projectleiders, trainers, vrijwilligers en partners), die tijd en energie steken in het werven van deelnemers, het aangaan en onderhouden van samenwerkingsverbanden en de uitvoer van activiteiten. Mensen die zich persoonlijk inzetten en betrokken zijn. Daarnaast is het belangrijk dat een verantwoordelijke (een coördinator) overzicht houdt op de (organisatie van) activiteiten, zodat alles in de goede richting verloopt en kan worden bijgestuurd waar nodig.
- **Begeleiding van deelnemers door (professionele) geschikte trainers,** die aandacht hebben voor het individu, plezier in bewegen en het sociale aspect (bijv. samen koffie/thee drinken, iemand bellen die afwezig is). Dit zorgt ervoor dat deelnemers graag aan de activiteiten deelnemen. Zoals eerder genoemd in dit rapport is het ook belangrijk dat steeds dezelfde trainer/begeleider voor de groep staat en dat er een vertrouwde en veilig (groeps)sfeer is. Hierdoor blijven deelnemers komen. Dit leidt tot continuering/uitbreiding van het opgezette aanbod. De nieuwe leden zorgen weer voor extra financiële inkomsten, die ingezet kunnen worden voor uitvoering van de activiteiten.
- **Opleidingsmogelijkheden voor trainers/begeleiders,** zodat nieuwe trainers/begeleiders kunnen worden opgeleid en ook professionele begeleiding voor de toekomst beschikbaar is.
- **Het inbedden van activiteiten in bestaande structuren,** zoals in de reguliere werkwijze van zorgprofessionals of in het takenpakket van de buurtsportcoach, verhoogt de kans dat (financiële) middelen en menskracht voor de uitvoering beschikbaar zijn en activiteiten voor een langere periode kunnen worden uitgevoerd.

- **Meer bekendheid van de organisatie en het sport- en beweegaanbod:** organisaties en hun aanbod zijn door de Sportimpuls meer bekend bij de doelgroep, (mogelijke) samenwerkingspartners en (mogelijke) financiers. Volgens verschillende respondenten is het imago van de organisatie verbeterd door het nieuwe sport- en beweegaanbod en het feit dat zij nu meerdere doelgroepen bedienen. Hierdoor hebben zij nu meer ingangen bij verschillende partijen (bijv. gemeente, scholen). Dit draagt bij aan het voortzetten van de activiteiten.

De factoren die de borging van activiteiten hebben belemmerd, worden hieronder gepresenteerd. De belemmerende factoren zijn veelal tegengesteld aan de bevorderende factoren. 27 procent van de respondenten van de online enquête (n=49) ondervond geen belemmerende factoren.

- **Samenwerkingsverbanden die moeizaam verlopen en/of zijn gestopt** hebben geleid tot het beperkt voortzetten of zelfs helemaal stoppen van activiteiten. Verschillende belangen en prioriteiten, een slechte afstemming tussen partijen, concurrentiegevoelens en wisselingen in belangrijke (contact)personen binnen organisaties spelen daarbij onder andere een rol. Wanneer partijen die verantwoordelijk zijn voor het signaleren en werven van potentiële deelnemers tekortschieten, werkt dit tevens belemmerend voor de borging van de activiteiten.
- **Gebrek aan financiële middelen voor uitvoer van de activiteiten na afloop van de subsidie:** vooraf is niet altijd nagedacht hoe de activiteiten na afloop van het project worden gefinancierd. Met name bij activiteiten waar deelnemers worden begeleid door (verschillende) professionals (bijv. diëtist, fysiotherapeut) is de kostprijs per deelnemer hoog. Het plotseling vragen of verhogen van deelnemersbijdragen zorgt soms voor het afhaken van deelnemers, omdat zij (of hun ouders) niet in staat zijn of bereid zijn een (verhoogde) eigen bijdrage te betalen. Ook uitvoerende professionals, die geen (volledige) vergoeding voor hun diensten meer krijgen, haken vaak af. Daarnaast is het lastig om bij beperkte deelname activiteiten kostendekkend te krijgen. Binnen de JILIB-projecten wordt vaak cofinanciering voor uitvoer van activiteiten van het onderwijs gevraagd. Door beperkte financiële middelen (en concurrerende activiteiten) binnen het onderwijs, worden activiteiten maar deels voortgezet of zelfs gestopt.
- **Geen of weinig draagvlak voor (voortzetting) sport- en beweegactiviteiten bij betrokkenen:** gebrek aan draagvlak binnen de eigen organisatie, bij partners of deelnemers zorgt ervoor dat (een deel van de) activiteiten stoppen. Voorbeelden zijn een huisarts die zijn cliënten niet doorverwijst of een nieuwe schooldirecteur die het nut niet inziet van bepaalde sport- en beweegactiviteiten of liever de beschikbare schooltijd ergens anders aan besteedt. Bij de JILIB- en KSG-projecten zorgt een gebrek aan draagvlak bij en betrokkenheid van ouders ervoor dat kinderen uiteindelijk afhaken. Ook weinig draagvlak bij de ouders in het deelnemen of het niet inzien van het belang dat hun kinderen deelnemen aan een project werkt belemmerend.
- **Te weinig (inactieve) deelnemers aan de activiteiten:** ondanks dat beoogde doelgroepen zijn bereikt blijft de inactieve doelgroep lastig te vinden en bereiken met de gebruikte wervingsmethoden. Eenmaal gevonden blijkt het ook een lastige doelgroep om (intrinsiek) te motiveren om te blijven deelnemen. Een voorbeeld van een inactieve doelgroep die bij de reguliere projecten lastig te bereiken is, betreft eenzame ouderen. Hierboven is reeds aangegeven dat bij de JILIB- en KSG-projecten de ouders een belangrijke rol kunnen spelen in het wel/niet deelnemen van hun kinderen. Taalbarrières (bij JILIB- en KSG-projecten) en andere interesses/prioriteiten bij de doelgroep (bijv. pubers bij JILIB-projecten doen liever andere dingen) zijn andere voorbeelden die de werving van de doelgroep belemmeren.
- **Gebrek aan professionele trainers en vrijwilligers** om in te zetten voor het uitvoeren van activiteiten. Daarnaast hebben sportverenigingen moeite met het werven van nieuwe trainers en vrijwilligers. Ook het ontbreken van geschikte opleidingsmogelijkheden voor trainers beperkt de beschikbaarheid van (geschikte) opgeleide trainers.
- **Afhankelijkheid van vrijwilligers, vooral bij sportverenigingen:** vrijwilligers beschikken niet altijd over de kennis om specifieke (inactieve) doelgroepen te begeleiden, zijn niet altijd (overdag) beschikbaar en zijn vanwege het 'vrijwillige karakter' niet altijd bereid om bepaalde taken op zich te

nemen. Bij de JILIB-projecten worden activiteiten vaak tijdens schooltijd uitgevoerd. Het vinden van vrijwilligers/trainers die onder schooltijd les kunnen geven is lastig.

- **Personele wisselingen binnen organisaties en/of het wegvallen van sleutelfiguren**, waardoor activiteiten vertraging hebben opgelopen of zelfs stil zijn komen te liggen. Voorbeelden zijn wisselingen in schooldirecteuren, trainers bij sportverenigingen en personeel bij een zorginstelling.
- **Beperkte beschikbaarheid van en afstand naar sportaccommodaties:** (vervolg)activiteiten kunnen door de beperkte beschikbaarheid van sportaccommodaties niet altijd plaatsvinden of moeten verder weg van de doelgroep georganiseerd worden. Vervoersproblemen van de doelgroep naar de (vervolg)activiteiten worden in dit kader ook genoemd.

2.11 Aansluiting bij toekomstig sport- en beweegbeleid

Het programma Sport en Bewegen in de Buurt, waar de Sportimpuls onder viel, is eind 2018 gestopt. Dat betekent dat na 2018 geen nieuwe Sportimpulsprojecten meer worden gefinancierd. De Rijksoverheid zet het overheidsbeleid op het gebied van sport en bewegen door via het Nationaal Sportakkoord (VWS, 2018). Om zoveel mogelijk mensen met plezier te laten sporten en bewegen zijn zes ambities geformuleerd: 1) inclusief sporten en bewegen; 2) duurzame sportinfrastructuur; 3) vitale sport- en beweegaanbieders; 4) positieve sportcultuur; 5) vaardig in bewegen en 6) topsport die inspireert. Gemeenten, sport- en beweegaanbieders en andere (potentiële) partners op lokaal en waar mogelijk regionaal niveau moeten hieraan uitvoering geven door middel van lokale en/of regionale sportakkoorden. In zo'n lokaal/regionaal sportakkoord maken partijen afspraken over hoe zij met elkaar de ambities op het gebied van sport en bewegen binnen hun gemeenten willen bereiken. Vanuit het rijk zijn financiële middelen beschikbaar voor het aanstellen van een sportformateur.⁸ Als eenmaal een lokaal sportakkoord is gesloten, kan een gemeente ook een uitvoeringsbudget aanvragen.⁹ Dit kan worden besteed aan een of meerdere thema's van het sportakkoord. Aan de hoofdaanvragers van de Sportimpulsprojecten is gevraagd of zij denken dat hun Sportimpulsproject aansluit of kan aansluiten bij de afspraken die lokaal worden gemaakt over sport en bewegen. 59 procent denkt van wel, 8 procent denkt van niet en 33 procent weet het niet omdat zij niet goed op de hoogte zijn van het nieuwe lokale sport- en beweegbeleid.

Respondenten die denken dat hun Sportimpulsproject goed aansluit of kan aansluiten bij het lokale sportakkoord in hun gemeente geven daarvoor verschillende redenen. Sommige zijn reeds betrokken bij of benaderd voor het formuleren van een lokaal sportakkoord. Anderen geven aan dat de doelen, ambities en/of doelgroepen van het Nationaal Sportakkoord en de lokale sportakkoorden goed aansluiten bij de doelen, ambities en/of doelgroepen van hun projecten. Ook wordt door sommige respondenten reeds nauw samengewerkt met de gemeente en/of andere lokale partijen, waardoor zij kansen zien om de samenwerking op dit gebied voort te zetten of verder uit te breiden. Organisaties en verenigingen zien in dat zij een maatschappelijke rol hebben. Aansluiting van hun project zien ze vooral bij de thema's inclusief sporten en bewegen, vitale sport- en beweegaanbieders en vaardig in bewegen.

De belangrijkste reden dat respondenten vinden dat hun Sportimpulsproject niet aansluit of kan aansluiten is van financiële aard. Het uitvoeringsbudget dat gemeenten krijgen hoeft niet altijd te worden ingezet voor uitvoering van de projecten, zoals bij de Sportimpuls, en voor het opstarten van nieuwe projecten is (toch weer) een financiële impuls nodig. Andere redenen hebben vooral betrekking op het gemeentelijk

⁸ De 'sportformateur' heeft de taak om diverse partijen aan tafel te krijgen en het gesprek over de invulling van een sportakkoord en de afspraken daarbinnen te faciliteren. Zie: <https://sportengemeenten.nl/publicaties/sport-verenigt-nederland-lokale-regionale-sportakkoorden/>

⁹ Hoeveel budget beschikbaar is voor een gemeente hangt af van het inwonersaantal en varieert van €10.000 (tot 20.000 inwoners) tot en met €200.000 (meer dan 225.000 inwoners). Zie ook: <https://sportengemeenten.nl/publicaties/sport-verenigt-nederland-lokale-regionale-sportakkoorden/>

sport- en beweegbeleid: een andere visie op sport en bewegen, de keuze voor andere doelgroepen en interventies, maken dat de aansluiting er niet of nauwelijks is. Ook gebrek aan vrijwilligers en opgeleid kader bij verenigingen beperken de mogelijkheden tot aansluiting.

Resultaten interviews

Tijdens de interviews is aan de respondenten gevraagd in hoeverre zij bekend zijn met het Nationaal Sportakkoord en de lokale sportakkoorden en of zij kansen en/of bedreigingen zien voor hun project. Het merendeel vond dit een lastige vraag en gaf aan onvoldoende kennis over het onderwerp te hebben. Een kleine minderheid kon de vraag beantwoorden. Deze antwoorden liepen uiteen in het zien van kansen en/of belemmeringen. Zo zien respondenten het als een kans dat verschillende partijen bij elkaar worden gebracht, maar zijn zij bang dat beslissingen en acties langzaam zullen verlopen. Sommige respondenten geven aan dat zij meer kansen zien als uitvoerende partijen nauwer worden betrokken en deelnemen aan het proces.

3. Conclusies en aanbevelingen

De Sportimpuls is een tweejarige subsidieregeling voor lokale sport- en beweegaanbieders, gericht op het opzetten van structureel sport- en beweegaanbod voor doelgroepen die niet of nauwelijks sporten en bewegen of dreigen te stoppen met sporten en bewegen. Het doel is om een hogere sport- en beweegdeelname bij deze doelgroepen te bereiken. Naast de reguliere Sportimpuls, is er de Sportimpuls Jeugd in lage inkomensbuurten (JILIB) en de Sportimpuls Kinderen sportief op gewicht (KSG). In dit onderzoek staat de borging van de Sportimpulsprojecten (regulier, JILIB, KSG) uit de rondes 2015-2017 centraal: *‘Wat is na afloop van de tweejarige subsidieperiode nog over van de Sportimpulsprojecten uit rondes 2015-2017?’* In dit hoofdstuk worden de belangrijkste resultaten samengevat en de conclusies van het onderzoek beschreven aan de hand van de verschillende deelvragen. Het hoofdstuk sluit af met een aantal aanbevelingen ter bevordering van de borging van lopende Sportimpulsprojecten en soortgelijke (toekomstige) sportstimuleringsprojecten en/of sportstimuleringsbeleid.

3.1 Conclusies

1. In welke mate en hoe zijn de activiteiten die uit de projecten zijn ontstaan na afloop (financieel) gecontinueerd?

Uit de resultaten van de online enquête blijkt dat bij het merendeel van de Sportimpulsprojecten die onderdeel waren van het onderzoek, de opgezette sport- en beweegactiviteiten volledig of deels zijn voortgezet na de projectperiode. Bij de KSG-projecten is het aandeel projecten waarbij alle activiteiten zijn gestopt relatief het hoogst (16%). Binnen de KSG-projecten wordt vaak samengewerkt met verschillende professionals die de begeleiding van deelnemers en hun ouders verzorgen. Bij het wegvallen van de subsidie zijn de kosten vaak te hoog om deze zelf, door partners of (deels door) deelnemers te laten financieren. De deels voortgezette en gestopte projecten bevatten significant meer projecten uit ronde 2015 (en minder uit ronde 2017) dan de geheel voortgezette projecten. Daarnaast bevatten de deels voortgezette en gestopte projecten een significant lager percentage projecten waarbij cofinanciering van lokale uitvoerders heeft plaatsgevonden. Dit lijkt erop te duiden dat de gewijzigde criteria in de aanvraagprocedure, waaronder het verplichten van cofinanciering, de voortzetting van activiteiten heeft bevorderd.

De uitvoer van de sport- en beweegactiviteiten wordt voornamelijk gefinancierd vanuit deelnemersbijdragen/lidmaatschapsgelden en eigen financiële middelen van de organisatie. Daarnaast wordt de uitvoer mogelijk gemaakt door de inzet van vrijwilligers. Een gebrek aan financiële middelen bij de uitvoerende organisaties is de belangrijkste reden dat activiteiten (deels) zijn gestopt. Beperkte financiële middelen bij de doelgroep en weinig vraag naar het aanbod vanuit de doelgroep zijn andere redenen waarom activiteiten (deels) zijn gestopt. Bij de deels voortgezette en gestopte KSG-projecten spelen, naast hoge uitvoeringskosten, onvoldoende draagvlak voor het aanbod bij de ouders en problemen met werving van de doelgroep een belangrijke rol. Uit de interviews met vertegenwoordigers van JILIB- en KSG-projecten blijkt dat - naast het hebben van voldoende financiële middelen - het aansluiten van het aanbod op de vraag van de doelgroep en het hebben van draagvlak bij samenwerkingspartners voor de activiteiten, belangrijke voorwaarden zijn voor het continueren van activiteiten. In de geïnterviewde projecten spelen samenwerkingspartners een belangrijke rol in het financieren van activiteiten na de projectperiode, waarbij zij dit vooral doen vanuit een maatschappelijk oogpunt (en niet vanuit een winstoogpunt).

Bij de meeste projecten heeft de Sportimpuls geleid tot structurele (wekelijkse) sport- en beweegactiviteiten. Sportevenementen, losse kennismakingslessen en sportkennismakingsaanbod zijn relatief vaker voortgezet bij de JILIB-projecten. Spelvormen en/of beweegactiviteiten en voetbal zijn de

vaakst genoemde voortgezette sport- en beweegactiviteiten. Er zijn wel verschillen naar soort project. Zo zijn wandelsporten populair bij de reguliere projecten, terwijl vecht- en verdedigingssporten vaker zijn voortgezet bij de JILIB- en KSG-projecten.

Deze bevindingen en de bevindingen die volgen, zijn gedaan op basis van resultaten van de 179 projecten (respons 55%) die de online enquête hebben ingevuld. Daarnaast zijn de belangrijkste betrokkenen van zes JILIB- en zes KSG-projecten geïnterviewd. Om te achterhalen of de geïnccludeerde projecten representatief zijn voor alle projecten uit de rondes 2015-2017 is een kwantitatieve en kwalitatieve non-respons analyse uitgevoerd. De resultaten van deze analyses laten zien dat geen sprake was van een selectieve respons. Het is daarom aannemelijk dat de onderzochte projecten in het huidige onderzoek representatief zijn voor alle projecten uit de rondes 2015-2017.

2. Is sprake geweest van cofinanciering van het project? Zo ja, in welke mate heeft dit bijgedragen aan de borging ervan?

Bij bijna drie kwart van de (deels) voortgezette projecten was sprake van cofinanciering door lokale uitvoerders. Een meerderheid hiervan geeft aan dat de (verplichte) cofinanciering in meer of mindere mate heeft bijgedragen aan het voortzetten van de activiteiten. Dit komt onder andere doordat vooraf beter over de beschikbaarheid van financiële middelen is nagedacht en partijen (door de cofinanciering) nauwer bij het project betrokken zijn geraakt. Bij de projecten waar cofinanciering niet heeft bijgedragen, is de cofinanciering alleen gebruikt tijdens de projectperiode en/of was sprake van cofinanciering in de vorm van menskracht en middelen. In deze gevallen worden eigen middelen, vrijwilligers en/of deelnemersbijdragen ingezet om activiteiten voort te zetten. Verder zagen we hierboven al dat bij de deels voortgezette projecten en gestopte projecten significant minder sprake was van cofinanciering in vergelijking met geheel voortgezette projecten. Cofinanciering door lokale uitvoerders lijkt dus in de meeste gevallen positief bij te dragen aan de voortzetting van de activiteiten.

3. In welke mate en hoe zijn de deelnemers structureel blijven sporten en bewegen na afronding van de projectperiode?

Naast het wekelijks sport- en beweegaanbod worden ook niet wekelijks terugkerende activiteiten aangeboden, zoals een eendaags of meerdaags sportevenement, losse clinics en workshops, sportkennismakingsprogramma's of sportcursussen. Om ervoor te zorgen dat deelnemers na deze activiteiten blijven sporten en bewegen, is (begeleiding naar) vervolgaanbod gewenst. Vervolgaanbod wordt volgens de ondervraagden voornamelijk bij de eigen organisatie (meestal een sportvereniging) of bij een samenwerkingspartner gerealiseerd. Bij de geïnterviewde projecten bestaan bijna alle voortgezette activiteiten uit wekelijks terugkerende activiteiten. Bij één project is sprake van een tweejaarlijks terugkerend evenement.

Het deel van de deelnemers aan de wekelijkse activiteiten en niet wekelijkse activiteiten, dat uiteindelijk structureel (wekelijks) blijft sporten en bewegen, varieert tussen de projecten. Bij de JILIB-projecten lijkt dit percentage lager te zijn dan bij de reguliere projecten en KSG-projecten. Redenen waarom deelnemers zijn afgehaakt zijn divers. Bij de JILIB- en KSG-projecten ligt de oorzaak voor het afhaken van de kinderen vaak bij de ouders. Uit de interviews met de JILIB- en KSG-projecten blijkt daarnaast dat weinig deelnemers zijn doorgestroomd naar sportverenigingen. Deze stap is voor veel deelnemers te groot, omdat de vereniging te ver weg is of omdat lidmaatschap teveel geld kost. Sporten bij een sportvereniging is tot slot in veel gevallen niet wat de deelnemers wensen. Deelnemers van de JILIB-doelgroep hebben meer behoefte aan vrijblijvende sport- en beweegactiviteiten in de nabije omgeving en deelnemers van de KSG-doelgroep sporten en bewegen liever in een groep met gelijkgestemden.

Door het aanbieden van structurele sport- en beweegactiviteiten of het begeleiden van deelnemers naar passend vervolgaanbod wordt gestimuleerd dat deelnemers blijven sporten en bewegen. Het is belangrijk dat dit vervolgaanbod laagdrempelig is, deelnamekosten laag zijn, het vervolgaanbod wordt georganiseerd

bij de deelnemers in de buurt, dezelfde enthousiaste (professionele) trainer voor de groep staat en aandacht wordt besteed aan plezier in bewegen en het sociale aspect. Plezier in bewegen is een aspect dat ook duidelijk naar voren kwam in de JILIB- en KSG-interviews, naast het vergroten van het zelfvertrouwen van deelnemers om te bewegen (tijdens dagelijkse activiteiten), en het creëren van een vertrouwde en veilige (groeps)sfeer.

4. In welke mate en hoe zijn de samenwerkingsverbanden (bijv. met gemeente, buurtsportcoach, (jeugd)zorg, interventie-eigenaar), die als gevolg van de projecten zijn ontstaan, na afloop voortgezet en welke invloed heeft de aan-/afwezigheid van een samenwerkingspartner gehad op de uitvoering en het resultaat?

Binnen bijna alle projecten is tijdens de projectperiode samengewerkt met andere (lokale) partijen. Niet alle opgezette samenwerkingsverbanden zijn echter gecontinueerd. Van de ondervraagden die in het kader van de Sportimpuls hebben samengewerkt met andere partijen, geeft 42 procent aan dat één of meerdere samenwerkingsverbanden zijn gestopt. De belangrijkste redenen hiervoor zijn dat gezamenlijke ambities/doelen ontbraken en de samenwerking niet meer nodig was voor het voortzetten van de activiteiten. Bij de geïnterviewde projecten is een reorganisatie, waardoor plotseling geen prioriteit meer werd gegeven aan een project, de belangrijkste reden waarom samenwerkingen zijn gestopt.

De drie belangrijkste partijen waarmee de samenwerking is geïntensiveerd en/of het netwerk is uitgebreid, zijn de buurtsportcoach, de gemeente en sportverenigingen. Binnen projecten zijn wel verschillen te zien als het gaat om samenwerkingspartners. Naast bovengenoemde partijen wordt binnen reguliere projecten veel met de (sport)fysiotherapeut en commerciële sportaanbieder samengewerkt, terwijl bij de JILIB-projecten het reguliere onderwijs en buurt- of wijkorganisaties belangrijke partners zijn. Bij de KSG-projecten zijn dit de GGD, een voedingsdeskundige/diëtist, JOGG en buurt-/schoolsportverenigingen. Ook uit de interviews blijkt dat met veel verschillende partijen wordt samengewerkt. Dit waren voornamelijk bestaande samenwerkingen. Meerdere geïnterviewden hadden graag met (nog) meer sportverenigingen en intermediairs samengewerkt. De samenwerking met intermediairs zou positief kunnen bijdragen aan het bereiken en behouden van de, met name JILIB-, doelgroep.

Op dit moment wordt vooral samengewerkt op het gebied van promotie van het sport- en beweegaanbod, de uitvoer van sport- en beweegactiviteiten, het delen van kennis en expertise en het gebruik van de accommodatie. Bij de KSG-projecten werkt daarnaast meer dan de helft van de ondervraagde uitvoerders in projecten met andere partijen samen voor de werving van deelnemers. Specifiek wordt hierbij de samenwerking met zorgpartners voor doorverwijzing van cliënten uit de zorg naar het sport- en beweegaanbod genoemd. Uit de JILIB- en KSG-interviews blijkt dat vooral scholen en de GGD een belangrijke rol spelen bij het werven van de doelgroep. Ook het delen van kennis en expertise bij de (door)ontwikkeling van activiteiten is hier belangrijk.

De aan- of afwezigheid van een partner heeft dus vooral invloed op de hoeveelheid beschikbare kennis, de mogelijkheden tot werving van de doelgroep en de mate waarin financiële middelen beschikbaar zijn voor het continueren van de activiteiten na de subsidieperiode (zie ook onderzoeksvraag 1). Verder resulteert een multidisciplinair samenwerkingsverband in efficiënt en professioneel werken, omdat de verschillende werkzaamheden door de daarvoor geschikte personen worden uitgevoerd.

Samenwerking met de buurtsportcoach

Binnen 96 van de 179 onderzochte projecten is samengewerkt met de buurtsportcoach. De buurtsportcoach had vooral een rol bij de promotie van het sport- en beweegaanbod, het verbinden van de organisatie met andere partijen, het delen van kennis en expertise en de uitvoer van de sport- en beweegactiviteiten. Bij 9 van de 16 geïnterviewde JILIB- en KSG-projecten was de buurtsportcoach

betrokken. Hier speelt de buurtsportcoach een belangrijke rol bij het in contact komen met de doelgroep en de borging van de activiteiten.

5. In welke mate en hoe is er sprake van borging t.a.v. opgedane kennis en ervaringen? Tijdens het opzetten en het uitvoeren van het Sportimpulsproject zijn (mogelijk) kennis en ervaringen opgedaan, bijvoorbeeld over de wijze van benaderen van deelnemers en het leggen van contacten met andere partijen. Kennis en ervaringen zijn geborgd doordat betrokkenen bij het project nog steeds inzetbaar zijn en door het verwerken van kennis en ervaringen in voorbeelddocumenten en een handleiding voor de uitvoer. Daarnaast worden opleidingsmogelijkheden aangeboden voor nieuwe trainers. Ook uit de interviews blijkt dat kennis en ervaringen voor een groot deel zijn geborgd door middel van handleidingen of draaiboeken waarin de activiteiten worden beschreven.

6. Welke belemmerende en bevorderende factoren (=werkzame elementen borging) spelen een rol bij de borging van de projecten?

Uit zowel de online enquête als de interviews komen verschillende factoren naar voren die borging van de sport- en beweegactiviteiten hebben bevorderd, dan wel belemmerd. Voorbeelden van belangrijke bevorderende factoren zijn het voortzetten van (multidisciplinaire) samenwerkingsverbanden waarin elke partij zijn of haar expertise inbrengt, het ontwikkelen van aanbod dat aansluit op de doelgroep en draagvlak voor (nieuwe) sport- en beweegactiviteiten binnen de eigen organisatie, bij partners en deelnemers. Draagvlak bij partners is zeer belangrijk, want uit de interviews blijkt dat zij vaak de uitvoer van de activiteiten financieren na de subsidieperiode.

Samenwerkingsverbanden die moeizaam verlopen of zijn gestopt vormen een belangrijke belemmerende factor. Een gebrek aan financiële middelen voor uitvoer van de activiteiten na afloop van de subsidie, geen of weinig draagvlak voor voortzetting van de sport- en beweegactiviteiten bij de betrokkenen en te weinig deelnemers aan activiteiten zijn andere voorbeelden van belangrijke belemmerende factoren. Een kwart van de ondervraagden van de online enquête zag overigens geen belemmerende factoren.

7. In hoeverre zijn er verschillen in bovenstaande aspecten tussen de Sportimpulsprojecten uit rondes 2015-2017 en de Sportimpulsprojecten uit de eerdere rondes (2012-2014)? De resultaten uit het huidige onderzoek zijn in het algemeen redelijk vergelijkbaar met de resultaten uit de eerdere borgingsonderzoeken (Ooms, Dellas & Van Lindert, 2018; Ooms, Scholten & Van Lindert, 2017). Er zijn een paar verschillen. Zo is de respons op de online enquête (55%) duidelijk lager dan de respons in het borgingsonderzoek naar de projecten uit rondes 2014 (64%), maar vergelijkbaar met de respons in het borgingsonderzoek naar de projecten uit rondes 2012-2013 (53%). Hiervoor is geen duidelijke verklaring te geven. Daarnaast zien we een aantal verschillen in de soort voortgezette activiteiten. Zo zijn spelvormen en/of beweegactiviteiten nu duidelijk vaker voortgezet en stonden vecht- en verdedigingsporten niet eerder in de algehele top vijf van sporten. Het eerste is mogelijk te verklaren doordat deze antwoordoptie in het huidige onderzoek bovenaan in de lijst met antwoordopties was geplaatst. Het laatste kan verklaard worden door het groter aantal deelnemende JILIB- en KSG-projecten in dit onderzoek, waar vecht- en verdedigingsporten in de top vijf van aangeboden sporten staan. Verder blijkt dat relatief minder KSG-projecten zijn gestopt (16%) ten opzichte van de ronde 2014 projecten (40%). De strengere aanvraagcriteria zouden hieraan bijgedragen kunnen hebben, maar door het relatief lage aantal responderende KSG-projecten in beide onderzoeken (n=10 en n=25) kunnen hierover geen definitieve conclusies getrokken worden. Tot slot zien we dat bij de financiering van de voortgezette activiteiten ook eigen middelen worden ingezet. In de eerdere borgingsonderzoeken was dit echter geen aparte antwoordoptie en werd het alleen door een enkele respondent onder de 'anders' categorie genoemd.

Het meest opvallende verschil is dat binnen het huidige onderzoek respondenten veel vaker aangaven dat de samenwerking met de buurtsportcoach is geïntensiveerd en/of uitgebreid (door 77 procent van de respondenten genoemd) ten opzichte van de vorige borgingsonderzoeken (53-54%). Al vanaf de ronde 2012

Sportimpulsprojecten is de samenwerking met de buurtsportcoach een aandachtspunt en vanaf 2014 wordt expliciet gevraagd naar de beschrijving van de rol van de buurtsportcoach in het project (Van Stam, Van Lindert & Brandsema, 2018). Deze wijziging was nog niet terug te zien in de resultaten van de ronde 2014 projecten, maar wellicht dat dit criterium strenger gehandhaafd is in de rondes daarop. Verder is het aantal fte aan buurtsportcoaches licht gestegen van 2.900 in 2016 naar 2.972 in 2018 (Van Stam, Van Lindert & Brandsema, 2018). Dit heeft er mogelijk mede voor gezorgd dat meer samenwerking met de buurtsportcoach mogelijk was in de latere rondes.

8. Wat zijn goede voorbeelden van succesvol geborgde projecten? Waarom/wat zie je daar specifiek goed gaan?

De meerderheid van de ondervraagde projecten heeft de opgezette sport- en beweegactiviteiten (deels) geborgd. Desondanks blijft het ook voor deze projecten een uitdaging om de activiteiten in de toekomst te blijven voortzetten. Voorbeelden van projecten waarbij dat niet of in mindere mate geldt, zijn projecten waarbij de activiteiten zijn ingebed in bestaande organisatiestructuren of waarbij een nieuwe organisatiestructuur is opgezet. Zo heeft een project de tweewekelijkse sport- en beweegactiviteiten ondergebracht in het buurthuis. Deze activiteiten worden georganiseerd en begeleid door gedurende de projectperiode opgeleide (buurt)sportcoaches, waardoor de uitvoeringskosten laag zijn. Een ander project heeft tijdens de projectperiode een eigen sportvereniging opgezet, waar mensen kennis kunnen maken met verschillende sporten voor een goedkoop lidmaatschap. De overige succesvol geborgde projecten hebben de sport- en beweegactiviteiten met name weten te borgen door het grote draagvlak bij de samenwerkingspartners, welke bereid zijn de kosten te dekken. Bij één project speelt de betrokkenheid van een ouder een belangrijke rol in de borging, welke de kosten van de tenues van het voetbalteam sponsort.

9. In hoeverre passen de projecten binnen het Nationale Sportakkoord (en de lokale en regionale sportakkoorden) en wat zijn kansen op dit gebied?

Ondanks dat het Nationaal Sportakkoord en de lokale sportakkoorden in sommige gevallen goed lijken aan te sluiten bij de doelen, ambities en/of doelgroepen van de projecten, is het voorsnog onduidelijk in hoeverre de kansen die worden gezien daadwerkelijk benut kunnen worden. Dit heeft met name te maken met dat het uitvoeringsbudget dat gemeenten kunnen aanvragen nadat een lokaal sportakkoord is gesloten, niet altijd aan deelnemende projecten hoeft te worden besteed. Een gebrek aan vrijwilligers en opgeleid kader bij verenigingen zijn andere belemmerende factoren bij de uitvoering van activiteiten. Daarnaast wordt verwacht dat acties en beslissingen traag gaan verlopen. Het ontstaan van nieuwe of het versterken van oudere samenwerkingsverbanden door de lokale sportakkoorden zijn een meerwaarde. Uit de interviews blijkt dat de respondenten weinig kennis hebben over het (lokale) sportakkoord.

10. In hoeverre is de beoogde doelgroep met de voortgezette activiteiten bereikt?

Het bereiken van de beoogde leeftijdsgroep is over het algemeen gelukt. Het bereiken van kinderen met overgewicht voor de KSG-projecten en met name jongeren uit gezinnen met een laag inkomen voor de JILIB-projecten blijft echter een uitdaging. Door het gebruik van specifieke wervingsstrategieën en een persoonlijke benadering van potentiële deelnemers wordt de kans op het bereiken van de doelgroep vergroot. Ook het aanbieden van sport- en beweegactiviteiten die aansluiten bij de wensen en behoeften van de doelgroep, werkt bevorderend. Voor het bereiken van de JILIB- en KSG-doelgroep, is het organiseren van sport- en beweegactiviteiten op plekken waar de doelgroep te vinden is (scholen, kinderopvang, in lage SES wijken) een belangrijke succesfactor. Het afhaken van een samenwerkingspartner, het niet doorverwijzen van (potentiële) deelnemers en het niet aansluiten van het aanbod op de doelgroep, zijn belangrijke belemmerende factoren in de werving van deelnemers. Bij de JILIB- en KSG-projecten spelen daarnaast de ouders van de kinderen een belangrijke belemmerende rol, bijvoorbeeld als zij niet bereid zijn hun kind naar de activiteiten te brengen, de Nederlandse taal onvoldoende beheersen en/of niet gemotiveerd zijn om met hun kind deel te nemen.

11. In hoeverre zijn de ingezette interventies geschikt voor de beoogde doelgroep?

Voor een Sportimpulsaanvraag moeten sport- en beweegaanbieders kiezen uit sport- en beweegaanbod (interventies) van de Menukaart Sportimpuls. Het merendeel van de ingezette interventies binnen de KSG- en JILIB-projecten is echter niet specifiek ontwikkeld voor kinderen met (ernstig) overgewicht en jeugd in lage inkomensbuurten (en hun ouders). Desondanks zijn bijna alle respondenten van de online enquête tevreden over de geschiktheid van de ingezette interventies voor hun doelgroepen. Dit komt doordat de activiteiten zijn aangepast aan de doelgroep. Hetzelfde geldt voor de geïnterviewde JILIB- en KSG-projecten. Vooral interventies waar de werving en/of activiteiten plaatsvinden op of via scholen zijn geschikt voor het bereiken van de doelgroep. Een onderdeel van interventies dat niet goed aansloot bij de JILIB- en KSG-doelgroep was doorstroom naar een sportvereniging. Dit onderdeel is bij een aantal JILIB- en KSG-projecten na verloop van tijd weggelaten. Verdere aanpassingen van de interventies zijn klein, zoals het vaker aanbieden van een activiteit waar de deelnemers enthousiast over zijn of het aanpassen van de materialen aan de (laag)geletterdheid van de doelgroep (dit betreft meestal de ouders).

Onderstaande onderzoeksvragen hebben vooral betrekking op de geïnterviewde JILIB- en KSG-projecten

12. In welke mate zijn ouders bij de aanpak betrokken?

Binnen een meerderheid van de JILIB- en KSG-projecten proberen uitvoerders ouders van kinderen op verschillende manieren te betrekken, bijvoorbeeld door ze te informeren over de activiteiten en de voortgang van hun kind. Bij de KSG-projecten wordt daarnaast vaak opvoedingsondersteuning aangeboden en probeert de uitvoerende partij ouders een actieve rol te geven bij de uitvoering van activiteiten. Bij de JILIB-projecten gebeurt dit laatste maar in beperkte mate. Ouderbetrokkenheid blijft een aandachtspunt voor deze projecten. Dit blijkt ook wanneer wordt gevraagd naar de daadwerkelijke betrokkenheid van ouders in de praktijk. Zo vindt bijna de helft van de respondenten van de JILIB-projecten de ouderbetrokkenheid slecht of matig. Bij de KSG-projecten is dit bij een derde het geval. Vooral het structureel betrekken van ouders of de structurele aandacht voor een gezonde en actieve leefstijl thuis blijft lastig. Ook uit de interviews blijkt dat het met name lastig is om bij de JILIB-projecten ouders te betrekken. Wanneer zij wel worden betrokken, gaat het meestal om een informatieavond, een keer meedoen of krijgen ze de taak van chauffeur. Bij de KSG-projecten roept het onderwerp 'voeding' nogal eens weerstand bij ouders op, omdat zij het gevoel hebben daarop bekritiseerd te worden.

13. Wat zijn ervaren effecten van de projecten bij deelnemers volgens uitvoerders en samenwerkingspartners?

Naast het structureel blijven sporten en bewegen hebben respondenten ook andere effecten opgemerkt bij de deelnemers. Uit de interviews blijkt dat deelnemers vaardiger worden in het bewegen en daardoor zelfverzekerder worden door hun deelname aan de activiteiten. Op die manier brengt het bewegen hen ook meer plezier. Daarnaast doen de kinderen sociale contacten op. De respondenten zijn hoopvol dat deze veranderingen op korte termijn zorgen dat de deelnemers op lange termijn vaker gaan of zullen blijven bewegen en sporten.

Slotbeschouwing

Terugkerend op de hoofdvraag van het onderzoek 'Wat is na afloop van de tweejarige subsidieperiode nog over van de Sportimpulsprojecten uit rondes 2015-2017?', zien we dat voor de meeste ondervraagde projecten (een deel van) de opgezette activiteiten zijn gecontinueerd en dat cofinanciering van projecten door lokale uitvoerders hierin een positieve bijdrage kan leveren. Daarnaast zijn de opgezette samenwerkingsverbanden grotendeels gecontinueerd, waarbij vaker met de buurtsportcoach wordt samengewerkt, en heeft borging van kennis en expertise plaatsgevonden. De ingezette interventies zijn over het algemeen geschikt voor de beoogde doelgroepen en er worden positieve veranderingen bij deelnemers waargenomen. Er zijn echter ook zaken die minder goed zijn verlopen. Zo blijft de borging

van financiële middelen voor de uitvoering van activiteiten een aandachtspunt, ook voor projecten die (deels) zijn voortgezet. Verder is de Sportimpuls opgezet om een duurzame sport- en beweegparticipatie te stimuleren onder doelgroepen met een afstand tot sporten en bewegen. De resultaten laten echter zien dat de borging van de sport- en beweegdeelname van met name JILIB-deelnemers achter blijft. Verder is bij de JILIB- en KSG-projecten weinig sprake van doorstroom van deelnemers naar sportverenigingen en zijn dus mogelijk andere vervolgactiviteiten wenselijk. Het bereiken van de JILIB- en KSG-doelgroep blijft steeds een uitdaging, evenals het betrekken van de ouders van de kinderen bij deze projecten. Tot slot is nog weinig duidelijkheid bij betrokkenen over welke rol hun projecten kunnen spelen binnen het nieuwe sport- en beweegbeleid.

3.2 Aanbevelingen

Op basis van de resultaten en conclusies van dit onderzoek worden hieronder enkele aanbevelingen gedaan. Deze aanbevelingen kunnen worden gebruikt om (toekomstige) vergelijkbare subsidies te versterken en/of in te richten. Ook biedt het handvatten voor de praktijk. De aanbevelingen hebben betrekking op de (financiële) borging van sport- en beweegactiviteiten, borging van de sport- en beweegdeelname van deelnemers, borging van de samenwerking en het werven en behouden van de JILIB- en KSG-doelgroep.

Borging van (financiën van) activiteiten

- **Vooraf en tijdens de projectperiode (blijvend) aandacht besteden aan de borging van financiële middelen voor de uitvoering van activiteiten:** uit dit onderzoek en de voorgaande borgingsonderzoeken blijkt dat de borging van financiën vaak lastig blijft. Het is belangrijk om vooraf goed inzicht te hebben in de kosten en opbrengsten van projecten en hoe kosten na afloop van de subsidieperiode kunnen worden gedekt. Lokale uitvoerders verplichten meerjarenbegrotingen te maken lijkt hier nog steeds van toepassing te zijn (Ooms, Dellas & Van Lindert, 2018). Verder zien we dat het verplichten van cofinanciering door lokale uitvoerders bij dergelijke subsidieaanvragen ervoor zorgt dat vooraf beter over de beschikbare financiële middelen wordt nagedacht en dat dit een positieve bijdrage levert aan het financieel borgen van de activiteiten.
- **Interventies inzetten die in bestaande structuren kunnen worden ingezet of waarvoor lokaal duurzame nieuwe structuren worden opgezet:** interventies, die hoge kosten met zich meebrengen, zoals door de inzet van professionals binnen KSG-projecten, zijn lastig te borgen wanneer de subsidie wegvalt. De borging van activiteiten wordt bevorderd door activiteiten te kiezen die passen bij de doelgroep, en die ingebed kunnen worden in reguliere werkwijzen (van professionals) of waarvoor een nieuwe structuur/organisatie wordt opgezet die na de subsidieperiode zelfstandig kan functioneren (zoals de eerdergenoemde sportvereniging waar mensen tegen laag tarief verschillende sporten kunnen beoefenen).
- **De doelgroep (met name de JILIB- en KSG-doelgroep) betrekken bij de (door)ontwikkeling en keuze van (vervolg)activiteiten:** weinig tot geen vraag naar het aanbod vanuit de doelgroep was een belangrijke reden waarom activiteiten zijn gestopt. Dit lijkt erop te duiden dat sommige georganiseerde activiteiten onvoldoende aansluiten op de wensen en behoeften van de beoogde doelgroepen. Door de doelgroep te betrekken bij de (door)ontwikkeling en keuze van (vervolg)activiteiten is de kans groter dat zij gaan en blijven deelnemen (Ooms et al., 2015). Er zijn verschillende methoden om wensen en behoeften in kaart te brengen en de doelgroep te betrekken, bijvoorbeeld door (groeps)interviews met de doelgroep te houden, vragenlijsten af te nemen of door de doelgroep te observeren (Gittelsohn et al., 2006). Bij de JILIB- en KSG-projecten is het belangrijk de ouders ook hierin te betrekken, omdat zij een belangrijke rol spelen bij het al dan niet deelnemen van hun kinderen aan de sport- en beweegactiviteiten.

Borging van sport- en beweegdeelname:

- **Deelnemers (meer) begeleiden naar vervolgaanbod:** met name bij de JILIB- en KSG-projecten blijkt dat weinig deelnemers zijn doorgestroomd naar sportverenigingen. In de eerste plaats is het belangrijk dat het vervolgaanbod aansluit op de wensen en behoeften van de doelgroep. Belangrijke kernelementen die uit het onderzoek naar voren komen zijn: laagdrempelig sport- en beweegaanbod dat wordt georganiseerd bij deelnemers in de buurt, lage deelnamekosten, begeleiding door dezelfde (professionele) trainer die aandacht heeft voor plezier in bewegen, het vergroten van zelfvertrouwen van deelnemers om te bewegen en een fijne sociale context. Vrijblijvende sportactiviteiten met geen tot weinig kosten in de wijk zijn geschikte vervolgactiviteiten voor de JILIB-doelgroep.
- **Sportverenigingen ondersteunen om JILIB- en KSG-doelgroepen te kunnen opvangen:** een sportvereniging is wat betreft duurzaamheid wel een hele geschikte plek om ook de doelgroepen met een afstand tot sporten en bewegen door te laten stromen. Zo voldoet deze al aan veel eisen zoals een bekende locatie in de buurt, vast gezicht als trainer, sporten met gelijkgestemden, enzovoort. Maar er moet en kan veel meer worden geïnvesteerd om de sportvereniging te doen aansluiten bij de wensen en behoeften van de JILIB- en KSG-doelgroepen. Met de komst van het Nationaal Sportakkoord en de regionale en lokale sportakkoorden liggen daar veel kansen. Sportverenigingen die een inclusieve vereniging willen worden kunnen worden ondersteund door binnen een lokaal sportakkoord te investeren in het opleiden van mensen en veranderen van bepaalde structuren. Nu leunt een vereniging veel op vrijwilligers waardoor het vrijwel onmogelijk is. Sportverenigingen kunnen bijvoorbeeld ondersteund worden bij het opleiden van trainers (hoe om te gaan met de doelgroep), het invoeren van aangepaste lidmaatschappen en het betrekken van migrantenouders bij vrijwilligerstaken. Zo zouden ouders met een migratieachtergrond als vrijwillige bijdrage een gezond ontbijt kunnen verzorgen voor de teams, in plaats van rijden tijdens uitwedstrijden. Hierbij is het wel belangrijk dat lokale uitvoerders goed op de hoogte zijn van (de kansen binnen) een lokaal sportakkoord (zie ook borging samenwerking).

Borging van samenwerking:

- **Meer en blijven samenwerken met de gemeente en buurtsportcoach:** uit de resultaten van het onderzoek blijkt dat nog niet altijd wordt samengewerkt met de gemeente. De gemeente zou een belangrijke bijdrage kunnen leveren bij het (co)financieren van activiteiten en/of het ter beschikking stellen van gemeentelijke faciliteiten (bijv. sporthal) voor de uitvoering van activiteiten. Met de buurtsportcoach wordt duidelijk vaker samengewerkt en deze speelt een belangrijke rol bij de uitvoering en het borgen van activiteiten en het werven van specifieke doelgroepen. Met de Brede regeling combinatiefuncties, die loopt van 2019 tot en met 2022, wordt vanuit de Rijksoverheid de inzet van buurtsportcoaches verder gestimuleerd.¹⁰ Dat biedt ook kansen voor deze projecten om de samenwerking met de buurtsportcoach aan te gaan of te verbreden en daarmee hun activiteiten in de toekomst voort te zetten.
- **Lokale uitvoerders beter informeren over en meer betrekken bij de ontwikkeling van lokale en regionale sportakkoorden:** ondanks dat sommige respondenten van ondervraagde projecten op de hoogte zijn of zelf betrokken zijn bij een lokaal- of regionaal sportakkoord, lijkt dit voor een groot deel niet te gelden. De lokale- en regionale sportakkoorden bieden mogelijk kansen om (lokaal) de samenwerking met verschillende partijen, zoals de gemeente, buurtsportcoach en partijen die met de doelgroep in contact staan, aan te gaan/te verbreden. Het is dan wel belangrijk de juiste partijen te betrekken. Binnen JILIB-projecten is bijvoorbeeld weinig samenwerking geweest met stakeholders die dichtbij de doelgroep staan. Partijen zoals schuldhulpverlening, het wijkteam, het buurthuis en

¹⁰ <https://sportindebuurt.nl/buurtsportcoach/wat-is-een-buurtsportcoach/>

organisatiegroepen uit de gemeenschap kunnen veel meer worden betrokken. Daar liggen nog kansen. Hetzelfde geldt voor de genoemde intermediairs bij 'werven en behouden JILIB- en KSG-doelgroep'.

Werven en behouden JILIB- en KSG-doelgroep:

- **Specifieke wervingsstrategieën gebruiken om de JILIB- en KSG-doelgroep beter te bereiken:** uit de resultaten blijkt dat het lastig blijft om met name de JILIB- maar ook de KSG-doelgroep te bereiken, zeker als het gaat om standaardwervingsmethoden (bijv. flyers, folders). Specifieke wervingsstrategieën, zoals het organiseren van activiteiten op plekken waar de doelgroep te vinden is (scholen, de kinderopvang, in lage SES wijken) lijken succesvoller om de doelgroepen te bereiken. Daarnaast zouden, met name voor het bereiken en behouden van migrantenkinderen/jongeren en hun ouders, intermediairs kunnen worden ingezet. Dit zijn belangrijke personen in de gemeenschap die zij vertrouwen en waarvan ze eerder iets aannemen (Mulderij et al., 2019). Daar werd bij de huidige geïnterviewde JILIB- (en KSG-projecten) nog geen gebruik van gemaakt. Doorverwijzing van kinderen met (ernstig) overwicht door zorgprofessionals lijkt bij de KSG-projecten tevens een succesfactor te zijn in het bereiken van deze doelgroep.
- **De ouderbetrokkenheid vergroten:** zoals hierboven vermeld spelen de ouders van de kinderen bij de JILIB- en KSG-projecten een belangrijke rol in het al dan niet (blijvend) deelnemen van hun kinderen aan de georganiseerde sport- en beweegactiviteiten. De ouderbetrokkenheid vergroten kan onder andere door ouders meer te betrekken bij de keuze en (door)ontwikkeling van activiteiten (zie hierboven). Het geven van meer praktische voorbeelden bij voedingsvoorlichting lijkt bij KSG-projecten bij ouders het gevoel te verminderen dat 'zij het verkeerd doen'. Uit de resultaten en eerdere onderzoeken blijkt verder dat ouders met hun kind eerder meedoen aan een interventie als de interventie zich richt op een leefstijlbenadering (combinatie van o.a. bewegen, voeding) en de gezondheid van het kind en niet op bepaalde (negatieve) kenmerken van het kind, zoals het verminderen van overgewicht. Zij willen namelijk niet dat hun kind een bepaald label krijgt opgeplakt (Kelleher et al., 2017). Verder worden ouders geholpen als zij met andere ouders die met hun kind(eren) in dezelfde situatie zitten, in contact worden gebracht. Op deze manier kunnen zij onderling kennis over (het belang van) sporten en bewegen delen en bespreken hoe zij belemmeringen ten opzichte van (meer) sporten en bewegen kunnen aanpakken (Kelleher et al., 2017; Lucas et al., 2014). Daarbij dient wel opgemerkt te worden dat de ouderbijeenkomsten in het algemeen slecht bezocht werden. Het meer laten aansluiten van deze ouderbijeenkomsten bij dagelijkse activiteiten van ouders zou mogelijk beperkingen in tijd binnen het gezin kunnen verminderen. Tot slot zou meer gewerkt kunnen worden met interventies die zich richten op het hele gezin om de ouderbetrokkenheid te vergroten. Sommige KSG-interventies beschikten over één of meerdere onderdelen waarbij ouders actief werden betrokken, bijvoorbeeld de interventie 'Tigers op recept'. De kinderen moeten hier bijvoorbeeld met hun ouders verschillende beweeg- en voedingsopdrachten thuis uitvoeren. Dit droeg bij aan de ouderbetrokkenheid. Er zijn daarnaast verschillende Nederlandse interventies gericht op het bevorderen van een gezonde leefstijl, onder andere bij gezinnen met een lage sociaaleconomische status, die zich op het gehele gezin richten en tevens een langdurige aanpak zijn (zie bijvoorbeeld de FNO projecten).¹¹ Die staan alleen niet op de Menukaart Sportimpuls. Het is belangrijk dat lessen of werkzame elementen uit dergelijke interventies bij de doorontwikkeling van de huidige projecten (die niet het hele gezin betrekken) worden meegenomen.
- **Het delen van kennis en goede voorbeelden tussen projecten:** sommige projecten lukt het wel om de doelgroep te bereiken en ouders van kinderen actief bij de sport- en beweegactiviteiten te

¹¹ <https://www.fnozorgvoorkansen.nl/zorg-en-perspectief/projecten/>

betrekken. Door deze kennis te delen met andere projecten (waarbij dit niet lukt) hoeft het wiel niet steeds opnieuw te worden uitgevonden en kan de werving van de doelgroep worden verbeterd en de betrokkenheid van ouders worden vergroot.

- **Monitoren van ervaringen van en effecten bij deelnemers:** bij de deelnemers aan de JILIB- en KSG-projecten zijn positieve veranderingen te zien op sociaal- en emotioneel niveau. Dit wordt helemaal niet als doel benoemd in de Sportimpuls, terwijl aspecten als zelfvertrouwen om te bewegen en sociale contacten/binding bijdragen aan het structureel sporten en bewegen. Doelgroepen die niet gesocialiseerd zijn in de sport of zich onzeker voelen in de huidige structuren, moeten sporten en bewegen eerst leuk gaan vinden voordat ze dit structureel gaan doen. Daar moet in de toekomst meer aandacht aan worden besteed. Het monitoren van veranderingen op deze gebieden kan helpen om activiteiten beter te doen aansluiten op de JILIB- en KSG-doelgroepen.

Referenties

2018 Physical Activity Guidelines Advisory Committee (2018). *2018 Physical Activity Guidelines Advisory Committee Scientific Report*. Washington, DC: U.S. Department of Health and Human Services.

Aalbers, M. (2016). *Tipsheet - Borging van lokale sport- en beweegprojecten*. Ede: Kenniscentrum Sport.

Bailey, R., Hillman, C., Arent, S. & Petitpas, A. (2013). Physical activity: an underestimated investment in human capital? *Journal of Physical Activity and Health*, 10:289-308.

Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) & Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) (2018). *Gezondheidsenquête/Leefstijlmonitor 2014-2017*. Den Haag/Bilthoven: CBS/RIVM. Geraadpleegd op 07-10-2019, via: <https://www.sportenbewegenincijfers.nl/kernindicatoren/beweegrichtlijnen>

De Souto Barreto, P., Cesari, M., Andrieu, S., Vellas, B. & Rolland, Y. (2017). Physical activity and incident chronic diseases: a longitudinal observational study in 16 European countries. *Am J Prev Med*, 52(3):373-378.

Gezondheidsraad. (2017). *Beweegrichtlijnen 2017*. Den Haag: Gezondheidsraad.

Gittelsohn, J., Steckler, A., Johnson, C.C., Pratt, C., Grieser, M., Pickrel, J., Stone, E.J., Conway, T., Coombs, D. & Staten, L.K. (2006). Formative research in school and community-based health programs and studies: “state of the art” and the TAAG approach. *Health Educ Behav*, 33:25-39.

Janssen, I. & LeBlanc, A.G. (2010). Systematic review of the health benefits of physical activity and fitness in school-aged children and youth. *Int J Behav Nutr Phys Act*, 7:40.

Kelleher, E., Davoren, M.P., Harrington, J.M., Shieley, F., Perry, I.J. & McHugh, S.M. (2017). Barriers and facilitators to initial and continued attendance at community-based lifestyle programmes among families of overweight and obese children: a systematic review. *Obesity Reviews*, 18:183-194.

Kyu, H.H., Bachman, V.F., Alexander, L.T., Mumford, J.E., Afshin, A., Estep, K., Veerman, J.L., Delwiche, K., Lannarone, M.L., Moyer, M.L., Cercy, K., Vos, T., Murray, C.J.L. & Forouzanfar, M.H. (2016). Physical activity and risk of breast cancer, colon cancer, diabetes, ischemic heart disease, and ischemic stroke events: systemic review and dose-response meta-analysis for the Global Burden of Disease Study 2013. *BMJ*, 354:i3857. DOI: 10.1136/bmj.i3857.

Lucas, P.J., Curtis-Taylor, K., Arai, L., Stapley, S., Fagg, J. & Roberts, H. (2014). What works in practice: user and provider perspectives on the acceptability, affordability, implementation, and impact of a family-based intervention for child overweight and obesity delivered at scale. *BMC Public Health*, 14:614.

Mulderij, L., Wagemakers, A., Verkooijen, K., & Koelen, M. (2019). The effective elements of a combined lifestyle intervention for people with a low socioeconomic status : a Concept Mapping case study. *BMC public health*, 18(1):812.

Ooms, L., Dellas, V. & Lindert, C. van (2018). *Borging Sportimpulsprojecten ronde 2014*. Utrecht: Mulier Instituut.

Ooms, L., Scholten, V. & Lindert, C. van (2017). *Borging Sportimpulsprojecten rondes 2012 en 2013*. Utrecht: Mulier Instituut.

Ooms, L., Veenhof, C., Schipper-van Veldhoven, N. & Bakker, D.H. de (2015). Sporting programs for inactive population groups: factors influencing implementation in the organized sports setting. *BMC Sports Science, Medicine and Rehabilitation*, 7(12). DOI: 10.1186/s13102-015-0007-8.

Oranje Fonds & Kenniscentrum Sport (2016). *Financiering en borging van een sociaal sportinitiatief*. Utrecht/Ede: Oranje Fonds/Kenniscentrum Sport.

Stam, W. van, Lindert, C. van & Brandsema, A. (2018). *Voortgangsrapportage Monitor Sport en Bewegen in de Buurt 2018*. Utrecht: Mulier Instituut.

VWS (2018). *Nationaal Sportakkoord: sport verenigt Nederland*. Den Haag: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Warburton, D.E.R., Nicol, C.W. & Bredin, S.S.D. (2006). Health benefits of physical activity: the evidence. *CMAJ*, 174:801-809.

WHO (2010). *Global recommendations on physical activity for health*. Geneva, Switzerland: World Health Organization.

Zeinstra, G. & Velden, N. van der (2015). *Kennisdossier: Borging van een integrale gezondheidsaanpak*. Berg en Dal: iResearch.

Bijlage 1 Methode

Voor dit onderzoek zijn via een kwantitatieve en kwalitatieve methode data verzameld. Een online enquête is uitgezet onder alle (regulier, JILIB, KSG) afgeronde Sportimpulsprojecten uit rondes 2015-2017. Daarnaast zijn (verdiepende) interviews gehouden bij zes afgeronde JILIB-Sportimpulsprojecten en zes afgeronde KSG-Sportimpulsprojecten uit deze rondes. Beide deelonderzoeken worden hieronder toegelicht.

Online enquête

Voor het borgingsonderzoek in 2018 is in samenspraak met ZonMw een online enquête ontwikkeld (Ooms, Dellas & Van Lindert, 2018). Deze enquête is in het huidige onderzoek als uitgangspunt genomen. Bij het opstellen van de vragen is rekening gehouden met de borgingscriteria die in de aanvraagprocedure van de Sportimpuls rondes 2015-2017 staan. De borgingscriteria van rondes 2015-2017 verschilden niet wezenlijk van de criteria van eerdere rondes. Daarnaast zijn borgingsaspecten, die uit eerder onderzoek naar voren zijn gekomen, meegenomen (o.a. Aalbers, 2016; Oranje Fonds & Kenniscentrum Sport, 2016; Zeinstra & Van der Velden, 2015). In dit onderzoek is gekeken naar borging van:

- activiteiten/aanbod;
- financiën;
- sport- en beweegdeelname van deelnemers;
- samenwerking;
- kennis en expertise.

Daarnaast is gevraagd naar factoren die een bevorderende dan wel belemmerende rol spelen bij de borging van de projecten (=werkzame elementen borging) en of de respondent bereid was deel te nemen aan een (diepte)interview.

In overleg met ZonMw zijn op basis van (andere) wijzigingen in de aanvraagprocedure van de Sportimpuls en kennislacunes met betrekking tot de JILIB- en KSG-projecten (zie o.a. hoofdstuk 1) vragen toegevoegd. Zo zijn vragen toegevoegd over de mate van cofinanciering van projecten en de rol daarvan bij het (financieel) borgen van de sport- en beweegactiviteiten, de mate waarin de beoogde doelgroep is bereikt, de soort en geschiktheid van de ingezette interventies voor de doelgroep, de mate van ouderbetrokkenheid, de rol van de buurtsportcoach als samenwerkingspartner en het aansluiten van het Sportimpulsproject op het huidige sport- en beweegbeleid. Ook zijn kleine aanpassingen gemaakt in de vraagstelling van een aantal vragen (zie bijlage 3 voor de vragenlijst en de aanpassingen). Hierdoor zijn sommige vragen niet meer vergelijkbaar met de vragen in de vorige borgingsonderzoeken. Hiermee dient rekening te worden gehouden bij de interpretatie van de resultaten.

Voor het invullen van de enquête zijn de hoofdaanvragers van de afgeronde Sportimpulsprojecten uit rondes 2015-2017 benaderd. De hoofdaanvrager is altijd een lokale sport- en beweegaanbieder, bijvoorbeeld een vertegenwoordiger van een sportvereniging of fitnesscentrum. De hoofdaanvrager heeft de Sportimpulsaanvraag samen gedaan met andere lokale partners, zoals een gemeente, (jeugd)zorgorganisatie en andere sport- en beweegaanbieders. ZonMw heeft een adressenbestand aangeleverd met contactgegevens van in totaal 112 reguliere Sportimpulsprojecten, 162 JILIB-projecten en 52 KSG-projecten. In dat bestand zijn ook variabelen opgenomen die reeds bij ZonMw bekend zijn, zoals het soort project (regulier/JILIB/KSG), ronde (2015, 2016, 2017) en cofinanciering (ja/nee). Deze variabelen zijn aan de data van de vragenlijst gekoppeld. De vragenlijst is op 2 september 2019 uitgezet onder 326 hoofdaanvragers. Hierbij ontvingen de hoofdaanvragers een e-mail met uitleg over het onderzoek en een link naar de online vragenlijst. Om de respons te verhogen is een week later (9 september 2019) een herinneringsmail verstuurd. Respondenten hadden in totaal drie weken de tijd om de vragenlijst te voltooien.

Non-respons analyse

Om inzicht te krijgen in de redenen voor de non-respons, is in dit onderzoek een non-respons analyse uitgevoerd, zowel kwantitatief als kwalitatief. Bij de kwantitatieve analyses is gekeken naar verschillen tussen geïnccludeerde projecten en niet-geïnccludeerde projecten op basis van soort project (regulier/JILIB/KSG), ronde (2015, 2016, 2017) en cofinanciering (ja/nee). Het is mogelijk dat de niet-geïnccludeerde projecten juist de projecten zijn die minder goed zijn verlopen of waarbij de activiteiten zelfs helemaal zijn gestopt. Daarom zijn ook hoofdaanvragers van negen projecten (6% van de non-respons), die de online enquête niet hadden ingevuld, benaderd voor een kort telefonisch interview. Deze projecten zijn door middel van een aselechte steekproef onder de non-respondenten gekozen, waarbij rekening is gehouden met de verdeling van reguliere projecten, JILIB- en KSG-projecten over de non-respons. Een beschrijving van deze projecten is te vinden in tabel B1.1. Aan de non-respondenten is gevraagd naar hun redenen om niet deel te nemen aan het onderzoek, de mate van (financiële) borging van de (sport- en beweeg)activiteiten en de rol van cofinanciering daarin, de mate van borging van de opgezette samenwerkingsverbanden, hun algemene ervaringen met de Sportimpuls en borging en de kansen/bedreigingen die zij zien voor hun project binnen het nieuwe sport- en beweegbeleid (zie bijlage 4 voor het interviewschema voor de non-respondenten).

Tabel B1.1 Geselecteerde non-respons projecten voor telefonische interviews (n=9)

Project	Sportimpuls	Ronde	Voortzetting activiteiten	Doelgroep	Budget	Cofinanciering
1	Regulier	2017	Geheel voortgezet	Ouderen	€62.327	Ja
2	Regulier	2017	Geheel voortgezet	Ouderen en volwassenen	€71.568	Ja
3	Regulier	2017	Deels voortgezet	Ouderen	€68.122	Ja
4	Regulier	2015	Gestopt	Werkende volwassenen	€78.620	Nee
5	Regulier	2015	Geheel voortgezet	Volwassenen met een verstandelijke beperking	€89.690	Nee
6	JILIB	2016	Deels voortgezet	Kinderen 10 tot 12 jaar	€64.490	Nee
7	JILIB	2015	Deels voortgezet	Kinderen 4 tot 12 jaar	€97.586	Nee
8	JILIB	2017	Geheel voortgezet	Kinderen en jongeren tussen de 10 en 21 jaar	€78.890	Ja
9	KSG	2017	Geheel voortgezet	Kinderen 8 tot 13 jaar	€41.695	Ja

Verdiepende interviews met JILIB- en KSG-projecten

Op basis van de resultaten van de online enquête is een selectie gemaakt van zes JILIB-projecten en zes KSG-projecten die voor verdiepende interviews zijn benaderd. Hierbij zijn de volgende aspecten meegenomen: toestemming van de respondent om te benaderen voor een interview en mate van voortzetting van de activiteiten (geheel, deels, gestopt). Vervolgens is een selectie gemaakt op basis van verschillende soorten aanbieders, leeftijdsgroepen, aangeboden activiteiten en ronde (2015-2017). In tabel B1.2 zijn de kenmerken van de geselecteerde projecten weergegeven.

Tabel B1.2 Geselecteerde JILIB- en KSG-projecten voor verdiepende interviews (n=12)

Project	Sport-impuls	Ronde	Voortzetting activiteiten*	Type aanbieder	Leeftijds-groep	Methode interview	Aantal geïnterviewde personen
1	JILIB	2017	Geheel voortgezet	Sportstichting	6 tot 12 jaar	Face to face	1
2	JILIB	2016	Geheel voortgezet	Buitenschoolse opvang	4 tot 12 jaar	Face to face	3
3	JILIB	2015	Deels voortgezet	Fitnessclub	4 tot 12 jaar	Telefonisch	2
4	JILIB	2015	Deels voortgezet	Sportvereniging	4 tot 12 jaar	Telefonisch	1
5	JILIB	2016	Gestopt	Sportstichting	7 tot 14 jaar	Telefonisch	1
6	JILIB	2015	Gestopt	Sportvereniging	6 tot 12 jaar	Telefonisch	1
7	KSG	2015	Geheel voortgezet	Welzijns-organisatie		Face to face	3
8	KSG	2017	Geheel voortgezet	Sportbedrijf	6 tot 12 jaar	Face to face	3
9	KSG	2017	Deels voortgezet	Sportbedrijf	2 tot 13 jaar	Face to face	3
10	KSG	2017	Deels voortgezet	Sportvereniging	4 tot 6 jaar	Face to face	3
11	KSG	2015	Deels voortgezet	Sportcentrum	12 tot 16 jaar	Telefonisch	1
12	KSG	2017	Gestopt	Sportaanbieder	12 tot 16 jaar	Telefonisch	1

*Deze kolom is gebaseerd op de antwoorden die in de online vragenlijst zijn gegeven.

Voor projecten waarbij de activiteiten deels of geheel zijn voortgezet, zijn groepsinterviews op locatie gehouden (1 tot 3 personen)¹². Hierbij was altijd de hoofdaanvrager aanwezig, vaak samen met de belangrijkste samenwerkingspartner(s) zoals de sportvereniging, de school/BSO of een commerciële sportaanbieder. Indien de projectactiviteiten geheel waren gestopt, is alleen een telefonisch interview met de hoofdaanvrager gehouden.

Tijdens de interviews is dieper ingegaan op de mate waarin de activiteiten zijn voortgezet en welke factoren hierbij een rol spelen (=werkzame elementen borging). Voor de vergelijkbaarheid tussen onderzoeken zijn de interviewschema's, die in het borgingsonderzoek van 2018 zijn ontwikkeld, als uitgangspunt genomen. Voor het huidige onderzoek zijn vier interviewschema's gemaakt, per soort project (JILIB/KSG) twee interviewschema's: één voor projecten die (deels) zijn voortgezet en één voor projecten die zijn gestopt. In overleg met ZonMw zijn op basis van de eerder genoemde wijzigingen in de aanvraagprocedure van de Sportimpuls en kennislacunes met betrekking tot de JILIB- en KSG-projecten vragen toegevoegd aan de interviewschema's. Zo zijn ook hier vragen toegevoegd over de mate van cofinanciering van het project en de rol daarvan bij het (financieel) borgen van de sport- en beweegactiviteiten, de mate waarin de beoogde doelgroep is bereikt, de soort en geschiktheid van de ingezette interventies voor de doelgroep, de mate waarin interventies zijn aangepast aan de doelgroep, de ervaren opbrengsten en effecten bij de deelnemers (volgens uitvoerders en samenwerkingspartners) en de kansen/bedreigingen voor het Sportimpulsproject binnen het nieuwe sport- en beweegbeleid (zie bijlage 5 en 6 voor de interviewschema's). De interviews zijn uitgevoerd in de periode oktober tot en met december 2019 en duurden ongeveer anderhalf uur (groepsinterviews) en een uur (telefonische interviews). Alle interviews zijn opgenomen met een digitale geluidsrecorder en de belangrijkste resultaten zijn in een verslag uitgewerkt.

¹² Vanwege organisatorische redenen zijn drie 'deels voortgezette' projecten (2x JILIB, 1x KSG) telefonisch geïnterviewd.

Bijlage 2 Kenmerken geïnccludeerde en niet-geïnccludeerde projecten

Respons

De online enquête is ingevuld door 179 hoofdaanvragers (respons 55%; zie tabel B2.1). De respons is duidelijk lager dan de respons in het borgingsonderzoek naar de projecten uit rondes 2014 (64%), maar vergelijkbaar met de respons in het borgingsonderzoek naar de projecten uit rondes 2012-2013 (respons 53%).

Tabel B2.1 Responsoverzicht online enquête

Soort project	Benaderd, n	Respons, n (%)
Reguliere Sportimpuls	112	66 (59%)
Sportimpuls Jeugd in lage inkomensbuurten (JILIB)	162	88 (54%)
Sportimpuls Kinderen sportief op gewicht (KSG)	52	25 (48%)
Totaal	326	179 (55%)

Non - respons analyse

De resultaten van de kwantitatieve non-respons analyse staan beschreven in tabel B2.2. Tussen de geïnccludeerde projecten en niet-geïnccludeerde projecten (non-respons) is geen significant verschil naar soort project, ronde en mate van cofinanciering te zien.

Tabel B2.2 Geïnccludeerde projecten en niet-geïnccludeerde projecten (non - respons) naar soort project, ronde en mate van cofinanciering (in procenten)

	Projecten waarvoor online enquête is ingevuld (n=179)	Non-respons (n=147)
<i>Soort project</i>		
Regulier	37	31
JILIB	49	50
KSG	14	18
<i>Ronde</i>		
2015	32	41
2016	33	31
2017	35	29
<i>Cofinanciering</i>		
Ja	35	29
Nee	65	71

Het doel van de interviews met de non-respons projecten was om een beeld te krijgen of sprake is van een selectieve groep projecten, bijvoorbeeld projecten waarvan de activiteiten niet zijn geborgd. Dit bleek niet het geval. Bij acht van de negen projecten vinden de activiteiten nog steeds (deels) plaats. Voor het niet invullen van de vragenlijst geven de geïnterviewden, voornamelijk projectleiders of hoofdaanvragers, verschillende redenen waaronder ziekte, het belanden van de vragenlijst in een algemene mailbox en andere prioriteiten:

“Heel simpel ik heb op woensdag bepaalde uren gehad voor dit project en die uren zijn gestopt in een ander project. Uiteindelijk moet ik keuzes maken waar ik mijn tijd aan besteed en dat lag niet bij een vragenlijst.” Sportaanbieder, JILIB project, non-respons, geheel voortgezet.

De geïnterviewden zijn over het algemeen trots op hun project en vonden het prettig om door middel van het interview alsnog de kans te krijgen bij te dragen aan het onderzoek en te vertellen over hun project. In de tabel hieronder (tabel B2.3) worden de belangrijkste resultaten over de voortzetting van de activiteiten, de samenwerking en algemene ervaring met de Sportimpuls samengevat.

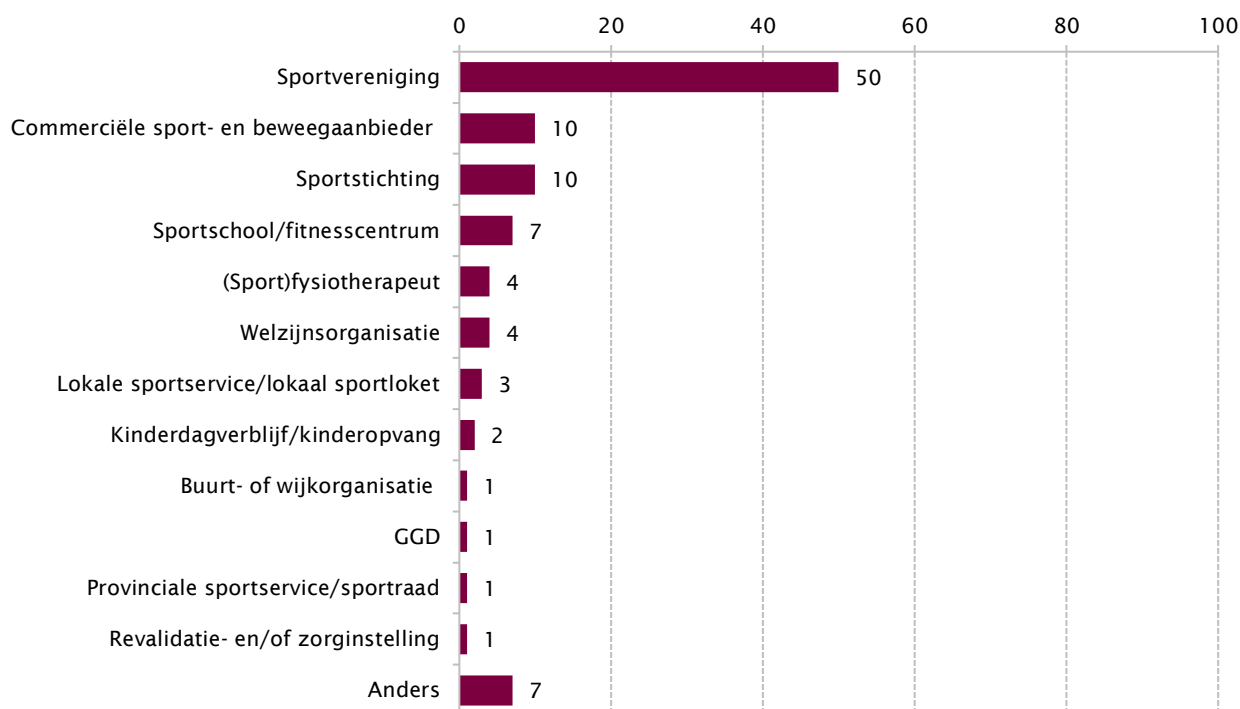
Tabel B2.3 Weergave van de belangrijkste resultaten uit de interviews met de non - respons projecten (n=9)

Voortzetting van de activiteiten	Samenwerking	Algemene ervaringen met de Sportimpuls
• 8 van de 9 (deels) voortgezet; • Factoren die bijdroegen aan de voortzetting van activiteiten: aansluiten van het aanbod bij de vraag van de doelgroep, draagvlak bij gemeente en partners, ervaren voordelen in de projectperiode zowel bij deelnemers als bij partners.	• Iedereen werkt samen; • Vooral met buurtsportcoach, scholen en sportvereniging; • Merendeel van de opgezette samenwerkingsverbanden is gecontinueerd; • Factoren die bijdroegen aan de voortzetting van samenwerkingsverbanden: een goede samenwerking, partners die dezelfde ambities/doelen hebben en verschillende typen expertise van alle partners; • De samenwerking met de buurtsportcoach is positief ervaren, omdat het een zeer geschikte partner is om partijen met elkaar te verbinden; • Voornaamste reden van stoppen van een samenwerkingsverband en de belangrijkste belemmerende factor bij het voortzetten van een samenwerkingsverband: een gebrek aan financiële middelen.	• Voornamelijk positief; • Zonder sportimpuls nooit gestart; • Iets moois opgezet/achtergelaten; • Ingewikkelde aanvraagprocedure; • Partijen kunnen de aanvraag misbruiken om geld te verdienen zonder dat borging een doel is.

Achtergrondkenmerken geïnccludeerde projecten

De online enquête is het meest (50%) ingevuld door vertegenwoordigers van een sportvereniging, gevolgd door vertegenwoordigers van een commerciële sport- en beweegaanbieder (10%) en sportstichting (10%; zie figuur B2.1). Bij de KSG-projecten is de online enquête het meest ingevuld door een (sport)fysiotherapeut (20%; niet in figuur) en staat sportstichting niet in de top drie. Tijdens de interviews is voornamelijk gesproken met sportaanbieders en buurtsportcoaches. Er is ook gesproken met een schooldirecteur, de eigenaar van een buitenschoolse opvang, een leefstijlcoach en een fysiotherapeut.

Figuur B2.1 Type organisatie (in procenten, n=179)

De sport- en beweegaanbieders bieden verschillende takken van sport aan. Spelvormen en/of beweegactiviteiten (34%) en voetbal (21%) worden het vaakst aangeboden. In de top vijf staan verder fitness (buiten), fitness (in een groep, binnen), tennis, fitness (individueel, binnen) en gymnastiek/turnen (13-16%; zie tabel B2.4). In vergelijking met de Sportimpulsprojecten uit eerdere rondes 2012-2014 komen de top vijf aangeboden sporten redelijk overeen, alleen tennis stond niet eerder in de algehele top vijf. Daarnaast staan spelvormen en/of beweegactiviteiten nu duidelijk op de eerste plaats. Verder zijn er ook verschillen in aangeboden sport per soort project. Bij de JILIB- en KSG-projecten worden bijvoorbeeld vecht- en verdedigingsporten en boksen vaker aangeboden (zie tabel B2.4).

Resultaten interviews

Van de geïnterviewde projecten biedt het merendeel verschillende spelvormen en/of sport- en beweegactiviteiten aan. Dit geldt ook wanneer de activiteiten op een sportvereniging worden aangeboden. Volgens de geïnterviewden is het doel dat kinderen gaan sporten en bewegen. Welke sport dit uiteindelijk is, is volgens hen minder belangrijk:

“We zijn bezig geweest met sportverenigingen om die uit te nodigen bij de laatste les van de reeksen (7/8 weken). Om dan elke keer een andere sportaanbieder te laten komen om wat te vertellen over hun eigen sport om kinderen enthousiast te maken. Dat als kinderen wilden voetballen, ze al in contact kwamen met een enthousiaste voetbaltrainer.” Sportvereniging, JILIB-project, gestopt.

Tabel B2.4 Top 5 aangeboden sport- en beweegactiviteiten (in procenten, meer antwoorden mogelijk)

<i>Top 5 totaal (n=179)</i>	
1. Spelvormen en/of beweegactiviteiten	34
2. Voetbal	21
3. Fitness (buiten); fitness, in een groep (binnen)	16
4. Tennis	15
5. Fitness, individueel (binnen); gymnastiek/turnen	13
<i>Top 5 regulier (n=66)</i>	
1. Spelvormen en/of beweegactiviteiten	29
2. Voetbal	26
3. Fitness (buiten)	21
4. Fitness, in een groep (binnen); gymnastiek/turnen	18
5. Atletiek; danssport	17
<i>Top 5 JILIB (n=88)</i>	
1. Spelvormen en/of beweegactiviteiten	28
2. Voetbal	22
3. Vecht- en verdedigingsporten	19
4. Tennis	18
5. Boksen	15
<i>Top 3 KSG (n=25)</i>	
1. Spelvormen en/of beweegactiviteiten	64
2. Fitness, individueel (binnen)	32
3. Fitness (buiten); fitness, in een groep (binnen)	28
4. Zwemsport	16
5. Boksen; vecht- en verdedigingsporten	12

Het gemiddeld aantal personen (leden, deelnemers of klanten) dat sport en beweegt bij de ondervraagde organisaties loopt erg uiteen (zie tabel B2.5).

Tabel B2.5 Gemiddeld aantal personen (leden/deelnemers/klanten) dat sport en beweegt bij de vereniging/organisatie naar categorie, peildatum 1 januari 2019 (in procenten, n=179)

Minder dan 100 personen	12
100-500 personen	38
Meer dan 500 personen	26
Weet ik niet	16
Niet van toepassing	8

Bijlage 3 Online enquête

N.B. In rood de wijzigingen t.o.v. het onderzoek naar de Sportimpulsprojecten van ronde 2014.

Vragenlijst Borging Sportimpulsprojecten rondes 2015, 2016 en 2017

Welkom bij dit onderzoek naar het Sportimpulsproject dat uw vereniging/organisatie in 2015, 2016 of 2017 is gestart.

Met de Sportimpuls bedoelen we zowel de reguliere Sportimpuls, als ook de Sportimpuls Kinderen sportief op gewicht (KSG) en de Sportimpuls Jeugd in lage inkomensbuurten (JILIB).

Met de knoppen 'terug' en 'volgende' kunt u door de vragenlijst gaan.

Aan het eind van de vragenlijst is ruimte voor op- en aanmerkingen over de vragenlijst. Bent u tijdens het invullen van de vragenlijst problemen tegengekomen of heeft u suggesties voor verbeteringen, dan horen wij dat graag.

Bij voorbaat heel hartelijk dank voor uw medewerking.

Druk op de pijl naar rechts om aan de vragenlijst te beginnen.

Algemeen

1. Wat voor Sportimpulsproject is uw vereniging/organisatie in 2015, 2016 of 2017 gestart?

- Regulier Sportimpulsproject
- Sportimpuls Kinderen sportief op gewicht (KSG) project
- Sportimpuls Jeugd in lage inkomensbuurten (JILIB) project

De eerste vragen gaan over uw vereniging/organisatie.

2. Welk type organisatie vertegenwoordigt u? (N.B. de volgorde van de antwoordopties is gewijzigd)

- Sportvereniging
- Sportschool/fitnesscentrum
- Sportstichting
- Commerciële sport- en beweegaanbieder (excl. sportschool/fitnesscentrum)
- Buurt- of wijkorganisatie (bijv. buurthuis, buurt(sport)werk, buurtvereniging, wijk- of dorpsraad)
- Welzijnsorganisatie
- GGD
- Instelling voor jeugd(zorg)
- Revalidatie- en/of zorginstelling
- Patiëntenorganisatie
- (Sport)fysiotherapeut
- (Sport)psycholoog
- Kinderdagverblijf/naschoolse en buitenschoolse kinderopvang
- Peuterspeelzaal
- Lokale sportraad
- Lokale sportservice/lokaal sportloket
- Provinciale sportservice/sportraad
- Anders, namelijk ... (open antwoord programmeren)

3. Welke sport- en beweegactiviteit(en) biedt uw vereniging/organisatie aan? **Eerst vermelden we spelvormen en algemene beweegactiviteiten, vervolgens hebben we de sporten op alfabetische volgorde gezet. Meer antwoorden mogelijk**

☐ **Spelvormen en/of algemene beweegactiviteiten (N.B. deze optie stond er al in maar bij de S)**

- ☐ Atletiek
- ☐ Badminton
- ☐ Basketbal
- ☐ Beachvolleybal
- ☐ Biljart/poolbiljart/snooker
- ☐ Boksen
- ☐ Bowling
- ☐ Bridge
- ☐ Dammen
- ☐ Danssport
- ☐ Darts
- ☐ Duiksport
- ☐ Fietsen (mountainbiken, toerfietsen, wielrennen)
- ☐ Fitness, individueel (binnen)
- ☐ Fitness, in een groep zoals aerobics, spinning en zumba (binnen)
- ☐ Fitness, buiten zoals bootcamp
- ☐ Freerunning
- ☐ Golf
- ☐ Gymnastiek/turnen
- ☐ Handbal
- ☐ Hardlopen/joggen/trimmen
- ☐ Hockey
- ☐ Honkbal/softbal
- ☐ Jeu de boules
- ☐ Judo
- ☐ Kano
- ☐ Klimsport
- ☐ Korfbal
- ☐ Midgetgolf
- ☐ Motorrijden
- ☐ Paardensport
- ☐ Roeien
- ☐ Rugby
- ☐ Schaatsen
- ☐ Schaken
- ☐ Schietsport
- ☐ Skeeleren/skaten
- ☐ Skiën/langlaufen/snowboarden
- ☐ Squash
- ☐ Tafeltennis
- ☐ Tennis
- ☐ Vecht- en verdedigingsporten (excl. boksen en judo)
- ☐ Voetbal
- ☐ Volleybal
- ☐ Wandelsport (wandelen, nordic walking)
- ☐ Waterpolo

- ☐ Yoga/pilates/poweryoga/tai chi
- ☐ Zaalvoetbal
- ☐ Zeilen/surfen
- ☐ Zwemsport (excl. waterpolo)
- ☐ Anders, namelijk ... (open antwoord programmeren)
- ☐ **Geen, mijn vereniging/organisatie biedt deze zelf niet aan (bij dit antwoord zijn de andere antwoorden niet mogelijk)**

4. Hoeveel personen (leden, deelnemers, klanten) sporten en/of bewegen **gemiddeld** bij uw vereniging/organisatie?

Liefst exacte aantallen, maar als u daar niet over beschikt maak dan een reële schatting.

Peildatum 1 januari 2019.

Totaal personen aantal ...

- o Weet ik niet (bij dit antwoord kan hierboven geen getal worden ingevuld)
- o **Niet van toepassing, mijn vereniging/organisatie biedt zelf geen sport- en beweegactiviteiten aan (bij dit antwoord kan hierboven geen getal worden ingevuld)**

Borging sport- en beweegactiviteiten

5. Voor het Sportimpulsproject dat in 2015, 2016 of 2017 is gestart zijn sport- en beweegactiviteiten **opgezet**. In hoeverre worden deze activiteiten op dit moment nog uitgevoerd?

- o De activiteiten zijn helemaal gestopt (→ ga naar vraag 6)
- o De activiteiten worden deels nog uitgevoerd (→ ga naar vraag 6)
- o De activiteiten worden in zijn geheel nog uitgevoerd (→ ga naar vraag 7)
- o Weet ik niet (→ ga naar vraag 19)

Onderstaande vraag (6) alleen beantwoorden als bij vraag 5 het antwoord ‘de activiteiten zijn helemaal gestopt’ of ‘de activiteiten worden deels nog uitgevoerd’ is gegeven.

6. Waarom zijn de sport- en beweegactiviteiten helemaal gestopt of worden ze nog maar deels uitgevoerd? *Meer antwoorden mogelijk*

- ☐ Beperkte financiële middelen doelgroep (om contributie/deelname te betalen)
- ☐ Gebrek aan financiële middelen voor uitvoer van activiteiten
- ☐ Gebrek aan materialen en/of sport(hulp)middelen
- ☐ Geen geschikte of beschikbare accommodatie
- ☐ Geen of weinig vraag naar het aanbod vanuit de doelgroep
- ☐ Geen samenwerking (meer mogelijk) met andere (lokale) partijen
- ☐ Levert geen of weinig nieuwe leden/deelnemers/klanten op
- ☐ Onvoldoende draagvlak voor het aanbod binnen mijn vereniging/organisatie
- ☐ Onvoldoende draagvlak voor het aanbod bij ouders/verzorgers van deelnemers
- ☐ Onvoldoende draagvlak voor het aanbod bij samenwerkingspartner(s)
- ☐ Te weinig (opgeleid) kader
- ☐ Te weinig vrijwilligers
- ☐ Vertrek van sleutelfiguren/personele wisselingen
- ☐ Werving doelgroep is lastig of niet gelukt
- ☐ Anders, namelijk ... (open antwoord programmeren)
- ☐ Weet ik niet (bij dit antwoord zijn de andere antwoorden niet mogelijk)

Bij vraag 5 antwoord 'de activiteiten zijn helemaal gestopt' → ga naar vraag 19

Bij vraag 5 antwoord 'de activiteiten worden deels nog uitgevoerd' → ga naar vraag 7

Onderstaande vragen (7-18) alleen beantwoorden als bij vraag 5 het antwoord 'de activiteiten worden deels nog uitgevoerd' of 'de activiteiten worden in zijn geheel nog uitgevoerd' is gegeven.

U heeft aangegeven dat nog steeds (een deel van de) sport- en beweegactiviteiten die voor uw Sportimpulsproject zijn opgezet, worden uitgevoerd. De volgende vragen gaan over deze sport- en beweegactiviteiten.

7. Om wat voor type sport- en beweegactiviteiten gaat het? Meer antwoorden mogelijk

- ☐ Eendaags sportevenement
- ☐ Meerdaags sportevenement (bijv. competitie, toernooi)
- ☐ Losse kennismakingsles, clinic of workshop
- ☐ Sportkennismakingsaanbod/cursus (bijv. een hardloopcursus van 6 weken, waarbij één keer per week wordt getraind)
- ☐ Wekelijks terugkerend sport- of beweegaanbod
- ☐ Anders, namelijk ... (open antwoord programmeren)

8. Om welke sport- en beweegactiviteiten gaat het? Eerst vermelden we spelvormen en algemene beweegactiviteiten, vervolgens hebben we de sporten op alfabetische volgorde gezet.

Meer antwoorden mogelijk

☐ Spelvormen en/of algemene beweegactiviteiten (N.B. deze optie stond er al in maar bij de S)

- ☐ Atletiek
- ☐ Badminton
- ☐ Basketbal
- ☐ Beachvolleybal
- ☐ Biljart/poolbiljart/snooker
- ☐ Boksen
- ☐ Bowling
- ☐ Bridge
- ☐ Dammen
- ☐ Danssport
- ☐ Darts
- ☐ Duiksport
- ☐ Fietsen (mountainbiken, toerfietsen, wielrennen)
- ☐ Fitness, individueel (binnen)
- ☐ Fitness, in een groep zoals aerobics, spinning en zumba (binnen)
- ☐ Fitness, buiten zoals bootcamp
- ☐ Freerunning
- ☐ Golf
- ☐ Gymnastiek/turnen
- ☐ Handbal
- ☐ Hardlopen/joggen/trimmen
- ☐ Hockey
- ☐ Honkbal/softbal
- ☐ Jeu de boules
- ☐ Judo
- ☐ Kano
- ☐ Klimsport

- ☐ Korfbal
- ☐ Midgetgolf
- ☐ Motorrijden
- ☐ Paardensport
- ☐ Roeien
- ☐ Rugby
- ☐ Schaatsen
- ☐ Schaken
- ☐ Schietsport
- ☐ Skeeleren/skaten
- ☐ Skiën/langlaufen/snowboarden
- ☐ Squash
- ☐ Tafeltennis
- ☐ Tennis
- ☐ Vecht- en verdedigingsporten (excl. boksen en judo)
- ☐ Voetbal
- ☐ Volleybal
- ☐ Wandelsport (wandelen, nordic walking)
- ☐ Waterpolo
- ☐ Yoga/pilates/poweryoga/tai chi
- ☐ Zaalvoetbal
- ☐ Zeilen/surfen
- ☐ Zwemsport (excl. waterpolo)
- ☐ Anders, namelijk ... (open antwoord programmeren)

9. Voor welke leeftijdsgroep(en) is dit sport- en beweegaanbod gerealiseerd? *Meer antwoorden mogelijk*

- ☐ Baby's/peuters (0-3 jaar)
- ☐ Kinderen (4-12 jaar)
- ☐ Jongeren (13-17 jaar)
- ☐ Volwassenen (18-54 jaar)
- ☐ Ouderen (55+ jaar)
- ☐ Geen specifieke leeftijdsgroep/alle leeftijden (bij dit antwoord zijn de andere antwoorden niet mogelijk)

10. Hoeveel procent van de deelnemers aan de sport- en beweegactiviteiten die voort zijn gekomen uit uw Sportimpulsproject behoort tot deze leeftijdsgroep(en)?

- ☐ Minder dan een kwart (0-24%)
- ☐ Tussen een kwart en de helft (25-49%)
- ☐ Tussen een helft en driekwart (50-74%)
- ☐ Driekwart of meer (75-100%)
- ☐ Weet ik niet

Kunt u kort toelichten waarom het wel/niet is gelukt om de beoogde leeftijdsgroep(en) te bereiken?

Onderstaande vragen 11 (a, b, c) alleen beantwoorden als bij vraag 1 het antwoord 'regulier Sportimpulsproject' is gegeven.

11. a. Op welke speciale doelgroep(en) is het sport- en beweegaanbod gericht? Meer antwoorden mogelijk

- ☐ Jongens/mannen
- ☐ Meisjes/vrouwen
- ☐ Blijvend geblesseerden
- ☐ Chronisch zieken (bijv. astma, diabetes, hart- en vaatziekten)
- ☐ Eenzame of sociaal geïsoleerde mensen
- ☐ Mensen met een lage sociaaleconomische status/laag inkomen/armoede
- ☐ Mensen met een lichamelijke beperking (beperking in bewegen, zien of horen)
- ☐ Mensen met een psychische/psychiatrische aandoening
- ☐ Mensen met een verstandelijke beperking
- ☐ Mensen met gedragsproblemen (bijv. agressiviteit, Autisme, ADHD, ADD)
- ☐ Mensen met overgewicht/obesitas
- ☐ Ouders/verzorgers
- ☐ Probleemgezinnen
- ☐ Leerlingen/scholieren/studenten
- ☐ Werknemers van bedrijven
- ☐ Werkzoekenden
- ☐ Inactieven
- ☐ Mensen met een migratieachtergrond
- ☐ Vluchtelingen/asielzoekers
- ☐ Anders, namelijk ... (open antwoord programmeren)
- ☐ Geen speciale doelgroep (bij dit antwoord zijn de andere antwoorden niet mogelijk)

11. b. In de vorige vraag heeft u aangegeven op welke speciale doelgroep(en) de uit het Sportimpulsproject voortgekomen sport- en beweegactiviteiten zich richt(en). Hoeveel procent van de deelnemers behoort tot deze speciale doelgroep(en)?

- ☐ Minder dan een kwart (0-24%)
- ☐ Tussen een kwart en de helft (25-49%)
- ☐ Tussen een helft en driekwart (50-74%)
- ☐ Driekwart of meer (75-100%)
- ☐ Weet ik niet

Kunt u kort toelichten waarom het wel/niet is gelukt om deze speciale doelgroep(en) te bereiken?

11. c. In hoeverre zijn de sport- en beweegactiviteiten die voort zijn gekomen uit het Sportimpulsproject geschikt om de niet-/weinig-sporters van deze speciale doelgroep(en) te laten sporten en bewegen?

- ☐ Zeer geschikt
- ☐ Geschikt
- ☐ Niet geschikt/niet ongeschikt
- ☐ Ongeschikt
- ☐ Zeer ongeschikt
- ☐ Weet ik niet

Kunt u uw antwoord kort toelichten?

→ ga naar vraag 14

Onderstaande vragen 12 (a, b, c, d) alleen beantwoorden als bij vraag 1 het antwoord 'Sportimpuls Kinderen sportief op gewicht (KSG) project' is gegeven.

- 12. a.** De Sportimpulsprojecten Kinderen Sportief op gewicht (KSG) richten zich op kinderen en/of jongeren met (risico op) (ernstig) overgewicht. Hoeveel procent van de deelnemers aan de sport- en beweegactiviteiten die voort zijn gekomen uit uw KSG Sportimpulsproject behoort tot deze doelgroep?
- ☐ Minder dan een kwart (0-24%)
 - ☐ Tussen een kwart en de helft (25-49%)
 - ☐ Tussen een helft en driekwart (50-74%)
 - ☐ Driekwart of meer (75-100%)
 - ☐ Weet ik niet

Kunt u kort toelichten waarom het wel/niet is gelukt om kinderen en/of jongeren met (risico op) (ernstig) overgewicht te bereiken?

12. b. In hoeverre zijn de sport- en beweegactiviteiten voortgekomen uit uw Sportimpulsproject geschikt om kinderen en/of jongeren met (risico op) (ernstig) overgewicht die niet/weinig sporten te laten sporten en bewegen?

- ☐ Zeer geschikt
- ☐ Geschikt
- ☐ Niet geschikt/niet ongeschikt
- ☐ Ongeschikt
- ☐ Zeer ongeschikt
- ☐ Weet ik niet

Kunt u uw antwoord kort toelichten?

12. c. Bij KSG Sportimpulsprojecten is ouderbetrokkenheid een kernelement van de aanpak. Op welke manier(en) worden ouders/verzorgers van de kinderen en/of jongeren met (risico op) (ernstig) overgewicht bij de aanpak betrokken?

Meer antwoorden mogelijk

- ☐ Zij worden geïnformeerd over de activiteiten en voortgang van hun kind(eren) (→ ga naar vraag 12d)
- ☐ Sprake van opvoedingsondersteuning: zij krijgen kennis over het belang van een gezonde leefstijl bij hun kind, worden bewust gemaakt van hun rol in het verbeteren van de leefstijl van hun kind en/of krijgen handvatten om een gezonde leefstijl bij hun kind te stimuleren (→ ga naar vraag 12d)
- ☐ Sprake van ouderparticipatie: zij hebben een actieve rol bij de uitvoering van de activiteiten. Zij gaan bijvoorbeeld samen met hun kind bewegen, koken of boodschappen doen. (→ ga naar vraag 12d)
- ☐ Anders, namelijk ... (open antwoord programmeren) (→ ga naar vraag 12d)
- ☐ Geen van deze/weet ik niet (bij dit antwoord zijn de andere antwoorden niet mogelijk) (→ ga naar vraag 14)

Onderstaande vraag 12d alleen beantwoorden als bij vraag 12c tenminste een van deze antwoorden is gegeven: 'zij worden geïnformeerd over de activiteiten en voortgang van hun kind(eren)' of 'sprake van opvoedingsondersteuning: zij krijgen kennis over het belang van een gezonde leefstijl bij hun kind, worden bewust gemaakt van hun rol in het verbeteren van de leefstijl van hun kind en/of krijgen handvatten om een gezonde leefstijl bij hun kind te stimuleren' of 'sprake van ouderparticipatie: zij hebben een actieve rol bij de uitvoering van de activiteiten. Zij gaan bijvoorbeeld samen met hun kind bewegen, koken of boodschappen doen.' of 'anders, namelijk ...'.

12. d. Hoe beoordeelt u de ouderbetrokkenheid in de praktijk?

- ☐ Uitstekend
- ☐ Goed
- ☐ Voldoende
- ☐ Matig
- ☐ Slecht
- ☐ Weet ik niet

Kunt u uw antwoord kort toelichten?

→ ga naar vraag 14

Onderstaande vragen 13 (a, b, c, d) alleen beantwoorden als bij vraag 1 het antwoord 'Sportimpuls Jeugd in lage inkomensbuurten (JILIB) project' is gegeven.

13. a. De Sportimpulsprojecten Jeugd in lage inkomensbuurten (JILIB) richten zich op kinderen en/of jongeren uit gezinnen met een laag inkomen. Hoeveel procent van de deelnemers aan de sport- en beweegactiviteiten die voort zijn gekomen uit uw JILIB Sportimpulsproject behoort tot deze doelgroep?

- ☐ Minder dan een kwart (0-24%)
- ☐ Tussen een kwart en de helft (25-49%)
- ☐ Tussen een helft en driekwart (50-74%)
- ☐ Driekwart of meer (75-100%)
- ☐ Weet ik niet

Kunt u kort toelichten waarom het wel/niet is gelukt om kinderen en/of jongeren uit een gezin met een laag inkomen te bereiken?

13. b. In hoeverre zijn de sport- en beweegactiviteiten voortgekomen uit uw Sportimpulsproject geschikt om kinderen en/of jongeren uit een gezin met een laag inkomen die niet/weinig sporten te laten sporten en bewegen?

- ☐ Zeer geschikt
- ☐ Geschikt
- ☐ Niet geschikt/niet ongeschikt
- ☐ Ongeschikt
- ☐ Zeer ongeschikt
- ☐ Weet ik niet

Kunt u uw antwoord kort toelichten?

13. c. Bij JILIB Sportimpulsprojecten is ouderbetrokkenheid een kernelement van de aanpak. Op welke manier(en) worden ouders/verzorgers van de kinderen en/of jongeren uit een gezin met een laag inkomen bij de aanpak betrokken?

Meer antwoorden mogelijk

- ☐ Zij worden geïnformeerd over de activiteiten en voortgang van hun kind(eren) (→ ga naar vraag 13d)
- ☐ Sprake van opvoedingsondersteuning: zij krijgen kennis over het belang van een gezonde leefstijl bij hun kind, worden bewust gemaakt van hun rol in het verbeteren van de leefstijl van hun kind en/of krijgen handvatten om een gezonde leefstijl bij hun kind te stimuleren (→ ga naar vraag 13d)
- ☐ Sprake van ouderparticipatie: zij hebben een actieve rol bij de uitvoering van de activiteiten. Zij gaan bijvoorbeeld samen met hun kind bewegen, koken of boodschappen doen. (→ ga naar vraag 13d)
- ☐ Anders, namelijk ... (open antwoord programmeren) (→ ga naar vraag 13d)
- ☐ Geen van deze/weet ik niet (bij dit antwoord zijn de andere antwoorden niet mogelijk) (→ ga naar vraag 14)

Onderstaande vraag 13d alleen beantwoorden als bij vraag 13c tenminste een van deze antwoorden is gegeven: 'zij worden geïnformeerd over de activiteiten en voortgang van hun kind(eren)' of 'sprake van opvoedingsondersteuning: zij krijgen kennis over het belang van een gezonde leefstijl bij hun kind, worden bewust gemaakt van hun rol in het verbeteren van de leefstijl van hun kind en/of krijgen handvatten om een gezonde leefstijl bij hun kind te stimuleren' of 'sprake van ouderparticipatie: zij hebben een actieve rol bij de uitvoering van de activiteiten. Zij gaan bijvoorbeeld samen met hun kind bewegen, koken of boodschappen doen.' of 'anders, namelijk ...'.

13. d. Hoe beoordeelt u de ouderbetrokkenheid in de praktijk?

- ☐ Uitstekend
- ☐ Goed
- ☐ Voldoende
- ☐ Matig
- ☐ Slecht
- ☐ Weet ik niet

Kunt u uw antwoord kort toelichten?

→ ga naar vraag 14

14. Hoe wordt de uitvoering van de sport- en beweegactiviteiten voortgekomen uit uw Sportimpulsproject op dit moment gefinancierd?

Meer antwoorden mogelijk

- ☐ Activiteiten worden uitgevoerd door vrijwilligers
- ☐ **Eigen financiële middelen vereniging/organisatie**
- ☐ Eigen bijdrage deelnemers en/of lidmaatschapsgelden
- ☐ Deelnemersbijdragen worden (gedeeltelijk) betaald uit (gemeentelijke) regelingen gericht op mensen met lage inkomens (bijv. Jeugdsportfonds, Stichting Leergeld, (Jeugd)sportpas)
- ☐ Activiteiten zijn ondergebracht bij sportaanbod buurtsportcoach/combinatiefunctionaris
- ☐ Financiële bijdrage en/of ureninzet samenwerkingspartner(s)
- ☐ Fondsen en foundations (bijv. Johan Cruyff Foundation, Oranje Fonds)
- ☐ Gemeentelijke subsidie
- ☐ Sponsoring
- ☐ Zorgverzekeraar vergoedt (een deel van) uitvoeringskosten en/of deelnemersbijdragen
- ☐ Anders, namelijk ... (open antwoord programmeren)
- ☐ Weet ik niet (bij dit antwoord zijn de andere antwoorden niet mogelijk)

15. Voor een Sportimpulsproject is gedurende een periode van twee jaar financiële ondersteuning beschikbaar vanuit de overheid. Vanaf 2016 was cofinanciering door uitvoerende partijen en/of samenwerkingspartners gewenst en vanaf 2017 was dit zelfs verplicht. Was binnen uw Sportimpulsproject sprake van cofinanciering?

- ☐ Ja (→ ga naar vraag 16)
- ☐ Nee (→ ga naar vraag 17)
- ☐ Weet ik niet (→ ga naar vraag 17)

16. Heeft de (verplichte) cofinanciering tijdens de Sportimpulsprojectperiode bijgedragen aan het (financieel) voortzetten van de sport- en beweegactiviteiten na de projectperiode?

- ☐ Ja, zeer zeker
- ☐ Ja, een beetje
- ☐ Nee, totaal niet
- ☐ Weet ik niet

Kunt u uw antwoord kort toelichten?

Borging sport- en beweegdeelname deelnemers

17. Indien (een deel van) de uit het Sportimpulsproject voortgekomen sport- en beweegactiviteiten niet wekelijks terugkerende activiteiten zijn (bijv. eendaags sportevenement, losse clinic, sportcursus): Is er vervolgaanbod voor deelnemers aan deze sport- en beweegactiviteiten?

Meer antwoorden mogelijk

- ☐ Ja, bij mijn vereniging/organisatie
- ☐ Ja, bij een samenwerkingspartner
- ☐ Ja, anders, namelijk ... (open antwoord programmeren)
- ☐ Nee, er is geen vervolgaanbod
- ☐ Niet van toepassing, de sport- en beweegactiviteiten worden al wekelijks aangeboden
- ☐ Weet ik niet (bij dit antwoord zijn de andere antwoorden niet mogelijk)

18. Het doel van de Sportimpulsprojecten is dat meer mensen structureel (wekelijks) gaan sporten en bewegen. Hoeveel procent van de deelnemers aan de voortgezette sport- en beweegactiviteiten is volgens u structureel gaan sporten en bewegen? Bijv. bij uw vereniging/organisatie of bij een samenwerkingspartner.

- ☐ Minder dan een kwart (0-24%)
- ☐ Tussen een kwart en de helft (25-49%)
- ☐ Tussen een helft en driekwart (50-74%)
- ☐ Driekwart of meer (75-100%)
- ☐ Weet ik niet

Kunt u kort toelichten waarom het wel/niet gelukt is de deelnemers structureel aan het sporten en bewegen te krijgen?

Borging samenwerking

Selectie: iedereen

De volgende vragen gaan over samenwerking met (lokale) partijen voor uw Sportimpulsproject.

19. Heeft uw vereniging/organisatie voor uw Sportimpulsproject met (lokale) partijen samengewerkt?

- ☐ Ja (→ ga naar vraag 20)
- ☐ Nee (→ ga naar vraag 26)
- ☐ Weet ik niet (→ ga naar vraag 26)

20. U heeft aangegeven dat uw vereniging/organisatie voor uw Sportimpulsproject met (lokale) partijen heeft samengewerkt. Dit konden zowel bestaande als nieuwe partners zijn. Wat heeft deze samenwerking voor uw Sportimpulsproject voor uw vereniging/organisatie opgeleverd?

- ☐ Intensivering/uitbreiding samenwerking met partijen (→ ga naar vraag 21)
- ☐ Anders, namelijk ... (open antwoord programmeren) (→ ga naar vraag 24)
- ☐ Weinig/niets opgeleverd (→ ga naar vraag 24)
- ☐ Weet ik niet (→ ga naar vraag 24)

Onderstaande vragen (21-23) alleen beantwoorden als bij vraag 20 het antwoord 'intensivering/uitbreiding samenwerking met partijen' is gegeven.

21. Met welke partijen is de samenwerking geïntensiveerd en/of is uw netwerk uitgebreid door uw Sportimpulsproject? Mogelijke partijen zijn in alfabetische volgorde weergegeven.

Meer antwoorden mogelijk

- ☐ Bedrijfsleven
- ☐ Beroepsopleiding (ROC, MBO, HBO)
- ☐ Buurt- of wijkorganisatie (bijv. buurthuis, buurt(sport)werk, buurtvereniging, wijk- of dorpsraad)
- ☐ Buurtsportcoach/combinatiefunctionaris
- ☐ Buurtsportvereniging/schoolsportvereniging
- ☐ Commerciële dienstverlener (accountant, verzekeraar)
- ☐ Commerciële sport- en beweegaanbieder (excl. sportschool/fitnesscentrum)
- ☐ Gemeente
- ☐ GGD
- ☐ GGZ
- ☐ Huisarts

- ☐ Instelling voor gehandicaptenzorg
- ☐ Instelling voor jeugdzorg
- ☐ Instelling voor kunst en cultuur
- ☐ Instelling voor ouderenzorg
- ☐ Interventie-eigenaar
- ☐ Jeugdorganisatie (bijv. jeugd- en jongerenwerk, jeugdvereniging, scouting, Jong-Nederland)
- ☐ Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG)
- ☐ Kinderdagverblijf/naschoolse en buitenschoolse kinderopvang
- ☐ Leefstijladviseur
- ☐ Lokaal jeugdsportfonds
- ☐ Lokale sportraad
- ☐ Lokale sportservice/lokaal sportloket
- ☐ MEE-instelling
- ☐ Ouderenorganisatie (bijv. MBvO, ouderenbond)
- ☐ Patiëntenorganisatie
- ☐ Peuterspeelzaal
- ☐ Politie/justitie
- ☐ Praktijkonderwijs
- ☐ Provinciale sportservice/sportraad
- ☐ Regulier onderwijs (basis/voortgezet)
- ☐ Revalidatiecentrum
- ☐ Speciaal basisonderwijs (SBO)
- ☐ Speciaal onderwijs (basis/voortgezet)
- ☐ Sportbond
- ☐ (Sport)fysiotherapeut
- ☐ (Sport)psycholoog
- ☐ Sportschool/fitnesscentrum
- ☐ Sportvereniging(en) *(N.B. deze optie stond eerst bovenaan als (andere) sportverenigingen)*
- ☐ Universiteit
- ☐ Voedingsdeskundige/diëtist
- ☐ Vluchtelingenorganisatie
- ☐ Welzijnsorganisatie
- ☐ Ziekenhuis
- ☐ Anders, namelijk ... (open antwoord programmeren)

22. Op welke gebieden **wordt met** deze partijen op dit moment (intensiever) samengewerkt?

Meer antwoorden mogelijk

- ☐ (Delen) kennis en expertise
- ☐ Deskundigheidsbevordering trainers/begeleiders
- ☐ Financiële middelen (subsidie, sponsoring, gezamenlijke inzet financiële middelen)
- ☐ Gebruik accommodatie
- ☐ Gebruik materialen
- ☐ Inzet menskracht
- ☐ Monitoring en evaluatie
- ☐ Promotie sport- en beweegaanbod
- ☐ Uitvoering sport- en beweegactiviteiten
- ☐ **Verbinden van onze vereniging/organisatie met andere partijen in de buurt**
- ☐ Vergroten betrokkenheid ouders/verzorgers bij bewegen/leefstijl kinderen
- ☐ **Werven deelnemers/specifieke doelgroep(en)**
- ☐ **Doorverwijzen cliënten van zorg naar sport**
- ☐ Anders, namelijk ... (open antwoord programmeren)

Deze vraag alleen beantwoorden als bij vraag 21 het antwoord 'buurtsportcoach/combinatiefunctionaris' is gegeven.

23. U heeft aangegeven dat uw vereniging/organisatie door het Sportimpulsproject nu (intensiever) met de buurtsportcoach/combinatiefunctionaris samenwerkt. Wat is de rol van de buurtsportcoach/combinatiefunctionaris in deze samenwerking?

Meer antwoorden mogelijk

- ☐ (Delen) kennis en expertise
- ☐ Deskundigheidsbevordering trainers/begeleiders
- ☐ Monitoring en evaluatie
- ☐ Promotie sport- en beweegaanbod
- ☐ Uitvoering sport- en beweegactiviteiten
- ☐ Verbinden van onze vereniging/organisatie met andere partijen in de buurt
- ☐ Vergroten betrokkenheid ouders/verzorgers bij bewegen/leefstijl kinderen
- ☐ Werven deelnemers/specifieke doelgroep(en)
- ☐ Doorverwijzen cliënten van zorg naar sport
- ☐ Anders, namelijk...(open antwoord programmeren)

24. Zijn er samenwerkingsverbanden met één of meer partijen die zijn ontstaan tijdens de twee jaar van uw Sportimpulsproject gestopt?

- o Ja (→ ga naar vraag 25)
- o Nee (→ ga naar vraag 26)
- o Weet ik niet (→ ga naar vraag 26)

25. Waarom is de samenwerking met één of meer partijen gestopt?

Meer antwoorden mogelijk

- ☐ Gebrek aan financiële middelen binnen mijn vereniging/organisatie
- ☐ Gebrek aan financiële middelen bij samenwerkingspartner(s)
- ☐ Gebrek aan menskracht/tijd binnen mijn vereniging/organisatie
- ☐ Gebrek aan menskracht/tijd bij samenwerkingspartner(s)
- ☐ Negatieve ervaring met samenwerking
- ☐ Onduidelijkheden over rollen, taken en/of verantwoordelijkheden
- ☐ Ontbreken gezamenlijke ambities/doelen
- ☐ Samenwerking is niet meer nodig voor voortzetting activiteiten
- ☐ Sport- en/of beweegactiviteiten zijn (deels) gestopt
- ☐ Verschillende belangen partners
- ☐ Vertrek van sleutelfiguren/personele wisselingen binnen mijn vereniging/organisatie
- ☐ Vertrek van sleutelfiguren/personele wisselingen bij samenwerkingspartner(s)
- ☐ Anders, namelijk ... (open antwoord programmeren)
- ☐ Weet ik niet (bij dit antwoord zijn de andere antwoorden niet mogelijk)

Borging kennis en expertise

Selectie: iedereen

26. Tijdens het opzetten en uitvoeren van uw Sportimpulsproject heeft uw vereniging/organisatie mogelijk kennis en ervaring opgedaan. Het gaat bijvoorbeeld over de wijze van benaderen van deelnemers, het leggen van contact met organisaties, het plannen van activiteiten en het begeleiden van deelnemers. Op welke manier zijn deze kennis en ervaringen vastgelegd/beschikbaar?

Meer antwoorden mogelijk

- ☐ Betrokkenen bij het Sportimpuls project zijn nog steeds inzetbaar
- ☐ Handleiding/protocol/stappenplan voor uitvoer
- ☐ Opleidingsmogelijkheden voor nieuwe trainers/begeleiders (bijv. bijscholingen, train-de-trainer cursus)
- ☐ Video-opnames of ander beeldmateriaal
- ☐ Website met informatie
- ☐ Voorbeelddocumenten (bijv. voorbeeld brief/e-mail, advertentietekst, vragenlijst)
- ☐ Anders, namelijk ... (open antwoord programmeren)
- ☐ Niet vastgelegd/beschikbaar
- ☐ Weet ik niet (bij dit antwoord zijn de andere antwoorden niet mogelijk)

Borging samengevat

Selectie: iedereen

27. Als u terugkijkt op uw Sportimpulsproject, wat heeft deze uw vereniging/organisatie uiteindelijk opgeleverd?

Meer antwoorden mogelijk

- ☐ Aandacht voor gezondheidsbevordering (bijv. gezonde voeding, gezonde leefstijl)
- ☐ Activiteiten op het gebied van gezondheidsbevordering (bijv. workshop gezonde voeding)
- ☐ Kennis en ervaring met schrijven projectplan
- ☐ Kennis en ervaring met opzetten/uitvoeren project
- ☐ Kwaliteitsverbetering sport- en beweegactiviteiten
- ☐ Kwaliteitsverbetering trainers/begeleiders
- ☐ Meer bekendheid van de vereniging/organisatie
- ☐ Meer betrokkenheid van ouders/verzorgers bij het sporten/bewegen van hun kinderen
- ☐ Meer betrokkenheid van ouders/verzorgers bij de vereniging/organisatie
- ☐ Meer betrokkenheid van trainers/begeleiders bij de vereniging/organisatie
- ☐ Meer betrokkenheid van vrijwilligers bij de vereniging/organisatie
- ☐ (Meer) monitoren/evalueren van sport- en beweegactiviteiten
- ☐ Toename aantal leden/deelnemers/klanten
- ☐ Toename aantal trainers/begeleiders
- ☐ Toename aantal vrijwilligers
- ☐ Uitbreiding/intensivering samenwerking met andere partijen
- ☐ Uitbreiding sport- en beweegaanbod
- ☐ Uitbreiding van andere/nieuwe groepen sporters in mijn vereniging/organisatie
- ☐ Verbeterd imago
- ☐ Vereniging/organisatie staat meer open voor de samenleving/buurt/andere doelgroepen
- ☐ Anders, namelijk ... (open antwoord programmeren)
- ☐ Niets opgeleverd
- ☐ Weet ik niet (bij dit antwoord zijn de andere antwoorden niet mogelijk)

- 28.** Welke factoren hebben ervoor gezorgd dat er structurele veranderingen (bijv. nieuw sportaanbod, nieuwe/intensievere samenwerking, meer mensen die wekelijks sporten) zijn opgetreden binnen uw vereniging/organisatie?

Noem de drie belangrijkste succesfactoren

- 1: ...(open antwoord programmeren)
- 2: ...(open antwoord programmeren)
- 3: ...(open antwoord programmeren)

☐ Niet van toepassing, er zijn geen structurele veranderingen opgetreden binnen mijn vereniging/organisatie (bij dit antwoord zijn de andere antwoorden niet mogelijk)

- 29.** Welke factoren hebben structurele veranderingen binnen uw vereniging/organisatie juist beperkt of belemmerd?

Noem de drie belangrijkste beperkende of belemmerende factoren

- 1: ... (open antwoord programmeren)
- 2: ...(open antwoord programmeren)
- 3: ...(open antwoord programmeren)

☐ Niet van toepassing, er waren geen beperkende of belemmerende factoren (bij dit antwoord zijn de andere antwoorden niet mogelijk)

Tot slot

Selectie: iedereen

- 30.** Het programma Sport en Bewegen in de Buurt, waaronder de Sportimpuls viel, is eind 2018 gestopt. Dat betekent dat na 2018 geen nieuwe Sportimpulsprojecten meer worden gefinancierd. De Rijksoverheid zet het overheidsbeleid op het gebied van sport en bewegen door via het Nationaal Sportakkoord. Om zoveel mogelijk mensen met plezier te laten sporten en bewegen zijn zes ambities geformuleerd:

- Inclusief sporten & bewegen
- Duurzame sportinfrastructuur
- Vitale sport- en beweegaanbieders
- Positieve sportcultuur
- Vaardig in bewegen
- Topsport die inspireert

Gemeenten, sport- en beweegaanbieders en andere (potentiële) partners op lokaal- en waar mogelijk regionaalniveau moeten hieraan uitvoering geven door middel van lokale en/of regionale sportakkoorden. In zo'n lokaal/regionaal sportakkoord maken partijen afspraken over hoe zij met elkaar de ambities op het gebied van sport en bewegen binnen hun gemeenten willen bereiken.

Denkt u dat uw Sportimpulsproject aansluit of kan aansluiten bij de afspraken die lokaal worden gemaakt over sport en bewegen in uw gemeente?

- ☐ Ja, omdat ...
- ☐ Nee, omdat ...
- ☐ Weet ik niet, ik ben niet goed op de hoogte van het nieuwe lokale sport- en beweegbeleid

31. Zouden wij u naar aanleiding van deze vragenlijst nog mogen benaderen voor een aantal extra verdiepende vragen via een (telefonisch) interview?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

Indien ja, wat is uw telefoonnummer?

32. Als u nog vragen of opmerkingen heeft over de vragenlijst dan kunt u die hieronder weergeven.

Bedankt voor het invullen van de vragenlijst!

Bijlage 4 Interviewschema non - respons projecten

Achtergrondinformatie project (vooraf invullen):

Projectnummer:

Soort project:

Titel project:

Gemeente(n) van uitvoer:

Interventie(s):

Doelgroep(en):

Budget:

Geïnterviewde (op apart vel noteren)

Naam:

Rol/functie binnen het project:

Datum:

Algemeen

1. We zijn benieuwd of de groep die de vragenlijst niet heeft ingevuld een selectieve groep betreft. Kunt u kort toelichten waarom u deze vragenlijst niet heeft ingevuld?

Borging (sport- en beweeg)activiteiten

2. Kunt u kort aangeven wat er tijdens het Sportimpulsproject is gedaan (doelen van het project/soort activiteiten/interventies/evt. ouderparticipatie)?
3. In hoeverre worden de activiteiten (naast sport- en beweegactiviteiten, ook bijvoorbeeld activiteiten gericht op ouders) die in het kader van de Sportimpuls zijn opgezet nog uitgevoerd?

Indien de activiteiten worden uitgevoerd:

- Welke activiteiten worden uitgevoerd en wat heeft voornamelijk bijgedragen aan het continueren van de activiteiten?

Indien (een deel) van de activiteiten zijn gestopt:

- Wat is hiervan de belangrijkste reden?
- Was tijdens de projectperiode sprake van cofinanciering en zo ja/nee, heeft dit de (financiële) borging van activiteiten nog beïnvloed?

Borging van de samenwerking

4. Is er met andere partijen tijdens het Sportimpulsproject samengewerkt (denk ook aan interventie-eigenaar, buurtsportcoach, gemeente, (jeugd)gezondheidszorg)?

Indien samenwerking:

- Met welke partijen is samengewerkt?
- Waren dit bestaande of nieuwe partners?

Indien geen samenwerking:

- Wat maakt dat er geen samenwerking met andere partijen heeft plaatsgevonden?

5. Wordt met (een deel van) deze partijen nog steeds samengewerkt?

Indien ja:

- Met wie en hoe?
- In hoeverre heeft (het voortzetten van) een bepaalde samenwerking invloed gehad op de huidige uitvoering en het resultaat?
- Wat zijn de belangrijkste succesfactoren in (het continueren van) deze samenwerkingsverbanden?
- Waren er ook belemmerende factoren bij het continueren van samenwerkingsverbanden?
- Bent u van plan om nieuwe partners te betrekken in de toekomst? Zo ja, welke en waarom?

Indien samenwerkingen zijn gestopt:

- Met welke partij(en)?
- Wat is hiervan de belangrijkste reden?
- Heeft het stoppen van de samenwerking invloed gehad op de huidige uitvoering/het resultaat?

Algemene ervaringen met Sportimpuls en borging

Vraag 6 indien activiteiten helemaal zijn gestopt. Vraag 7 indien activiteiten (deels) zijn voortgezet.

6. Heeft de Sportimpuls, ondanks dat de activiteiten niet zijn voortgezet, uw vereniging/organisatie wat opgeleverd? Zo ja/nee, kunt u uw antwoord kort toelichten?
7. Wegen de (tot nu toe) gemaakte kosten en inspanningen op tegen de behaalde resultaten? Zo ja/nee, kunt u uw antwoord kort toelichten?
- Met de kennis van nu, zou u in [JAARTAL START PROJECT] nog steeds van start zijn gegaan met dit project?
 - Zou u in de toekomst weer een dergelijk project starten?
8. Zou u dit project ook zijn gestart zonder extra financiële middelen/subsidie/cofinanciering? Zo ja/nee, kunt u uw antwoord kort toelichten?
9. Als het gaat om de verschillende aspecten van borging (borging van activiteiten, samenwerking, kennis en expertise, etc.), had u (meer) ondersteuning/begeleiding willen hebben op één of meerdere van deze gebieden? Zo ja, hoe en wanneer? Zo nee, waarom niet?
10. Vindt u de Sportimpuls subsidieregeling geschikt om structureel sport- en beweegaanbod te realiseren?

Tot slot

11. In hoeverre ben u op de hoogte van het huidige sport- en beweegbeleid (Nationaal Sportakkoord en lokale sportakkoorden)? En ziet u kansen en/of bedreigingen voor uw project/activiteiten hierbinnen?
12. Heeft u nog andere opmerkingen over/toevoegingen aan dit interview?

Bijlage 5 Interviewschema: (deels) voortgezet JILIB-project

Achtergrondinformatie project (vooraf invullen):

Projectnummer:

Titel project:

Gemeente(n) van uitvoer:

Interventie(s):

Doelgroep(en):

Budget:

Geïnterviewden (op apart vel noteren)

Naam:

Rol/functie binnen het project:

Datum:

Plaats:

Verloop JILIB-project tijdens de tweejarige projectperiode

1. We gaan eerst terug naar de tweejarige projectperiode.

- Kunnen jullie kort aangeven wat er tijdens het JILIB-project is gedaan (doelen van het project/soort activiteiten/interventies/ouderparticipatie)?
- De beoogde doelgroep van de JILIB-projecten is inactieve jeugd in gezinnen met een laag inkomen en hun ouders. In hoeverre is het gelukt om deze doelgroep te bereiken?
- Hoe is de doelgroep geworven?
 - Stel jullie zouden opnieuw mogen beginnen, hoe zouden jullie het dit keer aanpakken?
 - Wat zijn de belangrijkste aspecten om rekening mee te houden voor het betrekken van deze doelgroep, wat zouden jullie aanbevelen?
 - Jullie hebben al enkele succesfactoren en leerpunten genoemd [punten opnoemen] zijn er nog meer?
- Hoeveel (unieke) deelnemers zijn er tijdens de projectperiode bereikt?
 - Hoe is dit door jullie bijgehouden (waar is dit getal op gebaseerd)?
- Zijn er deelnemers gestopt tijdens het programma?
 - Zo ja, hoeveel en weten jullie waarom?
- In hoeverre vinden jullie de ingezette interventie [NAAM INTERVENTIE] geschikt voor deze doelgroep? En waarom? Welke onderdelen uit de interventie werken goed?
- Is de interventie nog aangepast om beter bij de doelgroep en context aan te sluiten? Zo ja, hoe?
 - In hoeverre denken jullie dat dit de werkzaamheid van de interventie heeft beïnvloed (positief/negatief)?

Effecten bij de doelgroep

2. In hoeverre hebben jullie gedurende de projectperiode veranderingen/effecten waargenomen bij de deelnemers (kinderen)?

- Het doel van de Sportimpuls is dat meer mensen gaan sporten en bewegen. Hoe is ervoor gezorgd dat deelnemers blijven sporten en bewegen (bijv. (begeleiden naar) vervolgaanbod)?
- In hoeverre zijn de deelnemers daadwerkelijk structureel (wekelijks) blijven sporten en bewegen en zijn jullie tevreden met dit resultaat? Waarom wel/niet?
- Wat zijn succesfactoren/leerpunten in het behouden van deze doelgroep voor sport- en beweegactiviteiten?
- Welke effecten hebben jullie bij de ouders waargenomen?
 - In hoeverre heeft het betrekken van ouders bijgedragen aan het bereiken van effecten bij de kinderen?

Borging (sport- en beweeg)activiteiten

3. In hoeverre worden de opgezette activiteiten op dit moment nog steeds uitgevoerd (naast sport- en beweegactiviteiten, ook bijvoorbeeld activiteiten gericht op ouders)?
- Welke activiteiten worden nog steeds uitgevoerd en op welke manier (frequentie, duur, door wie)?
 - Indien activiteiten zijn gestopt, wat was hiervan de belangrijkste reden?
 - Hoe en door wie wordt de uitvoering van deze activiteiten op dit moment gefinancierd?
 - Was tijdens de projectperiode sprake van cofinanciering en zo ja/nee, heeft dit de (financiële) borging van activiteiten nog beïnvloed?
 - Wat zijn de belangrijkste succesfactoren die ervoor hebben gezorgd dat de activiteiten konden worden doorgezet?
 - Waren er ook belemmerende factoren bij het continueren van de activiteiten? Zo ja, welke?
 - Zijn de activiteiten opgenomen in het (lange termijn) beleid van de vereniging/organisatie?
 - Zijn er nog uitdagingen/belemmeringen als het gaat om het continueren van deze activiteiten in de toekomst? Zo ja, welke?
 - Is er volgens jullie op tijd gestart met de borging van het project? Zo ja/nee, kunt u uw antwoord kort toelichten?

Borging van de samenwerking

4. Is gedurende de tweejarige projectperiode samengewerkt met andere partijen?

Indien samenwerking:

- Met welke partijen is samengewerkt?
- Waren dit bestaande of nieuwe partners?
- In hoeverre heeft de aanwezigheid van samenwerkingspartners invloed gehad op de uitvoering/het resultaat tijdens de projectperiode?

Indien geen samenwerking:

- Wat maakt dat er geen samenwerking met andere partijen heeft plaatsgevonden?
- In hoeverre heeft de afwezigheid van samenwerkingspartners invloed gehad op de uitvoering/het resultaat tijdens de projectperiode?

5. Wordt op dit moment (nog steeds) met andere partijen samengewerkt?

Indien ja:

- Met welke partijen en hoe (zijn samenwerkingsverbanden geïntensiveerd en/of is de samenwerking met nieuwe partijen uitgebreid)?
- In hoeverre heeft (het voortzetten van) een bepaalde samenwerking invloed gehad op de huidige uitvoering en het resultaat?
- Wat zijn de belangrijkste succesfactoren in (het continueren van) deze samenwerkingsverbanden?
- Waren er ook belemmerende factoren bij het continueren van samenwerkingsverbanden?
- Bent u van plan om nieuwe partners te betrekken in de toekomst? Zo ja, welke en waarom?
- Ziet u nog uitdagingen als het gaat om de samenwerking met andere partijen?

Indien samenwerkingen zijn gestopt:

- Met welke partij(en)?
- Wat is hiervan de belangrijkste reden?
- Heeft het stoppen van de samenwerking invloed gehad op de huidige uitvoering/het resultaat?

Borging van kennis en expertise

6. Tijdens het opzetten en uitvoeren van het project zijn kennis en ervaringen opgedaan (bijv. rondom het plannen, omgang/begeleiden doelgroep, contacten met andere organisaties). Zijn deze kennis en ervaringen vastgelegd/beschikbaar (bijv. in handleidingen, opleidingen, etc.)? Zo ja, hoe? Zo nee, waarom niet?

Algemene ervaringen met de Sportimpuls en borging

7. Wegen de (tot nu toe) gemaakte kosten en inspanningen op tegen de behaalde resultaten? Zo ja/nee, kunt u uw antwoord kort toelichten?
- Met de kennis van nu, zouden jullie [JAARTAL START PROJECT] nog steeds van start zijn gegaan met dit project?
 - Zouden jullie in de toekomst weer een dergelijk project starten?
8. Zou u dit project ook zijn gestart zonder extra financiële middelen/JILIB-subsidie/cofinanciering? Zo ja/nee, kunt u uw antwoord kort toelichten
9. Als het gaat om de verschillende aspecten van borging (borging van activiteiten, samenwerking, kennis en expertise, etc.), had u (meer) ondersteuning/begeleiding willen hebben op één of meerdere van deze gebieden? Zo ja, hoe en wanneer? Zo nee, waarom niet?
10. Vindt u de Sportimpuls subsidieregeling geschikt om structureel sport- en beweegaanbod te realiseren?

Tot slot

11. In hoeverre ben u op de hoogte van het huidige sport- en bewegbeleid (Nationaal Sportakkoord en lokale sportakkoorden)? En ziet u kansen en/of bedreigingen voor uw project/activiteiten hierbinnen?
12. Heeft u nog andere opmerkingen over/toevoegingen aan dit interview?

Bijlage 6 Interviewschema: gestopt JILIB - project

Achtergrondinformatie project (vooraf invullen):

Projectnummer:

Titel project:

Gemeente(n) van uitvoer:

Interventie(s):

Doelgroep(en):

Budget:

Geïnterviewde

Naam:

Rol/functie binnen het project:

Datum:

Borging (sport- en beweeg)activiteiten

1. U heeft aangegeven dat de destijds opgezette activiteiten zijn gestopt.
 - Wanneer zijn de activiteiten gestopt?
 - Wat waren hiervan de belangrijkste redenen?
 - Is er volgens u op tijd gestart met de borging van het project? Zo ja/nee, kunt u uw antwoord kort toelichten?
 - Wat had kunnen helpen om de activiteiten wel te continueren? Met andere woorden wat zijn volgens u cruciale aspecten voor het borgen van een dergelijk project?

Verloop JILIB-project tijdens de tweejarige projectperiode

2. We gaan terug naar de tweejarige projectperiode. U heeft destijds gewerkt met de interventie [NAAM INTERVENTIE].
 - Kunt u kort aangeven wat in het kader van deze interventie is gedaan?
 - In hoeverre vindt u deze interventie geschikt voor deze doelgroep?
 - Is de interventie nog aangepast om beter bij de doelgroep en context aan te sluiten? Zo ja, hoe?
 - In hoeverre denkt u dat dit de werkzaamheid van de interventie heeft beïnvloed (positief/negatief)?
 - Hoe is de doelgroep geworven?
 - Hoeveel unieke deelnemers zijn er tijdens de projectperiode bereikt?
 - Zijn er deelnemers gestopt tijdens de ingezette interventie? Zo ja, hoeveel en weet u waarom?
 - Stel u zou opnieuw mogen beginnen, hoe zou u het dit keer aanpakken?
 - Wat zijn de belangrijkste aspecten om rekening mee te houden voor het betrekken van deze doelgroep? Wat zou u aanbevelen?

Effecten bij de doelgroep

3. In hoeverre heeft u gedurende de projectperiode veranderingen/effecten waargenomen bij de deelnemers (ouders/kinderen)?
 - Welke effecten heeft u bij de ouders waargenomen?
 - In hoeverre heeft het betrekken van ouders bijgedragen aan het bereiken van effecten bij de kinderen?
 - Het doel van de Sportimpuls is dat meer mensen gaan sporten en bewegen. Hoe is ervoor gezorgd dat deelnemers blijven sporten en bewegen (bijv. (begeleiden naar) vervolgaanbod)?
 - Wat zijn succesfactoren/leerpunten in het behouden van deze doelgroep voor sport- en beweegactiviteiten?

- Heeft u nog andere veranderingen/effecten van de activiteiten/interventie bij de deelnemers (zowel kinderen als ouders) waargenomen?

Borging van de samenwerking

4. Is gedurende de tweejarige projectperiode samengewerkt met andere partijen?

Indien samenwerking:

- Met welke partijen is samengewerkt?
- Waren dit bestaande of nieuwe partners?
- Wat was de meerwaarde van het samenwerken met andere partijen binnen dit project (bij de uitvoering/op het resultaat)?
- Wordt nog steeds met een deel van deze partijen samengewerkt? Heeft het JILIB-project voor duurzame samenwerkingsverbanden gezorgd? Zo ja/nee, kunt u dit kort toelichten?
- Hebben de betreffende samenwerkingsverbanden invloed gehad op het stoppen van de activiteiten?
- Had u achteraf ook andere partners willen betrekken bij het project. Zo ja, welke en waarom?

Indien geen samenwerking:

- Wat maakt dat er geen samenwerking met andere partijen heeft plaatsgevonden?
- In hoeverre heeft de afwezigheid van samenwerkingspartners invloed gehad op het stoppen van de activiteiten?
- Had u achteraf andere partners willen betrekken bij het project? Zo ja, welke en waarom?

Borging van kennis en expertise

5. Tijdens het opzetten en uitvoeren van het project zijn kennis en ervaringen opgedaan (bijv. rondom het plannen, omgang/begeleiden doelgroep, contacten met andere organisaties). Zijn deze kennis en ervaringen vastgelegd/beschikbaar (bijv. in handleidingen, opleidingen, etc.)

- Zo ja, hoe? Zo nee, waarom niet?

Algemene ervaringen met de Sportimpuls en de borging

6. Wegen de gemaakte kosten en inspanningen op tegen de behaalde resultaten? Zo ja/nee, kunt u uw antwoord kort toelichten?
- Met de kennis van nu, zou u in [JAARTAL START PROJECT] nog steeds van start zijn gegaan met dit project?
 - Zou u in de toekomst weer een dergelijk project starten?
7. Als het gaat om de verschillende aspecten van borging (borging van activiteiten, samenwerking, kennis en expertise, etc.), had u (meer) ondersteuning/begeleiding willen hebben op één of meerdere van deze gebieden? Zo ja, hoe en wanneer? Zo nee, waarom niet?
8. Vindt u de Sportimpuls subsidieregeling geschikt om structureel sport- en beweegaanbod te realiseren?

Tot slot

9. In hoeverre ben u op de hoogte van het huidige sport- en bewegbeleid (Nationaal Sportakkoord en lokale sportakkoorden)? En ziet u dat kansen en/of bedreigingen voor uw project/activiteiten hierbinnen?
10. Heeft u nog andere opmerkingen over/toevoegingen aan dit interview?

